

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG HATÁROZATAI

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG HIVATALOS LAPJA

TARTALOM

36/2013. (XII. 5.) AB határozat	a bíróságok szervezetéről és igazgatásáról szóló 2011. évi CLXI. törvény egyes rendelkezései, valamint a büntetőeljárásról szóló 1998. évi XIX. törvény egyes rendelkezései alaptörvényellenességének és nemzetközi szerződésbe ütközésének megállapításáról	1268
37/2013. (XII. 5.) AB határozat	a cégnyilvánosságról, a bírósági cégeljárásról és a végelszámolásról szóló 2006. évi V. törvény egyes rendelkezései alaptörvényellenességének megállapítására irányuló bírói indítvány elutasításáról	1293
3222/2013. (XII. 12.) AB végzés	alkotmányjogi panasz visszautasításáról	1298
3223/2013. (XII. 12.) AB végzés	alkotmányjogi panasz visszautasításáról	1300
3224/2013. (XII. 12.) AB végzés	alkotmányjogi panasz visszautasításáról	1303
3225/2013. (XII. 12.) AB végzés	alkotmányjogi panasz visszautasításáról	1304
3226/2013. (XII. 12.) AB végzés	bírói kezdeményezés visszautasításáról	1307
3227/2013. (XII. 12.) AB végzés	alkotmányjogi panasz visszautasításáról	1308
3228/2013. (XII. 12.) AB végzés	alkotmányjogi panasz visszautasításáról	1309

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG TELJES ÜLÉSÉNEK A MAGYAR KÖZLÖNYBEN KÖZZÉTETT HATÁROZATAI ÉS VÉGZÉSEI

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 36/2013. (XII. 5.) AB HATÁROZATA

a bíróságok szervezetéről és igazgatásáról szóló 2011. évi CLXI. törvény egyes rendelkezései, valamint a büntetőeljárásról szóló 1998. évi XIX. törvény egyes rendelkezései alaptörvény-ellenességének és nemzetközi szerződésbe ütközésének megállapításáról

Az Alkotmánybíróság teljes ülése jogszabály alaptörvény-ellenességének megállapítására irányuló alkotmányjogi panasz és hivatalból nemzetközi szerződésbe ütközés vizsgálatára irányuló eljárásban – *dr. Lévy Miklós* alkotmánybíró párhuzamos indokolásával, *dr. Balsai István*, *dr. Dienes-Oehm Egon*, *dr. Juhász Imre*, *dr. Kiss László*, *dr. Lenkovics Barnabás*, *dr. Pokol Béla*, *dr. Salamon László* és *dr. Szívós Mária* alkotmánybírók különvéleményével – meghozta a következő

h a t á r o z a t o t:

1. Az Alkotmánybíróság megállapítja, hogy a bíróságok szervezetéről és igazgatásáról szóló 2011. évi CLXI. törvénynek a 2012. január 1. napjától 2012. július 16. napjáig hatályban volt 62–63. §-ai alaptörvény-ellenesek voltak és ugyanakkor nemzetközi szerződésbe is ütköztek.

2. Az Alkotmánybíróság megállapítja, hogy a büntetőeljárásról szóló 1998. évi XIX. törvénynek a 2011. január 7. napjától 2013. július 31. napjáig hatályban volt 20/A. §-a alaptörvény-ellenes volt és ugyanakkor nemzetközi szerződésbe is ütközött.

3. Az Alkotmánybíróság Magyarország Alaptörvényének átmeneti rendelkezései 11. cikk (3) bekezdése és a 31. cikk (2) bekezdése alaptörvény-ellenessége megállapítására és megsemmisítésére irányuló eljárását megszünteti.

4. Az Alkotmánybíróság a bíróságok szervezetéről és igazgatásáról szóló 2011. évi CLXI. törvény 62., 63. és 64. §-a, valamint a büntetőeljárásról szóló 1998. évi XIX. törvény 20/A. §-a nemzetközi szerződésbe ütközésének vizsgálatára irányuló indítványt visszautasítja.

5. Az Alkotmánybíróság az Országos Bírósági Hivatal elnökének 22/2012. (II. 16.) OBHE határozat alaptörvény-ellenességének és nemzetközi szerződésbe ütközésének megállapítására és megsemmisítésére irányuló indítványt visszautasítja.

Az Alkotmánybíróság ezt a határozatát a Magyar Közlönyben közzéteszi.

I n d o k o l á s

I.

[1] Tizennégy indítványozó, mindannyian büntető ügyek vádlottjai, az ügyekben eljáró bíróságok kijelölése miatt fordultak alkotmányjogi panasszal az Alkotmánybírósághoz.

[2] 1.1. Az elsőként érkezett alkotmányjogi panaszban az indítványozók XVI. és XVII. rendű vádlottként az ellenük különösen nagy vagyoni hátrányt okozó szerzői, vagy szerzői joghoz kapcsolódó jogok megsértésének büntette és más bűncselekmények miatt a Fővárosi Törvényszéken B.41/2012. szám alatt indult, a Balassagyarmati Törvényszék előtt 9.B.39/2012. szám alatt folyamatban lévő büntető ügyben az Országos Bírósági Hivatal (a továbbiakban: OBH) elnökének az eljáró bíróságot kijelölő 22/2012. (II. 16.) OBHE határozatával összefüggésben kezdeményezték a Magyarország Alaptörvényének átmeneti rendelkezései (a továbbiakban: Ár.) 11. cikk (3) bekezdése, a bíróságok szervezetéről és igazgatásáról szóló 2011. évi CLXI. törvény (a továbbiakban: Bszi.) 62., 63. és 64. §-a és a büntetőeljárásról szóló 1998. évi XIX. törvény (a továbbiakban: Be.) 20/A. §-a, továbbá a 22/2012. (II. 16.) OBHE határozat alaptörvény-ellenességének és nemzetközi szerződésbe ütközésének megállapítását és megsemmisítését.

[3] Az indítványozók szerint mind a támadott rendelkezések, mind az ezeken alapuló OBHE határozat alaptörvény-ellenesek és egyben nemzetközi szerződésbe, az 1993. évi XXXI. törvénnyel kihirdetett, az emberi jogok és az alapvető szabadságok védelméről szóló Egyezménybe (a továbbiakban: Egyezmény) is ütköznek. A tisztességes eljárás követelményének [Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdés, Egyezmény 6. cikk (1) bekezdés], ezen belül a tör-

- vényes bíróhoz való jognak, a pártatlanság elvének (különös tekintettel a pártatlanság látszatára), valamint a fegyveregyenlőség elvének sérelmét okozza, hogy a támadott rendelkezések az OBH elnökének szabad belátásán alapuló döntésére bízta az eljáró bíróság kijelölését. A tisztességes eljárást sérti az is, hogy az OBH elnöke büntetőügy esetében kizárólag a legfőbb ügyész véleményét köteles kikérni. A védelemhez való jog sérelmét eredményezte, hogy a távolság (utazás, megnövekedett költségek, iratok megismerésének és az eljárási cselekményeken való részvételnek a nehezítettsége stb.) következtében hiányoznak a védelem hatékony érvényesülésének feltételei. Az OBH elnökének döntése elleni jogorvoslat teljes hiánya az Alaptörvény XXVIII. cikk (7) bekezdését és az Egyezmény 13. Cikkét sérti.
- [4] Az alkotmányjogi panaszt a kifogásolt jogszabályi rendelkezések tekintetében az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 26. § (1) bekezdésére, az OBH elnökének határozata tekintetében pedig az Abtv. 27. §-ára alapították. Az OBHE határozattal kapcsolatban kifejtették, hogy álláspontjuk szerint ez a határozat az OBH elnökének [aki álláspontjuk szerint jogállását tekintve a Bszi. 69. § (1)–(2) bekezdései értelmében bíró] hatáskörébe tartozó egyedi ügy érdemében hozott, eljárást befejező döntés, ami így az Abtv. 27. §-a alá tartozik.
- [5] 1.2. Az indítványozók később benyújtott indítványkiegészítésükben – az eredeti kérelem további indokolása mellett – az Ár. 11. cikk (3) bekezdése nemzetközi szerződésbe ütközésének megállapítását is kérték. Ennek alátámasztásaként az Alkotmánybíróság 1718/B/2010. számú ügyében hozott 61/2011. (VII. 13.) AB határozatra (ABH 2011, 290.) hivatkoztak.
- [6] 1.3. Az indítványozók második indítványkiegészítésükben eredeti kérelmüket fenntartva, azt újabb indokolással egészítették ki, amiben – a Joggal a Demokráciáért Európai Bizottságnak (Velencei Bizottság) a 2012. októberében elfogadott, 683/2012. számú véleményére hivatkozással – az eljáró bíróság kijelölésének szempontjait vitatták.
- [7] 2. A másodikként érkezett alkotmányjogi panaszban az indítványozók a Fővárosi Törvényszéken B.54/2012. szám alatt indult, a Kecskeméti Törvényszék előtt 1.B.73/2012. szám alatt folyamatban lévő büntető ügyben az OBH elnökének az eljáró bíróságot kijelölő 21/2012. (II. 16.) OBHE határozata miatt az Ár. 11. cikk (3) bekezdése és 31. cikk (2) bekezdés utolsó mondata, a Bszi. 62., 63. és 64. §-a, valamint a Be. 20/A. §-a alaptörvény-ellenességének megállapítását és visszamezőleges hatályú megsemmisítését kezdeményezték. Az alkotmányjogi panaszt az Abtv. 26. § (1) bekezdésére, „másodlagosan az Abtv. 26. § (2) bekezdésére” alapítva terjesztették elő.
- [8] Az indítványozók szerint a támadott rendelkezések, amelyek az OBH elnökének biztosítottak lehetőséget az általános illetékességgel rendelkező bíróság helyett más bíróság kijelölésére, alaptörvény-ellenesek, nevezetesen az Alaptörvény XXVIII. cikk (1), (3) és (7) bekezdését sértik. Az indítványban – részletesen – kifejtett legfontosabb alkotmányossági agályok:
- az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésében foglalt tisztességes eljárás követelményének, ezen belül a törvényes bíróhoz való jognak, a pártatlanság elvének (különös tekintettel a pártatlanság látszatára), a fegyveregyenlőség elvének, valamint az ügyek ésszerű határidőn belüli elbírálása követelményének a sérelmét okozza, hogy a támadott rendelkezések a Be. általános illetékességi szabályaitól eltérést engednek az OBH elnöke számára;
  - az Alaptörvény XXVIII. cikk (3) bekezdésében foglalt védelemhez való jog sérelmét jelenti, hogy a távolság (utazás, megnövekedett költségek, iratok megismerésének és az eljárási cselekményeken való részvételnek a nehezítettsége stb.) következtében hiányoznak a védelem hatékony érvényesülésének feltételei;
  - az OBH elnökének döntése elleni jogorvoslat teljes hiánya az Alaptörvény XXVIII. cikk (7) bekezdésébe ütközik.
- [9] Az indítványozók szerint az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdésében meghatározott jogállamiság elvét és az abból fakadó jogbiztonság követelményét sérti, hogy a támadott rendelkezések lényegesen eltértek az OBH elnökének biztosított jogosultság szabályozásában.
- [10] Az indítványozók felhívták a figyelmet a támadott rendelkezéseknek az Egyezménnyel való ellentétére is.
- [11] Az Ár. 31. cikk (2) bekezdése utolsó mondatának alaptörvény-ellenessége vizsgálatát az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdésére hivatkozással amiatt kérték, mert álláspontjuk szerint ez a rendelkezés nem tette lehetővé az alkotmányjogi panaszuk érdemi elbírálását.
- [12] 3. Az Alkotmánybíróság elsőként az alkotmányjogi panaszok befogadhatósága kérdésében foglalt állást. Megállapította, hogy mindkét panasz megfelel az Abtv. által előírt formai és tartalmi feltételeknek, ezért befogadta az indítványokat. A sérelmezett rendelkezések és az alkotmányossági kifogások tartalmi azonosságára tekintettel az ügyeket – az Abtv. 58. § (2) bekezdése alapján – egyesítette, és az indítványokat egy eljárásban bírálta el.
- [13] 4. Az Alkotmánybíróság eljárása idején az Országgyűlés több alkalommal módosította az Alaptör-

vényt. Így Magyarország Alaptörvényének negyedik módosításával beemelte az Alaptörvénybe a bíróságok közötti ügyáthelyezés intézményét. A 27. cikk (4) bekezdése értelmében az ésszerű határidőn belüli bírói döntéshez való alapjog érvényesülése és a bíróságok kiegyensúlyozott ügyterhelése érdekében sarkalatos törvényben meghatározottak szerint az Országos Bírósági Hivatal elnöke sarkalatos törvényben meghatározott ügyek tárgyalására az általános illetékességű bíróságtól eltérő, azonos hatáskörű bíróságot jelölhetett ki. A Magyarország Alaptörvényének ötödik módosításával viszont az Országgyűlés 2013. október 1-jével hatályon kívül helyezte a 27. cikk (4) bekezdését.

[14] 5. Az Alkotmánybíróság megállapította továbbá, hogy az alkotmányjogi panaszokban kifogásolt Bszi. és Be. rendelkezéseket a jogalkotó az egyes törvényeknek az Alaptörvény negyedik módosításával összefüggő módosításáról szóló 2013. évi CXXXI. törvénnyel 2013. augusztus 1-jével hatályon kívül helyezte.

[15] Az Alkotmánybíróság főszabályként a hatályos jogszabályok alkotmányellenességét/alaptörvény-ellenességét vizsgálja. Az Abtv. 41. § (3) bekezdése értelmében az Alkotmánybíróság hatályon kívül helyezett jogszabály alaptörvény-ellenességét akkor állapíthatja meg, ha a jogszabályt konkrét esetben még alkalmazni kellene, vagyis a hatályon kívül helyezett, illetőleg módosított jogszabályi rendelkezés alkotmányosságának vizsgálatára az Alkotmánybíróság hatásköre csak akkor terjed ki, ha annak alkalmazhatósága is eldöntendő kérdés (lásd: 335/B/1990. AB végzés, ABH 1990, 261.). Minderre tekintettel az Alkotmánybíróság a jelen ügyben a sérelmezett rendelkezéseknek az alkotmányjogi panaszok alapjául szolgáló ügyekben alkalmazott, illetőleg az akkor hatályban volt szövegét vizsgálta.

[16] 6. Az Alkotmánybíróság az ügyben megkereste az OBH elnökét, aki tájékoztatást adott a jelen ügy alapjául szolgáló ügyekről és a döntéseinek meghozatala során figyelembe vett szempontjairól. Kérésére az Alkotmánybíróság személyesen is meghallgatta. Meghallgatásán az OBH elnöke mindenképp az elhúzó büntető ügyek túlnyomó többsége a Fővárosi Törvényszékben van folyamatban. Utalt arra, hogy a fővárosban zajló perek között nagyobb arányban vannak jelen ún. „megaügyek”, illetve különösen bonyolult megítélésű perek. Ez a magas arány ugyanakkor meghatározza az érkező ügyek tartamát is, hiszen a bíró előtt görgetett ügyhátalék akkor is megpecsételi az érkező ügyek várható tartamát, ha az érkezett ügyek egy bíróra jutó aránya átlagos, vagy alig magasabb, mint az országos átlag. Mind az elmúlt 10 év átlagában, mind a kijelölést megelőző évet tekintve a Fővárosi Törvényszék leterheltsége kiemel-

kedő volt. Az egyes bíróságok között a folyamatban lévő ügyek számát tekintve büntető ügyszakban ötszörös, civilisztikai ügyszakban akár hétszeres különbség is lehet. Ez a probléma a rendszerváltás utáni bírósági igazgatási rendszer mindenkor leg súlyosabb megoldandó problémájává vált. Ez a helyzet nem egyik napról a másikra alakult ki, ezért megoldani sem lehet egyik napról a másikra. Az elmúlt évtizedben számos kísérletet tettek az aránytalanság felszámolására, az időszerűség biztosítására: jogszabály-módosítás kezdeményezése, fokozott igazgatási ellenőrzés, a bírósági titkárok és ügyintézők jogkörének bővítése, a bírói létszám arányosabb elosztása. Utóbbit illetően azonban radikális változások nem történtek, nem történhettek. A gyorsan érzékelhető megoldásnak két módja van: vagy a bírókat rendelik oda, ahol az ügyek vannak, vagy az ügyeket oda, ahol a bírók vannak. Előbbi a bírók kirendelésével, utóbbi az ügyek áthelyezésével történhet. Az OBH elnöke 2012. január első hetében szembesült a belső szabályok teljes hiányával, és a Kúria, a Fővárosi Ítéltábla és a Fővárosi Törvényszék kollégiumvezetőinek közreműködésével a 2011-es évi gyakorlat áttekintésével megfogalmazásra került egy ajánlás, ami az ügymenetre részletes szabályokat állapított meg. Kiemelte, hogy bár ez az ajánlás csak a jelen eljárásban érintett ügyekben megszületett határozatokat követően került közzétételre, azonban a megküldött iratokból is látható, hogy az ebben foglaltak már ezen eljárások során is maradéktalanul érvényesültek.

[17] Az ügyben – írásban – kifejtette álláspontját a Legfőbb Ügyész és az Alkotmánybíróság megkereste a közigazgatási és igazságügyi minisztert is.

II.

[18] 1. Az Alaptörvény érintett rendelkezései:

„B) cikk (1) Magyarország független, demokratikus jogállam.”

„Q) cikk (2) Magyarország nemzetközi jogi kötelezettségeinek teljesítése érdekében biztosítja a nemzetközi jog és a magyar jog összhangját.

(3) Magyarország elfogadja a nemzetközi jog általánosan elismert szabályait. A nemzetközi jog más forrásai jogszabályban történő kihirdetésükkel válnak a magyar jogrendszer részévé.”

„XXVIII. cikk (1) Mindenkinek joga van ahhoz, hogy az ellene emelt bármely vádat vagy valamely perben a jogait és kötelezettségeit törvény által felállított, független és pártatlan bíróság tisztességes és nyilvános tárgyaláson, ésszerű határidőn belül bírálja el.

[...]

(3) A büntetőeljárás alá vont személynek az eljárás minden szakaszában joga van a védelemhez. A védő nem vonható felelősségre a védelem ellátása során kifejtett véleménye miatt.

[...]

(7) Mindenkinnek joga van ahhoz, hogy jogorvoslással éljen az olyan bírósági, hatósági és más közigazgatási döntés ellen, amely a jogát vagy jogos érdekét sérti.”

[19] 2. Az Egyezmény érintett rendelkezései:

„6. Cikk – Tisztességes tárgyaláshoz való jog

1. Mindenkinnek joga van arra, hogy ügyét a törvény által létrehozott független és pártatlan bíróság tisztességesen nyilvánosan és ésszerű időn belül tárgyalja, és hozzon határozatot polgári jogi jogai és kötelezettségei tárgyában, illetőleg az ellene felhozott büntetőjogi vádak megalapozottságát illetően. Az ítéletet nyilvánosan kell kihirdetni, a tárgyalóterembe történő belépést azonban meg lehet tiltani a sajtónak és a közönségnek a tárgyalás teljes időtartamára vagy egy részére annyiban, amennyiben egy demokratikus társadalomban ez az erkölcsök, a közrend, illetőleg a nemzetbiztonság érdekében szükséges, ha e korlátozás kiskorúak érdekei, vagy az eljárásban résztvevő felek magánéletének védelme szempontjából szükséges, illetőleg annyiban, amennyiben ezt a bíróság feltétlenül szükségesnek tartja, mert úgy ítéli meg, hogy az adott ügyben olyan különleges körülmények állnak fenn, melyek folytán a nyilvánosság az igazságszolgáltatás érdekeit veszélyeztetné.”

„13. Cikk – Hatékony jogorvoslathoz való jog

Bárkinek, akinek a jelen Egyezményben meghatározott jogait és szabadságait megsértették, joga van ahhoz, hogy a hazai hatóság előtt a jogsérelem hatékony orvoslását kérje az esetben is, ha e jogokat hivatalos minőségben eljáró személyek sértették meg.”

[20] 3. Az Ár. támadott rendelkezései:

„11. cikk (3) Az Alaptörvény XXVIII. cikkének (1) bekezdésében biztosított ésszerű határidőn belüli bírói döntéshez való alapjog érvényesülése érdekében mindaddig, amíg a bíróságok kiegyensúlyozott ügyterhelése nem valósul meg, az Országos Bírósági Hivatal elnöke bármely ügy tárgyalására az általános illetékességu bíróságtól eltérő, de azonos hatáskörű bíróságot jelölhet ki.”

„31. cikk (2) Az Átmeneti rendelkezéseket az Országgyűlés a Magyar Köztársaság Alkotmányáról szóló 1949. évi XX. törvény 19. § (3) bekezdés a) pontja és 24. § (3) bekezdése alapján, Magyarország Alaptörvénye Záró rendelkezések rész 3. pont-

jára tekintettel fogadja el. Az Átmeneti rendelkezések az Alaptörvény részét képezik.”

[21] 4. A Bszi. támadott rendelkezései:

„62. § (1) Az OBH elnöke az ügy elbírálására az illetékes bíróság helyett kivételesen más, azonos hatáskörű bíróságot jelölhet ki, ha az ügy vagy a bíróságra az adott időszakban érkezett ügyek meghatározott csoportjának elbírálása a bíróság rendkívüli és aránytalan munkaterhe miatt ésszerű időn belül másként nem biztosítható és a kijelölés nem jár a kijelölt bíróság aránytalan megterhelésével.

(2) A kijelölést az ítélőtábla vagy a törvényszék elnöke, továbbá a legfőbb ügyész az ügy érkezésétől számított 15 napon belül indítványozhatja az OBH elnökénél.

(3) A kijelölés iránti indítványban meg kell indokolni, hogy a kijelöléssel érintett ügy vagy a bíróságra az (1) bekezdésben meghatározott időszakban érkezett ügyek meghatározott csoportja ésszerű időn belül való elbírálása miért nem biztosítható, továbbá fel kell sorolni azokat az ügyforgalmi, személyzeti és egyéb adatokat, amelyek a bíróság rendkívüli és aránytalan munkaterhét igazolják.

63. § (1) Az OBH elnöke az indítvány érkezésétől számított 8 napon belül megvizsgálja, hogy az ügyforgalmi, személyzeti és egyéb adatok, valamint a kijelöléssel érintett ügy sajátosságaira tekintettel az indítvány megalapozott-e, továbbá, hogy mely bíróság jelölhető ki az eljárásra. Az OBH elnöke kikéri a kijelöléssel érintett bíróság és büntetőügy esetében – ha az indítványozó nem a legfőbb ügyész – a legfőbb ügyész véleményét, továbbá bármely bíróságtól adatot vagy véleményt kérhet; a megkeresésnek soron kívül eleget kell tenni.

(2) A kijelölésről az OBH elnöke az (1) bekezdés szerinti vélemények és adatok beérkezésétől számított 8 napon belül dönt az indítvány elutasításával, ha az nem megalapozott, vagy másik bíróság kijelölésével, ha az indítvány megalapozott.

(3) Az OBH elnöke a döntésről értesíti az indítványozót, továbbá másik bíróság kijelölése esetén a kijelölt bíróságot, valamint ha a kijelölés büntetőügyet érint a legfőbb ügyészt.

64. § A kijelöléssel érintett ügyben e fejezet szerinti újabb kijelölésnek nincs helye.”

[22] 5. A Be. támadott rendelkezése:

„20/A. § Az Országos Bírósági Hivatal elnöke az illetékes bíróság helyett más, azonos hatáskörű bíróságot jelöl ki az ügy elbírálására, ha a bíróság rendkívüli munkaterhe miatt az ügyek ésszerű időn belül való elbírálása más módon nem biztosítható, és a kijelölés nem jár a kijelölt bíróság aránytalan megterhelésével.”

III.

[23] Az alkotmányjogi panaszok részben megalapozottak.

[24] 1. Az Alkotmánybíróságnak az Alaptörvény hatályba lépését megelőzően hozott döntései további alkalmazhatóságával kapcsolatos álláspontja, hogy „az újabb ügyekben felhasználhatja az Alaptörvény hatálybalépése előtt hozott határozataiban szereplő érveket, ha »az Alaptörvény konkrét – az előző Alkotmányban foglaltakkal azonos vagy hasonló tartalmú – rendelkezései és értelmezési szabályai alapján ez lehetséges.« {22/2012. (V. 11.) AB határozat, Indokolás [40]}. A korábbi Alkotmányon alapuló határozatokban kifejtett elvi jellegű megállapítások felhasználása tehát megkívánta az előző Alkotmány és az Alaptörvény megfelelő szabályainak tartalmi összevetését és mérlegelését az Alaptörvény értelmezési szabályaira is tekintettel. Az Alaptörvény negyedik módosítása következtében – a Záró és vegyes rendelkezések 5. pontja alapján – azonban az Alkotmánybíróságnak ezen összevetés eredményeképpen az Alaptörvény hatálybalépése előtt meghozott határozataiban foglalt érvek felhasználását kellő részletességgel indokolni kell. A korábbi alkotmánybíróági döntésben megjelenő jogelvek figyelmen kívül hagyása ugyanakkor az előző Alkotmány és az Alaptörvény egyes rendelkezései tartalmi egyezősége esetén is lehetségessé vált, a szabályozás változása a felvetett alkotmányjogi probléma újraértékelését hordozhatja. A hazai és európai alkotmányjogi fejlődés eddig megtett útja, az alkotmányjog szabályszerűségei szükségképpen hatással vannak az Alaptörvény értelmezésére is. Az Alkotmánybíróság az újabb ügyekben vizsgálható alkotmányjogi kérdések kapcsán felhasználhatja a korábbi határozataiban kidolgozott érveket, jogelveket és alkotmányossági összefüggéseket, ha az Alaptörvény adott szakaszának az Alkotmánnyal fennálló tartalmi egyezése, az Alaptörvény egészét illető kontextuális egyezősége, az Alaptörvény értelmezési szabályainak figyelembevétele és a konkrét ügy alapján a megállapítások alkalmazhatóságának nincs akadálya, és szükségesnek mutatkozik azoknak a meghozandó döntése indoklásába történő beillesztése. Az Alkotmánybíróság – a fenti feltételek vizsgálata mellett – a hatályát veszített alkotmánybíróági határozat forrásként megjelölésével, a lényegi, az adott ügyben felmerülő alkotmányossági kérdés eldöntéséhez szükséges mértékű és terjedelmű tartalmi vagy szövegszerű megjelenítéssel hivatkozhatja vagy idézheti a korábbi határozataiban kidolgozott érveket, jogelveket. Az indokolásnak és alkotmányjogi forrásainak ugyanis a demokratikus jogállamban mindenki számára megismerhetőnek, ellenőrizhetőnek kell lennie, a jogbiztonság igénye az, hogy a döntési megfontolások átlát-

hatóak, követhetőek legyenek. A nyilvános érvelés a döntés indoklásának létalapja. A korábbi határozatokban kifejtett érvek felhasználhatóságát az Alkotmánybíróság mindig esetről esetre, a konkrét ügy kontextusában vizsgálja” {13/2013. (VI. 17.) AB határozat, Indokolás [30]–[34]}. A jelen ügyben az indítványokban felvetett alkotmányossági kérdéseket, így többek között a jogállamiság és az abból következő jogbiztonság követelményét, a tisztességes eljáráshoz, és ezen belül a pártatlan és igazságos bírósághoz, valamint a jogorvoslathoz való jogokat az Alkotmány és az Alaptörvény azonos tartalommal szabályozza, ezért az Alkotmánybíróság eljárása során figyelemmel volt a korábbi határozataiban kifejtettekre.

[25] 2.1. A jelen ügyben az indítványozók nemzetközi emberi jogi dokumentumokban, nevezetesen az Egyezményben is megfogalmazott, igazságszolgáltatási garanciák sérelmét állították. Az Abtv. 32. § (2) bekezdése szerint a jogszabályok nemzetközi szerződésbe ütközését az országgyűlési képviselők egynegyede, a Kormány, a Kúria elnöke, a legfőbb ügyész, az alapvető jogok biztosa és – meghatározott feltételek mellett – egy adott ügyben eljáró bíró indítványozhatja. Tekintettel arra, hogy az indítványozók nem tartoznak az indítványozásra jogosultak körébe, az Alkotmánybíróság az indítványt ebben a részében az Abtv. 64. § b) pontja alapján visszautasította.

[26] 2.2. Az Abtv. 32. § (1) bekezdése értelmében az Alkotmánybíróság a jogszabályok nemzetközi szerződésbe ütközését bármely eljárása során hivatalból vizsgálja. Az, hogy gyakorolja-e az *ex officio* eljárás jogát, az a saját döntésétől függ, amelynek meghozatala során az eset körülményeit, a kérdéses kollízió súlyát és következményeit egyaránt figyelembe veszi. Amikor ilyen vizsgálat indokoltságáról dönt, az Alkotmánybíróság szem előtt tartja azokat a tételeket, amelyeket az Alkotmány módosításával összefüggésben, de általános érvennyel fogalmazott meg a 61/2011. (VII. 13.) AB határozatban: „Egyes alapjogok esetében az Alkotmány ugyanúgy fogalmazza meg az alapjog lényegi tartalmát, mint valamely nemzetközi szerződés (például a Polgári és Politikai Jogok Egyezségokmánya és az Emberi Jogok Európai Egyezménye). Ezekben az esetekben az Alkotmánybíróság által nyújtott alapjogvédelem szintje semmiképpen sem lehet alacsonyabb, mint a nemzetközi (jellemzően a strasbourgi Emberi Jogok Bírósága által kibontott) jogvédelem szintje. A *pacta sunt servanda* elvéből [Alkotmány 7. § (1) bekezdés, Alaptörvény Q) cikk (2)–(3) bekezdés] következően tehát az Alkotmánybíróságnak akkor is követnie kell a strasbourgi joggyakorlatot, az abban meghatározott alapjogvédelmi szintet, ha saját megelőző »precedens-határozataiból« ez kényszer-

- rűen nem következne.” {ABH 2011, 290, 321.; lásd: 166/2011 (XII. 20.) AB határozat, ABH 2011, 545.; 43/2012. (XII. 20.) AB határozat, Indokolás [67]}.
- [27] Az Alkotmánybíróság ezért eljárása során a kifogásolt rendelkezések nemzetközi szerződésbe ütközését is vizsgálta.
- [28] 2.3. Abban az esetben, ha egy adott hazai jogszabály azonos tartalmú az Egyezményben, vagy annak valamelyik kiegészítő jegyzőkönyvében foglalt joggal, vagy ha e jog biztosítására irányuló kötelezettség teljesítését szolgálja, az Alaptörvény Q) cikkéből az is következik, hogy az Alkotmánybíróságnak tartózkodnia kell az adott jogszabály (vagy jogszabályi rendelkezés) olyan értelmezésétől, amelynek elkerülhetetlen következménye a vállalt nemzetközi jogi kötelezettség megsértése és Magyarország sorozatos elmarasztalása lenne a Bíróság előtt.
- [29] 3. A Bszi. (62. és 63. §) és a Be. (20/A. §) vizsgált rendelkezései értelmében az OBH elnöke – az ítélőtábla, a törvényszék elnöke, vagy a legfőbb ügyész indítványára – az ügy elbírálására az illetékes bíróság helyett kivételesen más, azonos hatáskörű bíróságot jelölhetett ki, ha az ügy, vagy a bíróságra az adott időszakban érkezett ügyek meghatározott csoportjának elbírálása a bíróság rendkívüli és aránytalan munkaterhe miatt ésszerű időn belül másként nem volt biztosítható, és a kijelölés nem járt a kijelölt bíróság aránytalan megterhelésével. Az OBH elnöke a kijelölés iránti indítványban foglalt indokok (miért nem biztosítható az ésszerű időn belül való elbírálás, a bíróság rendkívüli és aránytalan munkaterhet igazoló ügyforgalmi, személyzeti és egyéb adatok), a kijelöléssel érintett bíróság, és – büntetőügy esetén – a legfőbb ügyész véleménye alapján döntött a kijelölésről. A kijelölésről az OBH elnöke az indítványozót, a kijelölt bíróságot és legfőbb ügyészt értesítette. A vizsgált rendelkezések a kijelölés ellen jogorvoslatot nem biztosítottak. A Bszi. 64. §-a értelmében ez a kijelölés egy adott ügyben egyszer volt alkalmazható.
- [30] Az indítványozók részletesen kifejtett és indokolt álláspontja szerint a bírósági eljárásnak az Alaptörvényben és az Egyezményben megfogalmazott legfontosabb garanciáját: a tisztességes eljáráshoz való jogot (ezen belül a törvényes bíróhoz, a pártatlan eljáráshoz, a védelemhez való jogokat és a fegyverek egyenlősége elvét), továbbá a védelemhez való és a jogorvoslathoz való jogokat sérti ez – a fentiekben ismertetett – az eljáró bíróság kijelölésére vonatkozó szabályozás.
- [31] 3.1. Az Alkotmánybíróságnak a tisztességes eljáráshoz való jog vizsgálata során kiindulópontja, hogy a tisztességes eljárás követelménye olyan minőség, amelyet az eljárás egészének és körülményeinek figyelembevételével lehet megítélni [6/1998. (III. 11.) AB határozat, ABH 1998, 91, 95.]. Döntéseiben esetről esetre határozta meg a tisztességes eljárás által megkövetelt konkrét ismérveket. Kiemelte, hogy a tisztességes eljáráshoz való joggal szemben nem létezik mérlegelhető más alapvető jog, vagy alkotmányos cél, mert már maga is mérlegelés eredménye [14/2002. (III. 20.) AB határozat, ABH 2002, 101, 108.; 15/2002. (III. 29.) AB határozat, ABH 2002, 116, 118–120.; 35/2002. (VII. 19.) AB határozat, ABH 2002, 199, 211.; 14/2004. (V. 7.) AB határozat, ABH 2004, 241, 256.]. Az Alkotmánybíróság gyakorlata szerint egyes részletek hiánya ellenére éppúgy, mint az összes részletszabály betartása mellett lehet az eljárás méltánytalan vagy igazságtalan, avagy nem tisztességes [6/1998. (III. 11.) AB határozat, ABH 1998, 91, 95].
- [32] 3.2. A tisztességes eljárás követelményei közül a – mindkét panaszban hivatkozott – törvényes bíróhoz való joggal, illetőleg a törvényes bírótól való elvonás tilalmával az Alkotmánybíróság eddig kevés ügyben foglalkozott. Az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdése és az Egyezmény 6. Cikk 1. pontja értelmében mindenkinek joga van ahhoz, hogy ügyét a törvény által felállított bíróság bírálja el. A törvény által felállított bíróságra vonatkozó követelmény magában foglalja a törvényes bíróhoz való jogot, vagyis azt, hogy egy konkrét ügyben az eljárási törvényekben megállapított általános hatásköri és illetékességi szabályok szerint irányadó bírói fórum (bíró) járjon el. Ezt az alkotmányos elvet a Bszi. az Alapelvek között úgy fogalmazza meg, hogy senki sem vonható el törvényes bírójától [8. § (1) bekezdése]. A törvény által rendelt bíró pedig az eljárási szabályok szerint a hatáskörrel és illetékességgel rendelkező bíróságon működő, előre megállapított ügyelosztási rend alapján kijelölt bíró [8. § (2) bekezdés]. A törvényes bíró tehát: a törvényben előre meghatározott hatáskörrel és illetékességgel rendelkező bíróságon működő, előre megállapított ügyelosztási rend szerint kijelölt bíró. Az ügyelosztási rendet az objektivitás és a személytelenség biztosítása, az önkényesség kizárása érdekében előző évben állapítja meg a bíróság elnöke, amely a tárgyévben kizárólag szolgálati érdekből vagy a bíróság működését érintő fontos okból módosítható [9. § (1) bekezdés]. Ebből következik, hogy a bíró és az ügy egymáshoz rendelése alkotmányosan csak előre meghatározott, általános szabályok alkalmazásával objektív alapokon történhet.
- [33] Az Alkotmánybíróság a 993/B/2008. AB határozatában hangsúlyozta, hogy „a »törvényes bírótól való elvonás tilalma« [...] – az önkényes ügyelosztási renddel szemben – az eljárás résztvevőit megillető biztosíték, aminek csak egyik eleme a Bszi. szabályaira épülő szolgálati beosztás szisztémája. Annak megítélésakor, hogy a konkrét ügyben ki te-

kinthető törvényes bírónak, ugyanilyen súllyal jönnek számításba – többek között – az eljárási törvénynek a hatáskörre, illetékességre, a jogorvoslati rendre és a tisztességes eljárás követelményének biztosítására vonatkozó további rendelkezései. Az pedig éppen a törvény előtti egyenlőség érvényesülését szolgálja, hogy az említett jogszabályok mindenki számára olyan bíró közreműködését garantálják, akitől az ügy tárgyilagosa megítélése nyilvánvalóan elvárható” (ABH 2009, 2352, 2354–2355.).

[34] Az Alkotmánybíróság a jelen ügyben megállapította: a törvényes bíróhoz való jog garanciális szabályai alóli kivétel volt az indítványokkal támadott, az OBH elnökének – a Bszi.-ben és a Be.-ben – biztosított lehetőség az ügyek áthelyezésére. A sérelmezett rendelkezések szerint az ügyek áthelyezése ugyan kivételesen történhetett, azonban sarkalatos törvény nem állapította meg ennek feltételeit. A jogalkotó nem határozta meg az áthelyezés szempontjait sem. Ennek eredményeként az ügyek áthelyezése – a vizsgált rendelkezések értelmében – a konkrét ügy ismeretében, az eljáró bíróság és/vagy a legfőbb ügyész indítványára (a kijelölt bíróság és a legfőbb ügyész véleménye birtokában) teljesen az OBH elnökének szabad belátásán múlt. Nem változtat ezen a tényen az sem, hogy az OBH elnöke a bíróságok leterheltségére figyelemmel több bíróság véleményét is beszerezte a kijelölés – illetőleg esetlegesen bírókirendelés lehetősége – céljából, a már elkészült és később 3/2012. (II. 20.) OBH Elnöki ajánlasként kiadott – az alkotmánybírósági eljárás alapjául szolgáló ügyekben hozott határozatok idején még nem ismert – szempontok szerint járt el, figyelemmel volt a bíróságok aktuális munkaterhére és a kijelölésre a kiválasztott bíróság véleményének ismeretében került sor. Az eljáró bíróságnak az OBH elnöke saját mérlegelésén alapuló kijelölése azonban így az Alaptörvénynek a tisztességes eljárás követelményét megfogalmazó XXVIII. cikke (1) bekezdéséből következő, a törvényes bíróhoz való jog sérelmét eredményezte, mivel a jogi szabályozás a pártatlan bíráskodás ún. objektív tesztjének nem felelt meg.

[35] 3.3. A hatályos Alaptörvény immár nem nyújt alapot az ügyáthelyezésre és ez az intézmény a Be.-ből és a Bszi.-ből is kikerült. Az Alkotmánybíróság nem tekinthetett el attól a tényről, hogy a panaszosok ügyei továbbra is azon bíróságok előtt vannak folyamatban, amelyekhez az áthelyezés megtörtént.

[36] Az Alkotmánybíróság megjegyzi, hogy még akkor is, amikor az Alaptörvény konkrét rendelkezést tartalmazott az ügyáthelyezés lehetőségéről (ti. 2013. április 1. és 2013. szeptember 30. között), az akkor hatályos 27. cikk (4) bekezdése az ügyáthelyezést konkrét célhoz, mint feltételhez kötötte, eszerint „az ésszerű határidőn belüli bírói döntéshez való

alapjog érvényesülése” és „a bíróságok kiegyensúlyozott ügyterhelése” érdekében kerülhetett rá sor. Az „és” kötőszó nyelvtanilag – valamint a magyar jogi szaknyelvben – konjunktív kapcsolatot jelent. Eszerint „a bíróságok kiegyensúlyozott ügyterhelése”-nek biztosítása önmagában nem lehet alkotmányos alapja az ügyáthelyezésnek, ha az egyszersmind nem párosul „az ésszerű határidőn belüli bírói döntéshez való alapjog érvényesülésével”. Mivel itt az alkotmányozó maga is hangsúlyozta e jog alapjogi jellegét, az ügyáthelyezés lehetőségét nem lehet és nem is lehetett úgy értelmezni, hogy azt – mint ún. alapjogot – az érintett személy (általában véve a vádlott) akaratától függetlenül, *a fortiori* annak ellenében lehetne gyakorolni.

[37] Mivel az „és” kötőszó egyértelműen konjunktív kapcsolatot tételezett fel az Alaptörvény 27. cikk (4) bekezdésében foglalt célok között, ezért ez nem adhatott prioritást, sőt primátust „a bíróságok kiegyensúlyozott ügyterhelése”-nek „az ésszerű határidőn belüli bírói döntéshez való alapjog érvényesülése” rovására. Az „és” kötőszót nem lehet vagylagossággként értelmezni: „vagy”, „avagy” „illetőleg” és hasonló fordulatok ekvivalenseként. Ez elentmondana az Alaptörvény 28. cikke második mondatában foglalt, a bírói jogértelmezés alapelveinek is: „Az Alaptörvény és a jogszabályok értelmezésekor azt kell feltételezni, hogy a józan észnek és a közjónak megfelelő, erkölcsös és gazdaságos célt szolgálnak”.

[38] „[A]z ésszerű határidőn belüli bírói döntéshez való alapjog érvényesülése” korábbi alaptörvényi fordulat tartalmát illetően az Alkotmánybíróság rámutat arra, hogy azt az Alkotmány 57. § (1) értelmezésekor maga is a *fair* eljárás integráns részének tekintette. Az Alkotmánybíróság emlékeztet arra, hogy „[a] tisztességes eljárás követelményeinek széles értelmezése magában foglalja az ésszerű időn belüli elbírálás követelményét [...]. Az időszerűség követelménye azonban csak egy a tisztességes eljárás elmei közül, amelynek érvényre juttatása végletekig nem fokozható, s amely a tisztességes eljárás további szempontjai fölött nem szerezhet uralkodó befolyást, más alapjogot pedig semmiképpen nem sérthet” [20/2005. (V. 26.) AB határozat, ABH 2005, 202, 228.]. „Az Alkotmánybíróság álláspontja szerint az államnak a társadalommal szembeni alkotmányos kötelezettsége a büntető igény késedelem nélküli érvényesítése” [14/2004. (V. 7.) AB határozat, ABH 2004, 241, 254.]. Ugyanebben a határozatában összegezte álláspontját az Alkotmánybíróság, miszerint „a büntetőeljárás szabályozásával szemben a jogállamiság normatív tartalmából és a tisztességes eljáráshoz való alkotmányos alapjogból levezethető alkotmányos követelmény az állami büntető igény megfelelő időn belüli érvényesítése és elbírálása. Ezekben a döntésekben hangsúlyt kapott az a tapasztalat, hogy a büntető

igény elbírálásának elhúzódása károsan befolyásolja a büntető igazságszolgáltatás működését és tekintélyét. A büntetőeljárás késedelme jelentősen megnehezíti a bűncselekmény elkövetésének és az elkövető kilétének bizonyítását, kedvezőtlen hatással van a sértett jogaira és érdekeire, továbbá arra a nemkívánatos következményre vezet, hogy időben igen távolra kerül egymástól a bűncselekmény elkövetése és a büntetés megállapítása” (ABH 2004, 241, 254.).

[39] A védelemhez való joggal összefüggésben tért ki korábban az Alkotmánybíróság a terhelt önrendelkezési jogára, és mondta azt, hogy az önrendelkezési szabadság alkotmányos alapjog, amely a jogok gyakorlásától való tartózkodást, a nem cselekvés jogát is magában foglalja. „Az önrendelkezési jog eljárási vetülete nyilvánul meg a terhelt rendelkezési jogában, amelynek alapján a büntetőeljárásban dönt arról, hogy a részére biztosított eljárási jogokat milyen mértékben gyakorolja, milyen mértékben él a lehetőségekkel” [14/2004. (V. 7.) AB határozat, ABH 2004, 241, 257.].

[40] A fenti alkotmánybírói tézisek közel állnak ahhoz, ahogyan az Emberi Jogok Európai Bírósága (a továbbiakban: Bíróság) értelmezte az ésszerű határidőn belüli bírói döntéshez való jog összefüggéseiben az eljárás időtartama ésszerűségének és a panaszos saját magatartásának az elhúzódásra gyakorolt kihatását. Ahogyan a Bíróság rámutatott: a vádlott nem köteles együttműködni a saját elítélésének felgyorsítása érdekében [*Eckle kontra Németország* (8130/78.) ügyben 1982. július 15-én hozott ítélet 82. §]. E taktika követését azonban az ésszerű időn belüli eljárás követelményei szempontjából a saját kockázatára teszi: a Bíróság is kiemelte, hogy az időhúzásos taktika esetében – a polgári ügyek és a büntető ügyek sajátosságait természetesen szem előtt tartva – az ésszerű idő túllépésére a panaszos nem hivatkozhat [lásd ebben az értelemben: *Unión Alimentaria Sanders SA kontra Spanyolország* (11681/85.) 1989. július 7-én hozott ítélet 35. §]. Ezt utóbb úgy egészítette ki, hogy az eljárási időtartam ésszerű voltának, illetve elhúzódásának a panaszos magatartásával való összefüggéseinek vizsgálata során különbséget kell tenni az eljárási lehetőségekkel való élés és az azokkal való visszaélés között: a jog által nyújtott lehetőségek igénybevétele nem róható fel a panaszosnak [Yagci és Sargin kontra Törökország (6/1994/453/533–534.) ügyben 1995. június 8-án hozott ítélet 66. §, *Kolomiyets kontra Oroszország* (76835/01.) ügyben 2007. február 22-én hozott ítélet 27. és 29. §].

[41] 3.4. Az Alkotmánybíróság az ún. *nullum iudicium sine lege* problémakört is érintő 166/2011. (XII. 20.) AB határozatában (a továbbiakban: Abh., ABH 2011, 545.) – a Bíróság gyakorlatát figyelembe véve – hangsúlyozta: „egy, az általános illetékességi

szabályok szerint eljáró bíróság helyett egy adott ügycsoport ügyeinek egy másik bíróság illetékességébe történő áthelyezése csak abban az esetben egyeztethető össze az Egyezményrel, ha annak anyagi jogi és eljárásjogi szabályait, illetve előfeltételeit átlátható, előre rögzített, világos, objektív paraméterek felhasználásával rögzíti a törvényhozó, amely nem (vagy csak minimálisan) hagy teret a diszkrecionális jogkörnek, és ahol a tényleges döntés meghozatala a független, pártatlan bírósági rendszer saját intézményei révén történhet. Mivel a vizsgált rendelkezés ilyen elemeket nem tartalmaz, ezért az Egyezmény 6. Cikk (1) bekezdésében foglalt követelményeknek, és mindenek előtt az ún. objektív tesztjének nem felel meg, és ezért nemzetközi jogba ütközik.” (ABH 2011, 545, 564.) Jóllehet az Abh. azt a jogszabályi megoldást bírálta el, ahol „a kiemelt fontosságú ügyekben” az ügyész döntésétől tette függővé, hogy melyik is lesz az eljáró bíróság, az Alkotmánybíróság igen világosan megjelölte azokat a szűk kereteket, ahol az általános szabályoktól eltérés még összeegyeztethető lehet az Egyezményrel. A jogalkotó számára tehát az Abh. óta az ügyáthelyezés alkotmányos és nemzetközi jogi korlátai egyértelműen világosak voltak, annak ellenére, hogy az OBH elnökének jogosítványai – a dolgok természetéből fakadóan – nem képezhették az Abh.-ban a tételes vizsgálat tárgyát. Az Alkotmánybíróság azonban megjegyzi, hogy az Abh. elfogadásakor számára ismert volt a 2011. november 28-án megalkotott Bszi.

[42] Az Alkotmánybíróság megjegyzi továbbá, hogy a Velencei Bizottság a jelen ügyben vizsgált szabályozást illetően lényegében ugyanerre a következtetésre jutott [lásd a következő dokumentumot: CDL-AD(2012)001 *Avis sur la loi CLXII de 2011 sur le statut juridique et la rémunération des juges et la loi CLXI de 2011 sur l'organisation et l'administration des tribunaux de la Hongrie adoptée par la Commission de Venise lors de sa 90e session plénière* (Venise, 16-17 mars 2012)]. Lásd még: a Velencei Bizottság 2012. október 13-én elfogadott határozatában [a CDL-AD(2012)020 jelzetű dokumentumban, *Opinion on the Cardinal Acts on the Judiciary that were amended following the adoption of Opinion CDL-AD(2012)001 on Hungary, adopted by the Venice Commission at its 92nd Plenary Session* (Venice, 12–13 October 2012) XXI. fejezet, 60–74. §, (12-14. oldal), 90-91. § (18. oldal) és a CDL-AD(2013)012 jelzetű dokumentumban [*Opinion on the Fourth Amendment to the Fundamental Law of Hungary Adopted by the Venice Commission at its 95th Plenary Session, Venice, 14–15 June 2013*] a 73–74. §-t (17. oldal)].

[43] A támadott Bszi. és Be. rendelkezéseiről ezért az Alkotmánybíróság megállapította, hogy azok a törvényes bíróhoz való jogot illetően nem feleltek meg az Egyezmény 6. Cikk 1. pontjának sem.

- [44] 3.5. Az Alkotmánybíróság „számos esetben végzett nemzetközi jogösszehasonlítást, azaz megvizsgálta más európai, illetve egyéb külföldi országok adott tárgykörre vonatkozó szabályozását [...]. A vizsgálatokban az Alkotmánybíróság jellemzően az adott jogintézmények bevezetésének indokait, célját igyekezett áttekinteni, ennek során keresve a közös elemeket és az ellentéteket is; gyakran arra a megállapításra jutva, hogy a tárgybeli jogalkotás jelentős változatosságot mutat, nemcsak a tengerentúli és az európai államok viszonyában, de az európai államok között is.
- [45] Egy jogintézmény alkotmányosságának megítélése egy másik országban az adott állam alkotmánya, a szabályozásnak a jogrendszerbe illeszkedése, továbbá történeti és politikai háttér függvényében eltérő lehet. Ezért – elismerve, hogy egy szabályozási megoldás megítéléséhez segítséget jelenthet a külföldi tapasztalatok figyelembe vétele is – az Alkotmánybíróság nem tekintheti meghatározónak önmagában valamely külföldi ország példáját az Alkotmánnyal (Alaptörvénnyel) való összhang vizsgálata kérdésében. [...] E szempontokra is figyelemmel megállapítható: önmagában az a tény, hogy egy jogintézmény, szabályozási megoldás egy vagy több külföldi (akár európai demokratikus) országban létezik, az Alaptörvénnyel való összhang megítélése szempontjából nem bír döntő jelentőséggel, így Magyarország Alaptörvényében biztosított jog korlátozásának elégséges indoka sem lehet” {6/2013. (III. 1.) AB határozat, Indokolás [109]–[111]}. Az Alkotmánybíróság fontosnak tartja azonban megjegyezni, hogy a jelenleg vizsgált megoldás „mintájaként” gyakran hivatkozott angol, francia, dán és holland példák valójában jelentősen el is térnek a magyar szabályozástól. Egyik sem olyan, amelyik lényegileg vagy alapvetően azonos lett volna a magyar megoldással és főleg nem annak jelenleg vizsgált formájával. Így például vagy ügykategóriák áthelyezéséről volt szó, vagy jogorvoslati jogot biztosítottak a terhelt számára. Vagy a bírói hatalmi ág döntött, vagy annak bevonása elengedhetetlen volt.
- [46] 3.6. Az Alkotmánybíróság emlékeztet arra, hogy az Alaptörvény negyedik módosítása - függetlenül attól, hogy az Alaptörvény Q) cikke a magyar jog és a nemzetközi jog kapcsolatának alapvető szabályait, az Alkotmány 7. § (1) bekezdésének szövegét alapul véve, azonban annak tudatos átigazításával már rögzítette –, a záró rendelkezésekben ismét egy külön pontot szentelt a nemzetközi jogi kötelezettségek folyamatosságának és betartásuk fontosságának. Az Alaptörvény Záró és vegyes rendelkezések értelmében tehát: „8. Az Alaptörvény hatálybalépése nem érinti a hatálybalépése előtt alkotott jogszabályok, kibocsátott közjogi szervezetszabályozó eszközök és állami irányítás egyéb jogi eszközei, meghozott egyedi döntések, valamint vállalt nemzetközi jogi kötelezettségek hatályát.”
- [47] Az Alkotmánybíróság megállapította, hogy az alkotmányozó ebben a pontban tulajdonképpen kifejezésre jutatta kötődését a nemzetközi jog egyik alapvető szabályához, amelyet még az Állandó Nemzetközi Bíróság hirdetett meg, amikor nem fogadta el, hogy Németország belső jogi aktusa (semlegességi nyilatkozata) alapján a versailles-i békéből fakadó kötelezettségei alól mentesülhessen (CPJI: *A Wimbledon-gőzös ügye*, 1923. augusztus 17. *Série A* n° 1., 29.–30. o.). Az Állandó Nemzetközi Bíróság a danzigi lengyel állampolgárok ügyében még magasabbra téve a mércét azt is leszögezte, hogy „egy állam sem hivatkozhat egy másik állammal szemben saját alkotmányára avégett, hogy mentesüljön a nemzetközi jogból, vagy hatályos szerződésekből fakadó kötelezettségei alól” (CPJI: *A danzigi lengyel állampolgárokkal való bánásmód ügyében adott tanácsadó vélemény*, 1932. február 4., *Série A/B* n° 44., 24. o.). Ezek a tételek kimondásuk óta meghatározó jellegűek: a nemzetközi jog és a nemzeti alkotmányok konfliktusmentes együttélésének alapját jelentik, és immár az Alaptörvényben is tükröződnek. Az Alkotmánybíróság ezért az Alaptörvény Záró és vegyes rendelkezések 8. pontját is figyelembe vette az Alaptörvény XXVIII. cikke (1) bekezdésének és az Egyezmény 6. Cikk 1. pontjának értelmezésekor.
- [48] 3.7. Az Abh.-ban az Alkotmánybíróság kifejtette álláspontját a strasbourgi joggyakorlatot is figyelembe vevő korábbi határozatait felidézve, a bíróság pártatlanságának követelményével kapcsolatban is, „miszerint a »pártatlan bírósághoz való alkotmányos alapjog az eljárás alá vont személy iránti előítéletmentesség és elfogulatlanság követelményét támasztja a bírósággal szemben. Ez egyrészt magával a bíróval, a bíró magatartásával, hozzáállásával szembeni elvárás, másrészt az eljárás szabályozásával kapcsolatos objektív követelmény: el kell kerülni minden olyan helyzetet, amely jogos kétséget kelt a bíró pártatlansága tekintetében« [...] [A]z Alkotmánybíróság hivatkozott a Bíróság által alkalmazott ún. kettős tesztre, miszerint a szubjektív teszt keretében az eljáró bíró személyes magatartását, vagyis azt vizsgálja, hogy volt-e az eljárás során olyan megnyilvánulása, amelyből a pártatlanságának hiányára lehet következtetni. Az objektív megközelítés pedig annak vizsgálata, hogy volt-e objektíve igazolható oka a pártatlanság hiánya feltételezésének [...], vagyis az adott szabályozás biztosítja-e a pártatlanság követelményét, ideértve azt is, hogy az eljárás a közösség, elsősorban a jogkeresők oldaláról nézve objektíve nem támaszthat kételyeket a pártatlanságot illetően [...]. Ahogyan arra a Bíróság is rámutatott: »Továbbá a pártatlanságot biztosító nemzeti eljárások léte (mint például a bíró

visszahívásának szabályai) releváns tényezőt képeznek. Ezek a szabályok a hazai törvényhozás elkövetését fejezik ki, hogy minden ésszerű gyanút szüntessen meg a kérdéses bíró, vagy bíróság vonatkozásában és egy arra irányuló törekvést jelentenek, hogy semmisítsék meg a gyanú alapját az ilyen agggodalmak okainak megszüntetésével. Túl azon, hogy biztosítják a konkrét elfogultság nemlétét, arra irányulnak, hogy a pártosságnak a látszatát is megszüntessék, így azt a célt szolgálják, hogy növeljék a bizalmat, amelyet egy demokratikus társadalomban a közönség felé sugároznak (*Mežnarić kontra Horvátország*, 2005. július 15., 27. §)» (*Huseyn és mások kontra Azerbajdzsán*, 162. §)» (ABH 2011, 545, 558–559.). Az Alkotmánybíróság a jelen ügyben is iránymutatónak tartotta azokat a téziseket, amelyeket a Bíróság ugyan nem büntető ügyben, de „egy, a bírósági munkateher enyhítése címen végrehajtott átszignálással összefüggő ügyben mondott ki, jelesül, hogy »a bírói függetlenségnek és a jogbiztonságnak a jogállamiság szempontjából betöltött kiemelkedő jelentősége azt igényli, hogy rendkívül világosak legyenek azok a szabályok, amelyeket egy adott ügyben kell alkalmazni, világos biztosítékok legyenek az objektivitás és az átláthatóság végett és mindenekelőtt annak érdekében, hogy az önkényességnek a látszatát is elkerüljék az ügyek bírókra való kiszignálásában.« Ezzel összefüggésben »mivel a munkateher megosztására vonatkozó eljárási szabályok sem kimerítőek nem voltak, és jelentős mozgásszabadságot biztosítottak az adott bíróság elnökének«, a szlovák kormány nem tudta meggyőzően bizonyítani, hogy az »átszignálás objektív alapokon nyugodott-e és az átszignálásban megvalósult igazgatási mérlegelés átlátható paraméterekre mutatott-e« (*DMD GROUP a.s. kontra Szlovákia*, 2010. október 5. 66. §, 67-68. § és 70. §).» (Abh., ABH 2011, 545, 561.)

- [49] Az Alkotmánybíróság ebben az ügyben is figyelemmel volt arra, hogy az OBH elnöke csak az eljáró bíróságot és nem az eljáró bírót jelölte ki, ez utóbbi kiválasztása a kijelölt bíróság elnökére tartozott, és a vádlott a Be. szabályai szerint az eljáró bíróval szemben, illetve (ha annak feltételei fennállnak) magával a kijelölt bírósággal szemben elfogultsági kifogást jelenthetett be. Ez a lehetőség azonban önmagában nem biztosította az összhangot sem az Alaptörvény, sem az Egyezmény követelményeivel.
- [50] Az Abh.-ban az ügyáthelyezés megítélését illetően az Alkotmánybíróság – többek között a *Coëme és mások kontra Belgium* (32492/96, 32547/96, 32548/96, 33209/96 és 33210/96), 2000. június 22. ügyben hozott ítéletben kimondottakra támaszkodott. A Velencei Bizottság fentebb hivatkozott egyik dokumentumában [CDL-AD(2012)001 *Avis sur la loi CLXII de 2011 sur le statut juridique et la rémunération des juges et la loi CLXI de 2011 sur l'organisation et l'administration des tribunaux de la*

Hongrie adopté par la Commission de Venise lors de sa 90e session plénière, 25. o, 86. § és kapcsolódó 43. lábjegyzet] szintén a *Coëme* ügyben kimondottakat tekintette irányadónak. Az Alkotmánybíróság megjegyzi, hogy a *Coëme kontra Belgium* ügyre a Bíróság azóta is többször hivatkozott: a hivatkozások egy része a *nullum crimen sine lege*, illetve a *nulla poena sine lege* elveket és ezzel összefüggésben a normavilágosságot érintették [lásd *Hodorkovszkij és Lebegyev (Khodorkovsky and Lebedev) kontra Oroszország* (11082/06 és 13772/05), 2013. július 25, 789. bekezdés; *Del Rio Prada kontra Spanyolország* (42750/09), 2013. október 21, 78. bekezdés; *Kasymakhonov és Saybatalov kontra Oroszország* (26261/05 és 26377/06), 2013. március 14, 77. bekezdés; *Vyerentsov kontra Ukrajna* (20372/11), 2013. április 11, 62. , 64. és 177. bekezdések]; egy másik hivatkozás a vádemelés értelmezésével összefüggésben történt [*Dimitar Krastev kontra Bulgária* (26524/04), 2013. február 12., 71. bekezdés], két hivatkozás [*Ullens de Schootten és Rezabek kontra Belgium* (3989/07 és 38353/07), 2011. szeptember 20, 57. bekezdés és *Kaçiu és Kotorri kontra Albánia* (33192/07 és 33194/07), 2013. június 25. 139. bekezdés] pedig olyan összefüggésben, amelyeknek relevanciájuk van a jelen ügyben is.

- [51] Az *Ullens de Schootten* ügyben – egy, az Európai Unió Bírósága irányába teendő, előzetes állásfoglalás iránti kérelemnek a belga elsőfokú bíróság általi elutasításával összefüggésben – olvasható, hogy „emlékeztetni kell arra, hogy a Bíróság nem zárja ki, hogy ott, ahol az előzetes állásfoglalás mechanizmusa létezik, a belső jogi bírónak az előzetes állásfoglalás iránti indítványt visszautasító döntése, bizonyos körülmények között az eljárás méltányos voltát is befolyásolhatják, mégha az adott bíró nem is a végső fórumként dönt magában az ügyben, függetlenül attól, hogy az előzetes állásfoglalás meghozatalában hatáskörrel rendelkező bíró belső avagy közösségi bíró-e.” (*Ullens de Schootten* ügy, 59. bekezdés)
- [52] Az Albániát érintő ügyben pedig – ahol a bíróságok túlterheltsége miatti bírókirendelés keretében éppen hadbírókat küldtek egy nem katonai vagy rendőri büntetőügy tárgyalására – a Bíróság arra emlékeztetett, hogy „»a törvény által létrehozott« mondatrész nemcsak a bíróság létrehozására és illetékességére vonatkozó törvényhozást fedi le [lásd *Lavents kontra Lettország* (58442/00), 2002. november 28., 114. bekezdés], hanem minden egyes ügyben az eljáró bírói tanács összeállítását is (*The composition of the bench in each case*). [...] Az Egyezmény 6. Cikk 1. pontjában említett bíróságnak egy sor más feltételnek is meg kell felelnie, ideértve tagjainak függetlenségét, szolgálati idejüket, pártatlanságukat és az eljárási garanciák létét (lásd *Coëme és*

mások kontra Belgium [...] 99. bekezdés)" (*Kaçiu és Kotorri ügy*, 139. bekezdés).

„A Bíróság legitimnek tekinti a bírák kirendelésének okait, nevezetesen a bírói tanács pártatlanságának és függetlenségének biztosítását. A Bíróságnak nem azt kell megvizsgálnia, vajon a hatóságoknak nem egy másik rendes fellebbviteli bíróságról kellett volna-e a bírókat kirendelnie – ez ti. az alperes kormány diszkrecionális jogköre – hanem arról kell meggyőződnie, hogy az a mód, ahogyan a kirendelés megtörtént és az azt övező garanciák a 6. Cikkkel összeegyeztethetők-e.” (*Kaçiu és Kotorri ügy*, 141. bekezdés)

[53] Az Alkotmánybíróság megjegyzi, hogy a Bíróság az albán jogi szabályozás vonatkozó részét és konkrét gyakorlatát – e pontot illetően – az Egyezmény követelményeit kielégítőnek találta.

[54] Itt a kirendelést az eljárni jogosult bíróság vezetője kezdeményezi az igazságügyminiszternél, aki egyetértése esetén az ügyet az albán Országos Igazságszolgáltatási Tanács (*Këshilli i lartë i Drejtësisë*) – amelynek hivatalból tagja az államfő, a legfelsőbb bíróság elnöke és az igazságügyminiszter, három tagot tizenöt éves gyakorlattal rendelkező jogászok közül választ a parlament, kilencet pedig saját tagjaiból az országos bírói értekezlet választ – elé terjeszti döntésre. Az ügy tehát a törvény szerint eljárni jogosult bíróság előtt marad, és a döntést olyan testület hozza, amely bár vegyes összetételű, abban a bírák kétharmados többségben vannak.

[55] Az Alkotmánybíróság – figyelemmel a *Coëme és mások kontra Belgium*, 2000. június 22., 102–103. §; *DMD GROUP a.s. kontra Szlovákia*, 2010. október 5. 60. § ügyekben hozott ítéletekben kifejtett elvi élű tételekre – akárcsak az Abh.-ban, ebben az esetben is úgy ítélte meg, hogy egy, az általános illetékességi szabályok szerint eljáró bíróság helyett egy adott ügy, vagy ügycsoport ügyeinek egy másik bíróság illetékességébe történő áthelyezése csak abban az esetben egyeztethető össze az Egyezményvel, ha annak anyagi jogi és eljárásjogi szabályait, illetve előfeltételeit átlátható, előre rögzített, világos, objektív paraméterek felhasználásával rögzíti a törvényhozó, amely nem (vagy csak minimálisan) hagy teret a diszkrecionális jogkörnek. A jelen ügyben az Alkotmánybíróság megállapította, hogy a Bszi. és a Be. vizsgált rendelkezései az Alaptörvényből és az Egyezményből egyaránt következő, a pártatlanság és a pártatlanság látszata követelményének nem tettek eleget. A pártatlanság objektív követelménye ugyanis csak akkor teljesül, ha a szabályozás kellő garanciát biztosít minden kétely kizárásához.

[56] Az Alkotmánybíróság megítélése szerint tehát önmagában az a tény, hogy a ténylegesen eljáró bírói tanács konkrét pervezetésével szemben a folyamatban levő eljárásban nem fogalmaznak meg kifogást, még nem tudja sem kimenteni, sem ellentételezni a

nullum iudicium sine lege elven esett eredendő sérelmet. Az Alkotmánybíróság rámutat arra, hogy erre az elvre ugyanakkor az eljárás során is történt jogfenntartó hivatkozás, így például azután, hogy az Alkotmánybíróság az Alaptörvény átmeneti rendelkezéseinek ügyében meghozta a 45/2012. (XII. 29.) AB határozatot.

[57] Időközben a helyzetet tovább bonyolította és az Alaptörvénnyel, valamint az Egyezménnyel való összeegyeztethetőséget még nehezebbé tette a *nullum iudicium sine lege* elv szempontjából, hogy az áthelyezett eljárások mögött immár nincs sem hatályos *lex*, sem hatályos alaptörvényi klauzula.

[58] 3.8. Tekintettel arra, hogy a fentiekben az Alkotmánybíróság megállapította: a Bszi. 62. és 63. §-ának az alkotmányjogi panaszok alapjául szolgáló ügyekben alkalmazott rendelkezései, valamint a Be. vizsgált 20/A. §-a – a tisztességes eljárás több követelményének sérelme miatt – az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésébe és az Egyezmény 6. Cikk 1. pontjába ütköztek, ezért ebben a tekintetben a további vizsgálatát, az eddigi gyakorlatát követve [31/1991. (VI. 5.) AB határozat, ABH 1991, 133, 136.], mellőzte.

[59] 3.9. Az indítványozók mindegyike kifogásolta, hogy az OBH elnökének határozata ellen nem volt helye jogorvoslatnak. Az Alaptörvény XXVIII. cikk (7) bekezdése szerint mindenkinek joga van ahhoz, hogy jogorvoslattal éljen az olyan bírósági, hatósági és más közigazgatási döntés ellen, amely a jogát vagy jogos érdekét sérti. Az Alaptörvény I. cikk (3) bekezdése értelmében alapvető jog más alapvető jog érvényesülése vagy valamely alkotmányos érték védelme érdekében, a feltétlenül szükséges mértékben, az elérni kívánt céllal arányosan, az alapvető jog lényeges tartalmának tiszteletben tartásával korlátozható. Az Egyezmény 13. Cikke „A hatékony jogorvoslathoz való jog” cím alatt úgy fogalmaz, hogy bárki, akinek az Egyezményben meghatározott jogait és szabadságait megsértették, joga van ahhoz, hogy a hazai hatóság előtt a jogsérelem hatékony orvoslását kérje az esetben is, ha e jogokat hivatalos minőségben eljáró személyek sértették meg.

[60] Az Alkotmánybíróság következetes gyakorlata értelmében a jogorvoslathoz való jog tárgyát tekintve a bírói, illetőleg hatósági döntésekre terjed ki, tartalma szerint pedig az érdemi határozatok tekintetében a más szervhez vagy a magasabb fórumhoz fordulás lehetősége. A jogorvoslathoz való jog törvényben meghatározottak szerint gyakorolható, ezért az egyes eljárásokban eltérő szabályozás lehetséges [5/1992. (I. 30.) AB határozat, ABH 1992, 27, 31.; 1437/B/1990. AB határozat, ABH 1992, 453, 454.; 513/B/1994. AB határozat, ABH 1994, 731, 733–734.; 22/1995. (III. 31.) AB határozat,

- ABH 1995, 108, 109–110.; 23/1998. (VI. 9.) AB határozat, ABH 1998, 182, 186.; 24/1999. (VI. 30.) AB határozat, ABH 1999, 237, 243–246.; 29/1999. (X. 6.) AB határozat, ABH 1999, 294, 297–298.]. Minden jogorvoslat lényegi, immanens eleme a jogorvoslás lehetősége, vagyis a jogorvoslat fogalmilag és szubsztanciálisan tartalmazza a jogsérelem orvosolhatóságát [23/1998. (VI. 9.) AB határozat, ABH 1998, 182, 186.].
- [61] Mivel ebben az esetben a törvényhozó egyáltalán nem biztosított jogorvoslatot az érintettek számára egy olyan döntés (határozat) ellen, amely – a fentiekben is hivatkozott, elsősorban a tisztességes eljáráshoz fűződő – alapvető jogait érintette, az Alkotmánybíróság megállapította, hogy ez a szabályozás alaptörvény-ellenes volt és nemzetközi szerződésbe ütközött, ugyanis nem tett eleget sem az Alaptörvény XXVIII. cikk (7) bekezdésében, sem az Egyezmény 13. Cikkében foglalt követelménynek.
- [62] 3.10. Az Abtv. értelmében az Alkotmánybíróság az alkalmazott jogkövetkezményeket az Alaptörvény és az Abtv. keretei között maga állapítja meg [39. § (3) bekezdés]. Főszabály szerint az Alkotmánybíróság a hatályon kívül helyezett jogszabály alaptörvény-ellenességét akkor állapíthatja meg, ha a jogszabályt konkrét esetben még alkalmazni kellene [41. § (3) bekezdés]. Az Abtv. 45. § (2) bekezdése értelmében, ha az Alkotmánybíróság bírói kezdeményezés vagy alkotmányjogi panasz alapján semmisít meg egyedi ügyben alkalmazott jogszabályt, a megsemmisített jogszabály az Alkotmánybíróság eljárására okot adó ügyben nem alkalmazható. A Bszi. és a Be. támadott rendelkezései alaptörvény-ellenességének megállapítása tehát elvileg a törvény erejénél fogva maga után vonja azok alkalmazása kizárását az alkotmánybírósági eljárás alapjául szolgáló ügyekben, ezért erről az Alkotmánybíróságnak külön nem kellett rendelkeznie.
- [63] 4. Az Alkotmánybíróság a 45/2012. (XII. 29.) AB határozatában – egyebek mellett – az alkotmányjogi panaszokkal támadott Ár. 11. cikk (3) bekezdését és a 31. cikk (2) bekezdését közjogi érvénytelenség miatt *ex tunc* hatállyal megsemmisítette. „A visszamenőleges hatállyal megsemmisített jogszabályi rendelkezések a keletkezésük időpontjára visszahatóan semmisek, ami esetükben kizárja a jogszabály alkalmazását” [2/2009. (I. 23.) AB határozat, ABH 2009, 51, 60.]. Az Alkotmánybíróság megállapította, hogy az Ár. visszamenőlegesen megsemmisített rendelkezéseit úgy kell tekinteni, mintha érvényesen létre sem jöttek volna, ezért erre tekintettel eljárását az alkotmányjogi panaszoknak ebben a részében az Abtv. 59. §-a alapján megszüntette.
- [64] 5. Az elsőként érkezett alkotmányjogi panaszban az indítványozók az ügyükben az eljáró bíróságot kijelölő OBH elnöki határozat alkotmányossági vizsgálatát is kezdeményezték. Az Abtv. 27. §-a az ügy érdemében hozott döntés, vagy a bírósági eljárást befejező egyéb döntés ellen teszi lehetővé az alkotmányjogi panasz benyújtását. Az Alkotmánybíróság az OBH elnökének a bíróságot kijelölő döntése jogi minősítését illetően osztja a Kúriának – a jogorvoslati eljárásokban kifejtett – következetes álláspontját, miszerint az OBH elnökének a Bszi. 62. §-a alapján meghozott határozata igazgatási jellegű határozat, amely az alapügy részeként, de önálló eljárási rendben zajlik és így az eljáró bíróság kijelölésének kérdése nincs befolyással az alapügy mikénti eldöntésére. Az Alkotmánybíróság álláspontja szerint ezért az OBH elnökének az eljáró bíróságot kijelölő határozata nem felel meg az Abtv. 27. §-ában előírt feltételnek, ezért az alkotmányjogi panaszt ebben a részében visszautasította.
- [65] A határozat Magyar Közlönyben történő közzététele az Abtv. 44. §-án alapul.

Budapest, 2013. december 2.

Dr. Paczolay Péter s. k.,
az Alkotmánybíróság elnöke

Dr. Balogh Elemér s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Balsai István s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Bragyova András s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Dienes-Oehm Egon s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Juhász Imre s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Kiss László s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Kovács Péter s. k.,
előadó alkotmánybíró

Dr. Lenkovics Barnabás s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Lévy Miklós s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Pokol Béla s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Salamon László s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Stumpf István s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Szívós Mária s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Lévy Miklós alkotmánybíró
párhuzamos indokolása

- [66] Egyetértek a határozat rendelkező részével. Úgy vélem azonban, hogy a rendelkező rész 2. pontjában foglalt döntés indokolása nem tartalmaz kellő iránymutatást arra nézve, hogy miként orvosolható a folyamatban lévő büntetőeljárásokban a Be. 2011. január 7-étől 2013. július 31-éig hatályban volt 20/A. §-ával összefüggésben feltárt alaptörvény-ellenesség.

- [67] A határozat Indokolásának [62] bekezdése rögzíti, hogy a Be. támadott rendelkezése alaptörvény-ellenességének megállapítása elvileg a törvény erejénél fogva maga után vonja azok alkalmazásának kizárását az alkotmánybírósági eljárás alapjául szolgáló ügyekben, azonban azt nem vizsgálja, hogy ez a gyakorlatban, a konkrét esetekben hogyan érvényesül.
- [68] Álláspontom szerint a döntés a kapcsolódó jogszabályi környezetben olyan sajátos helyzetet teremt, amely az Alkotmánybíróság eljárásnak objektív jogvédelmi funkciója mellett megkérdőjelezhetővé teszi az alkotmányjogi panasz eljárásban – az intézmény jellegéből fakadóan szükségszerűen – megjelenő szubjektív jogvédelmi funkció érvényesülését. Erre tekintettel szükségesnek tartottam volna, hogy az Alkotmánybíróság jelen esetre vetítve értelmezze az egyéni jogsérelem kiküszöbölésének lehetséges megoldásait és iránymutatásként rögzítse azokat.
- [69] A Be. utalt rendelkezésének megsemmisítése és az alkalmazási tilalom a konkrét ügyekben elvileg azt eredményezné, hogy – törvényes felhatalmazás hiányában – megszűnne az eljáró bíróságok illetékessége az alapul szolgáló eljárások folytatására. A hatályos büntetőeljárás szabályozás értelmében azonban a büntetőeljárás azon szakaszában, amelyekben jelen ügyek is tartanak – vagyis a tárgyalás megkezdését követően – az illetékességi szabályok megsértését észlelő bíróság cselekvési lehetősége korlátozott: csak akkor van helye az ügy áttételének, ha annak elbírálása valamely másik bíróság kizárólagos illetékességébe tartozik. Egyéb esetekben az eljárás adott szakaszában nincs mód arra, hogy az illetékességi hibát a bíróságok orvosolják. Így a jelen ügyekben alaptörvény-ellenesnek nyilvánított jogszabályhely alkalmazása a folyamatban lévő elsőfokú eljárásokban ténylegesen – áttétellel – nem zárható ki.
- [70] A büntetőeljárás szabályok lehetőséget biztosítanak ugyanakkor arra, hogy az elsőfokú döntést követően, rendes jogorvoslat keretében az érintett hivatkozhaszon az alaptörvény-ellenes jogszabályhely alkalmazásából fakadó eljárási szabálysértésre. Ennek következtében az elsőfokú eljárásban jelen alkotmánybírósági határozat rendelkezései következtében beállt alaptörvény-ellenesség a másodfokú eljárásban orvosolható. Annak eldöntése, hogy a jogorvoslat lehetőségének érvényesítése a konkrét esetekben ténylegesen milyen eljárásjogi következményeket von maga után, már a rendes bíróságok feladata.
- [71] A döntés azon sajátosságára tekintettel tehát, hogy az alapul szolgáló elsőfokú eljárásokban alkalmazott jogszabályhely alaptörvény-ellenességének kimondása és az alkalmazási tilalom rögzítése a fentiek szerint érdemben nem befolyásolja az elsőfokú eljárások lefolytatását, az alkotmányjogi panasz

egyéni jogvédelmi funkciója pedig csupán a másodfokú eljárásban érvényesíthető, a határozat indokolásában a fentiek kifejtését is indokoltan tartottam volna.

Budapest, 2013. december 2.

Dr. Lévy Miklós s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Balsai István alkotmánybíró
különvéleménye

- [72] Az Alkotmánybíróság döntésével – a rendelkező rész 1. és 2. pontjával, valamint az Indokolás egyes részeivel – nem értek egyet, ezért az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLII. törvény (továbbiakban: Abtv.) 66. § (2) bekezdése alapján ahhoz az alábbi különvéleményemet csatolom:
- [73] 1. Az alkotmánybírósági eljárás során végig hangsúlyoztam, hogy az alkotmányjogi panaszok eleve nem voltak befogadhatók.
- [74] 1.1. Jelen ügyben az indítványozók az OBH elnökének bíróság kijelölése tárgyában hozott határozatát, és azon keresztül a sérelmezett jogszabályi rendelkezéseket támadták. Azonban, ahogyan azt a többségi határozat is elfogadja, az OBH elnökének határozata nem tekinthető olyan érdemi, az eljárást lezáró döntésnek, mely alkotmányjogi panasz benyújtására alapot szolgáltatathatna. Az OBH elnökének bíróság kijelölése tárgyában hozott határozata az eljárás során, annak részeként hozott igazgatási jellegű határozat, amely tehát nem felel meg az Abtv. 27. §-ában rögzített törvényi feltételeknek (az OBH elnöke azt nem bírói minőségében hozta, nem az ügy érdemében hozott döntés, vagy a bírósági eljárást befejező egyéb döntés).
- [75] 1.2. Az Abtv. 26. § (1) bekezdése szerinti kritériumok sem állnak fenn jelen alkotmányjogi panaszok esetében, tekintve, hogy az eljárást lezáró érdemi döntés még nem született meg, ugyanakkor álláspontom szerint az eljárást befejező érdemi döntések elleni jogorvoslat keretében akkor is lehetőség lett volna a bíróság összetételének, pártatlanságának kifogásolására, mikor az OBH elnökének határozata ellen önálló fellebbezési jogot nem tartalmazott a joganyag (időközben a jogalkotó beiktatta az önálló fellebbezhetőséget). Tehát a folyamatban lévő eljárásokra (a jogorvoslati lehetőség kimerítésének hiányára) tekintettel az Abtv. 26. § (1) bekezdése értelmében sem voltak befogadhatók a jelen alkotmányjogi panaszok.

[76] 2. További aggályom, hogy a többségi határozat figyelmen kívül hagyja az alkotmányjogi panasz célját, azaz, hogy az milyen joghatás elérésére irányulhat.

[77] 2.1. Jelen ügyben az általános illetékességi okoktól eltérő bíróság kijelölése megtörtént („teljesedésbe ment”). A törvény szövege szerint a bíróság kijelölésére csak egyszer kerülhetett sor egy adott ügyben, nem értelmezhető tehát, hogy mire irányul a hatályban nem lévő jogszabály alaptörvény-ellenességnek minősítése, annál is inkább, mivel az Abtv. 41. § (3) bekezdése értelmében hatályon kívül helyezett jogszabály alaptörvény-ellenessége csak akkor állapítható meg, ha a jogszabályt konkrét esetben még alkalmazni kellene. Erre tekintettel álláspontom szerint – az eljárás ezen szakaszában – az alkotmánybíróági eljárás megszüntetésének lett volna helye.

[78] 2.2. Ugyanezen okból értelmezhetetlen a többségi határozat azon kitétele, mely szerint: „A Bszi. és Be. támadott rendelkezéseinek alaptörvény-ellenességének megállapítása tehát elvileg a törvény erejénél fogva maga után vonja azok alkalmazása kizárását az alkotmánybíróági eljárás alapjául szolgáló ügyekben...”, hiszen azok alkalmazásának kérdése már fel sem merülhet. A többségi határozat valójában nem bír jogkövetkezésménnyel, arra az eljáró bíróságok semmilyen lépést nem alapozhatnak, annak alapján az eljárás érintettjei jogi igényt nem támaszthatnak.

[79] 3. Amint azt az alkotmánybíróági eljárás során többször hangsúlyoztam, elengedhetetlen lett volna annak tisztázása, hogy az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésében rögzítettek alkotmányos alapjogként, vagy az állam intézményvédelmi kötelezettségeként értékelendők-e. Álláspontom szerint az alapvető jogok tiszteletben tartásán túl jelen esetben az államot aktív intézményvédelmi kötelezettség terheli, azaz gondoskodnia kell az alapjogok érvényesülésének feltételeiről. Ezt pedig csak oly módon tudja megtenni, hogy adott esetben az egyéni igényeket a többi alapjog érvényesítésére vonatkozó kötelezettségével összehangoltan kezeli. Sajnálatos módon ennek kibontása elmaradt, ehelyett a korábbi alkotmánybíróági határozatok kerültek felhasználásra, méghozzá oly módon, hogy figyelmen kívül maradt az Alkotmány 57. §-a és az Alaptörvény XXVIII. cikke eltérő szövegezése. Míg az Alkotmány 57. §-a ugyanis az ésszerű időn belülséget csak a jogorvoslati jog korlátozhatósága körében említette meg, addig az Alaptörvény kifejezetten szól az ügyek ésszerű határidőn belüli elintézéséről. Ily módon tehát az ésszerű időn belüli elbírálás ma már nem csupán egy a tisztességes eljárás – értelmezéssel kibontott tartalmi – elemei közül, ha-

nem éppen a nemzetközi kötelezettségvállalásnak eleget téve, önállóan nevesítve szerepel. Tehát a korábbi (az Alkotmány 57. §-ára épülő), hatályát veszített alkotmánybíróági határozatok értelemszerűen a jelen ügy elbírálása során nem bírnak relevanciával.

[80] 4. Végezetül aggályosnak tartom, hogy a határozat a nemzetközi szerződésbe ütközést és az Alaptörvény sérelmét egy szinten, gyakorlatilag szinonimaként kezeli. Meg sem kísérli az Alaptörvény vonatkozásában kibontani a jogi (alkotmányossági) tartalmat, hanem szinte kizárólag a strasbourgi esetjog alapján ítéli meg a kérdést, ezzel mintegy megkérdőjelezve az Alkotmánybíróág szuverenitását.

Budapest, 2013. december 2.

Dr. Balsai István s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Dienes-Oehm Egon alkotmánybíró
különvéleménye

[81] Nem értek egyet a határozat rendelkező részének 1. és 2. pontjával és azok Indokolásával.

[82] 1. Kiindulási pontom: a tárgybani alkotmányjogi panaszt 2012. október 8-án (és előtte 2012. szeptemberében az azonos tárgyú IV/2809/2012. számú ügyben érkezett alkotmányjogi panaszt) már be sem lett volna szabad fogadni.

[83] A visszautasítás okait és indokait az Alkotmánybíró-ságról szóló 2011. évi CLII. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 27. §-a, illetőleg a 29. §-a képezik. Egyfelől tehát az, hogy igazgatási-szervezési, nem pedig érdemi döntésről van szó, másfelől az, hogy az Alaptörvény átmeneti rendelkezésein (Aár.) alapuló felhatalmazás, illetőleg annak a végrehajtása kizárja a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség vagy az alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdés, mint befogadási feltételek fennállását.

[84] 2. Az alaptörvény-ellenességet tehát az előző pontban hivatkozott, az OBH elnökének érvényesen adott és végrehajtott alkotmányos felhatalmazás önmagában kizárja. (Ebből a szempontból nincs jelentősége annak, hogy az Aár. 11. cikk (3)–(4) bekezdéseit utóbb – már az ügyáthelyezés után – az Alkotmánybíróág formai alapon megsemmisítette. A negyedik alaptörvény-módosítás ugyanis ezeket a rendelkezéseket lényegében változatlan tartalommal az Alaptörvénybe beépítette, annak 27. cikk (4) bekezdéseként. Ez utóbbi rendelkezés ötödik alaptörvény-módosítással történt hatályon kívül helyezésének viszont nincs szerepe ebben a kérdésben.)

[85] 2.1. Következésképpen az Alkotmánybíróságnak nem volt hatásköre az alkotmányos felhatalmazó normát támadó alkotmányjogi panasz vizsgálatára, így azt az Abtv. 64. § a) pontja alapján vissza kellett volna utasítani.

[86] 2.2. Fenti álláspontom hangsúlyozásán és annak fenntartásán túl, a kérdés érdemében is megjegyzem még a következőket.

[87] Magyarországon a bírói függetlenséget az Alaptörvény kinyilvánítja és megteremti végrehajtási jogszabályai segítségével annak garanciáit is. A határozat indokolásában méltánytalanul kelti azt a látszatot, mintha ez nem így lenne a támadott jogintézmény bevezetése folytán. Az ezzel összefüggésben felhozott ún. „fegyveregyenlőség” elvét illetően hangsúlyoznom kell: az ügyáthelyezés (az OBH elnök bíróság-kijelölési joga) sem eredeti, sem módosított (korlátozott) formájában ezt az elvet nem sérti, mivel az a perbeli szereplők jogai szempontjából közömbös és semleges, bárminemű érdemi büntetőjogi hatás kifejtésére alkalmatlan jogintézmény. (Az eljárás gyorsítása pedig az érintettek tisztességes határidőn belüli befejezéshez való jogát szolgálja!)

[88] 3. Az Alkotmánybíróság határozata hivatalból foglalkozik a nemzetközi szerződésbe ütközés vizsgálatával. Valójában az Alaptörvény sérelmét is szinte kizárólag ezen a címen kísérli meg indokolni, egybemosva ezzel a kétféle jogsérelmet, ami önmagában kifogásolható. Ráadásul az Alaptörvény negyedik módosításának 19. cikk (2) bekezdésében foglalt tilalom, illetőleg korlátozás ellenére az Alaptörvény hatálybalépése előtt létrejött 166/2011. (XII. 20.) AB határozat ezirányú megállapításait változatlan tartalommal és szöveggel tekinti irányadónak jelenleg is, jöllehet abban az ügyben az ügyész illetékesség-meghatározási jogosultsága volt a vizsgálat tárgya és nem bírósági szervezeten belüli ügyáthelyezésről volt szó.

[89] 3.1. A nemzetközi szerződésbe ütközés túlra néve szóló megállapításával összefüggésben az első és alapvető probléma eljárási természetű. Az Abtv. 64. § e) pontja alapján, ha az Alkotmánybíróság érdemi vizsgálata során megállapítja a vizsgált jogszabály hatályvesztését, úgy végzésben kell vissza-utasítani az indítványt, kivéve az alkotmányjogi panasz, illetőleg bírói kezdeményezés esetét. Ezen szabályok alapján jogilag vitatható egy alkotmányjogi panaszra indult eljárásban a hatályát vesztt jogszabályra hivatalból kiterjeszteni a nemzetközi szerződésbe ütközés vizsgálatát és arra nézve – álláspontom szerint érdemben is megalapozatlanul – megállapítani a nemzetközi jogsértést.

[90] 3.2. Abban az esetben, ha a hivatalbóli vizsgálat lehetséges volna, megállapítható, hogy az Emberi Jo-

gok Európai Egyezményében való részesség önmagában a szuverént megillető hatáskörök átadását nem jelenti és nem eredményezi. Az Egyezményben foglalt alapvető jogok sérelmének orvoslására létrehozott, kizárólag konkrét ügyekben ítélező Emberi Jogok Európai Bírósága eseti döntései sem a magyar jogalkotást, sem a magyar Alkotmánybíróságot nem kötik. A bíróság gyakorlatának követése ugyan számos szempontból indokolt, sőt költségvetési terhet jelentő kérdés, tisztán jogi szempontból azonban annak nem lehet az Alkotmánybíróság döntéseit meghatározó súlya és nagyobb ereje, mint az Alkotmánybíróság – Alaptörvényen alapuló – saját érvképzésének és határozatainak.

[91] 3.3. Fenti megállapítások különvéleményemben való ismételt rögzítése után hangsúlyozni szeretném még a következőket:

– a határozat által felhozott strasbourgi példák túl távoliak, nézetem szerint nem alkalmasak közvetlenül alátámasztani a Bszi. 62. § (1) bekezdésének, illetőleg a Be. 60/A. §-ának az Egyezmény 6. Cikk 1. pontjával való összhangja hiányát, amit az Egyezmény megsértésének kellene tekinteni. Sőt állítható, hogy Magyarország az itt szereplő jogintézmény létrehozásával éppenséggel a hivatkozott egyezményi rendelkezésnek való megfelelését kívánta elősegíteni, hiszen a Bíróság hazánkat több alkalommal elmarasztalta a bírósági eljárások elhúzódasáért.

– kétségtelen ugyanakkor, hogy a magyar Kormány az ügyek elhúzódasának megakadályozására, az ügyterhek csökkentésére, arányosságuk javítására más utakat is keresett és talált, ezért az ügyáthelyezés jogintézményének megszüntetése mellett döntött. A tárgyalta jogintézmény megszüntetése több okból is történt, de a támadott jogintézmény eredeti létrehozásának jogi helytállóságát Magyarország nem tagadta meg.

– a Velencei Bizottságra történő hivatkozásokat illetően külön is megjegyzem, hogy e tanácsadó szerv tényleges szerepe a Magyarország körül kialakult sajtósárgos légkörben átmenetileg megnőtt, és erre – elsősorban politikailag – figyelemmel kellett lenni. A magyar Alkotmánybíróság alapjogi döntéseinek indokolásában azonban – megítélésem szerint – a Velencei Bizottság ügydöntő szerepet nem tölthet be.

Budapest, 2013. december 2.

Dr. Dienes-Oehm Egon s. k.,
alkotmánybíró

[92] A különvéleményhez csatlakozom.

Dr. Lenkovics Barnabás s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Juhász Imre alkotmánybíró
különvéleménye

[93] A határozat rendelkező részének 1. és 2. pontjával, illetve az azokhoz fűzött indokolással nem értek egyet az alábbiakban kifejtettek szerint:

[94] 1. A többségi határozat az Abtv. 32. § (1) bekezdésére hivatkozással hivatalból vizsgálja a Bszi. 62–63. §-ai – 2012. január 1. napja és 2012. július 16. napja között hatályos –, valamint a Be. szövegének – 2011. január 7. napja és 2013. július 31. napja között hatályos – nemzetközi szerződésbe ütközését.

[95] 1.1 Egyrészt az Alkotmánybíróság Ügyrendje 2. § (2) bekezdésének a) pontja a teljes ülést hatalmazza fel a hivatalból történő eljárás megindítására, amire jelen ügyben nem került sor. Kérdéses, hogy a tervezet elfogadása megalapozza-e utólag az *ex officio* eljárást. Álláspontom szerint törekedni kellene az Ügyrend idézett rendelkezésének következetes betartására, azaz az Alkotmánybíróság teljes ülésének az érdemi vizsgálat előtt formális döntést kellene hoznia a hivatalbóli eljárás megindításáról. Ellenkező esetben fennáll annak a veszélye, hogy a jelenlegihez hasonló *ad hoc* döntések nyomán egy *contra legem* gyakorlat alakul ki.

[96] 1.2 Másrészt – az Abtv.-nek az alkotmányjogi panaszra, a nemzetközi szerződésbe ütközés vizsgálatára és az alkotmánybírói határozatokhoz fűződő jogkövetkezményekre vonatkozó szabályait összevetve – úgy vélem, hogy hatályon kívül helyezett jogszabályok nemzetközi szerződésbe ütközését nem lehetett volna megállapítani. Ugyanakkor az Abtv. valóban lehetőséget ad hatályon kívül helyezett jogszabályok alaptörvény-ellenességének megállapítására abban az esetben, ha a vizsgált jogszabályt az alkotmánybírói eljárásra okot adó konkrét ügyben még alkalmazni kellene [Abtv. 41. § (3) bekezdés]. Az Abtv. 64. § e) pontja kivételként szabályozva ugyan, de egyértelműen kimondja, hogy a hatályon kívül helyezett jogszabály konkrét esetben történő alkalmazására csak az Abtv. 25–27. §-ban szabályozott eljárások keretében (bírói kezdeményezés, alkotmányjogi panasz) kerülhet sor. A fentiek alapján megállapítható, hogy amennyiben az Alkotmánybíróság – nem az Abtv. 25–27. §-aiban szabályozott – egyéb hatásköreiben eljárva észleli, hogy az általa vizsgált jogszabályt hatályon kívül helyezték, úgy az indítványt az Abtv. 64. § e) pontja alapján vissza kell utasítania. Az sem vitatható, hogy Abtv. 32. § (1) bekezdése alapján jogszabály nemzetközi szerződésbe ütközésének vizsgálatát az Alkotmánybíróság bármely eljárása során hivatalból elvégezheti, így bírói kezdeményezés vagy alkotmányjogi panasz alapján eljár-

va is. Nem hagyható azonban figyelmen kívül, hogy az Abtv. – az alkotmánybírói határozatok jogkövetkezményeire vonatkozó – 17. címe külön-külön paragrafusokat szentel az alkotmányjogi panasz [41. § (3) bekezdés, 45. §], illetve a jogszabály nemzetközi szerződésbe ütközésének megállapítására irányuló eljárások (42. §) lehetséges jogkövetkezményeinek. (Míg alkotmányjogi panasz esetében az Alkotmánybíróság megállapítja az alaptörvény-ellenességet, illetve rendelkezik a hatályos jogszabályi rendelkezés megsemmisítéséről, addig a jogszabály nemzetközi szerződésbe ütközésének megállapítása esetében megsemmisíti az adott jogszabályt, illetve az ellentét feloldása érdekében felhívja a jogalkotót a szükséges intézkedések megtételére.) Véleményem szerint tehát megállapítható, hogy a jogalkotó egyértelműen csak a konkrét normakontroll tekintetében nyitotta meg a lehetőséget a már hatályon kívül helyezett, de a konkrét ügyben még alkalmazni rendelt jogszabályok alkotmányossági felülvizsgálatára. Mindezek alapján vitatom a többségi határozatnak azt a megállapítását, amely szerint a Bszi. és a Be. vizsgált, de már hatályon kívül helyezett rendelkezései nemzetközi szerződésbe ütköztek, mivel az Abtv. alapján az Alkotmánybíróság hatásköre nem terjed ki a hatálytalan jogszabályok nemzetközi szerződésbe ütközésnek vizsgálatára.

[97] 2. A többségi határozat az Indokolás [32]–[34] bekezdéseiben a törvényes bíróhoz való jog értelmezésekor megállapítja, hogy annak fogalmi eleme az ügyelosztási rend, amely biztosítja az objektivitást és a személytelenséget. E körben az Indokolás hivatkozik a 993/B/2008. AB határozatra, amely szerint az önkényes ügyelosztási renddel szembeni egyik biztosíték a szolgálati beosztás szisztémája. A magyar jogban a Bszi. 8. §-a rögzíti, hogy senki sem vonható el törvényes bírójától. A Bszi. 9. § (1) bekezdése szerint pedig az ügyelosztási rendet – a bírói tanács és a kollégiumok véleményének ismeretében – a bíróság elnöke határozza meg legkésőbb a tárgyévet megelőző év december 10. napjáig. Ugyanakkor az ügyelosztási rend a tárgyévben szolgálati érdekből vagy a bíróság működését érintő fontos okból módosítható. Álláspontom szerint az ügyáthelyezés esetén is arról volt szó, hogy az áthelyezést kérő bíróság elnöke azt nyilvánvaló szolgálati érdekből, vagy a bíróság működését érintő fontos okból kezdeményezhette, és annak a bíróságnak az elnöke, ahová az ügy áthelyezésre került – az ügyelosztási rendet módosítva – jelölte ki az eljáró tanácsot.

[98] Véleményem szerint a törvényes bíróhoz való jog nem értelmezhető mereven, ezzel ugyanis kiüresedik a bíróság elnökének szignálási joga. A szignálás során az elnök nyilvánvalóan olyan szempontokat is érvényesíthet, amelyek az egyes bírók speciális

- (szak)ismereteivel, vagy a jogtudomány adott ágának kiemelt szintű ismeretével függnek össze. Hangsúlyozom továbbá, hogy az ügyeket bíróságok között helyezték át, így tehát az ügyáthelyezéssel érintett bíróság elnöke saját hatáskörében szignálta ki az ügyet, ugyanúgy, mintha az rendes ügymenetben került volna a bíróság elé.
- [99] Mindezek alapján álláspontom szerint az Alkotmánybíróság a Bszi. és a Be. jelen ügyben vizsgált rendelkezéseinek alaptörvény-ellenességét a törvényes bíróhoz való jog sérelmére alapozva, illetve nemzetközi szerződésbe ütközésre hivatkozva nem állapíthatta volna meg.
- [100] 3. A többségi határozat nem ad kimerítő választ a tárgyi döntés jogkövetkezményeit illetően. Ezzel kapcsolatban nem osztom azt az álláspontot, amely szerint az alaptörvény-ellenesség konzekvenciáit a folyamatban lévő büntetőeljárás során majd a másodfokon eljáró bíróságnak kellene levonnia – megvizsgálva, felemerült-e az ügyben olyan relatív eljárási szabálysértés, amely az elsőfokú ítélet hatályon kívül helyezését vonhatja maga után. Ez az értelmezés feltételezné, hogy az ügy áthelyezése folytán az ügyben eljáró bíróságot nem lehet törvényesen megalakított bíróságnak tekinteni. Álláspontom szerint azonban a fellebbezés folytán eljáró másodfokú bíróság e körben csakis azt vizsgálhatja, hogy az ügyben eljáró konkrét bíróság törvényesen került-e megalakításra. Ezzel ellentétes értelmezés ugyanis oda vezetne, hogy a másodfokú bíróság – a hatásköri szabályokon túllépve – a bírósági szervezetrendszer, konkrétan annak igazgatási mechanizmusát vizsgálná. Ezen túlmenően, végső soron az első fokon eljáró bíróság elnökének jogkörét átvéve, a másodfokú bíróság határozná meg az ügyelosztási rendet.
- [101] A fentieket alátámasztandó megjegyzem, hogy véleményem szerint a Be. jogorvoslati rendszere csak a bíróságok ítélezési tevékenysége során hozott végzések és ítéletek vonatkozásában értelmezhető, de semmiképp nem terjeszthető ki az OBH elnökének döntésére, amely – mint azt a többségi határozat is megállapítja – egy általános igazgatási-szervezési tevékenység során hozott aktus.
- Budapest, 2013. december 2.
- Dr. Juhász Imre s. k.,
alkotmánybíró
- Dr. Kiss László alkotmánybíró különvéleménye
- I.
- [102] 1. Egyetértek a határozat rendelkező részének 1–4. pontjaiban meghatározott rendelkezésekkel.
- [103] 2. Hiányolom ugyanakkor a világos és egyértelmű iránymutatást arra nézve, miként rendezhetők az Alkotmánybíróság e döntése nyomán – a jogsérelem orvoslása érdekében – a folyamatban levő eljárások.
- [104] 3. Álláspontom szerint a határozat rendelkező részének 5. pontjában elbírált 22/2012. (II. 16.) OBHE határozat (a továbbiakban: OBHE határozat) érdemi döntés, s erre figyelemmel ennek az aktusnak is osztania kellett volna a támadott és megsemmisített törvényi rendelkezések sorsát, hiszen a határozat érvényessége e törvényi normákon alapult. Azaz az Alkotmánybíróságnak e tekintetben is nem visszautasító, hanem alaptörvény-sértést megállapító és megsemmisítő határozatot kellett volna hoznia.
- II.
- [105] Vár-e feladat a törvényalkotóra, s ha igen, akkor mi-ben áll annak a lényege?
- [106] 1. Alapos okkal tartok attól, mivel a folyamatban lévő ügyekben a jogsérelem lehetséges orvoslására nézve a határozat rendelkező része, illetve annak többségi indokolása semmiféle iránymutatást nem tartalmaz, a jelen ügyből könnyen a rendesbírák függetlenségének megsértését megállapító „bírói nyugdíj-korlát 2.” ügy válhat.
- [107] Emlékeztetőül: bár a fent említett, 33/2012. (VII. 17.) AB határozat *ex tunc* hatállyal semmisítette meg a bírói függetlenséget alaptörvény-sértően korlátozó szabályokat, nem minden esetben került orvoslásra az alapjog-sértés – hiszen nem minden esetben állt vissza az eredeti helyzet, így például az egyes igazságügyi jogviszonyokban alkalmazandó felső korhatarrel kapcsolatos törvénymódosításokról szóló 2013. évi XX. törvény alapján csak azok a bírósági vezetők kerültek visszahelyezésre, akiknek a posztja betöltötlen volt, és a rendesbírói gyakorlat sem egységes ez utóbbi kérdésben.
- [108] Álláspontom szerint ezért – az alapjog-sérelem önrendelkezési jogot tiszteletben tartó reparálása érdekében – az Alkotmánybíróságnak *ex officio* mulasztásban megnyilvánuló alaptörvény-ellenességet kellett volna megállapítania.
- [109] Nézetem szerint az Alkotmánybíróság határozatának külön rendelkező részi pontban ki kellett volna mondania a következőket: „[a]z Alkotmánybíróság megállapítja, hogy Magyarország Alaptörvényében és az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény 26–27. §-aiban szabályozott alkotmányjogi panaszt illetően is mindenkor érvényesülnie kell az Alaptörvény Q) cikk (2) bekezdése XXVIII. cikk (1) bekezdése által megkövetelt hatékony jogorvoslat követelményének. Az Alaptörvény II. cikkébe

foglalt emberi méltósághoz való jog részét képező önrendelkezési jogból, valamint a XXVIII. cikk (1) bekezdésébe foglalt tisztességes eljáráshoz való jogból származó alkotmányos követelmény, hogy a megalkotandó törvény lehetőséget biztosítson az alaptörvény-ellenes ügyáthelyezésekkel érintett indítványozók számára annak eldöntésére, hogy az eljárás az általános hatásköri szabályok szerint illetékes bíróság előtt újrakezdődjön-e.”

[110] Úgy gondolom, hogy ilyen (vagy ehhez hasonló) tartalmú világos iránymutatás nélkül – éppúgy mint a „bírói nyugdíj-korhatár” ügyben – a jelen határozatokkal érintett esetekben sem áll majd vissza az eredeti és alkotmányos állapot.

[111] 2. Ahogyan az OBH elnökének személyes meghallgatásán jeleztem, nézetem szerint a határozat rendelkező részének 5. pontjában elbírált 22/2012. (II. 16.) OBHE határozat érdemi döntés, mivel az alaptörvény-ellenesen korlátozta a jogorvoslathoz és a törvényes bíróhoz való jogot. Így annak alkotmányosságáról az Alkotmánybíróságnak érdemben kellett volna döntenie.

[112] A határozat többségi indokolása – osztva az OBH elnöke és a Kúria által követett értelmezést – amellett érvel, hogy a támadott határozat igazgatási jellegű határozat, amely az alapügy részeként, de önálló eljárási rendben zajlik és így az eljáró bíróság kijelölésének kérdése nincs befolyással az alapügy mikénti eldöntésére.

[113] Álláspontom szerint az eddigi gyakorlat alapján egyértelmű az, hogy a jogorvoslathoz való jog érvényesülése érdekében nemcsak az alapügy érdemi eldöntésére hatást gyakorló döntésekkel szemben kell jogorvoslatot biztosítani, hanem minden olyan döntéssel szemben is, amely „az érintett helyzetét, jogait lényegesen befolyásolta”.

[114] A mérlegelendő szempontokat legutóbb a 9/2013. (III. 6.) AB határozat foglalta össze. A döntés alapján „az Alkotmányhoz hasonlóan az Alaptörvény is valamely személy jogát, jogos érdekét érintő bírósági, hatósági és más közigazgatási döntések ellen teszi lehetővé a jogorvoslatot. [...] A jogorvoslathoz való jog lényegi tartalma a jogalkotótól azt követeli meg, hogy a hatóságok érdemi, ügydöntő határozatai tekintetében tegye lehetővé a valamely más szervhez, vagy ugyanazon szervezeten belüli magasabb fórumhoz fordulás lehetőségét [5/1992. (I. 30.) AB határozat, ABH 1992, 27, 31.; 22/1995. (III. 31.) AB határozat, ABH 1995, 108, 109.]. Az Alkotmánybíróság szerint a jogorvoslat biztosításának követelménye az érdemi határozatokra vonatkozik. Annak vizsgálata során, hogy mely döntés minősül ilyennek, a döntés tárgya és a személyre gyakorolt hatása a meghatározó, vagyis az, hogy az érintett helyzetét, jogait a döntés lényegesen befolyásolta-e [részletesen például 1636/D/1991. AB határozat, ABH 1992, 515, 516.; 5/1992. (I. 30.) AB határozat,

ABH 1992, 27, 31.; 4/1993. (II. 12.) AB határozat, ABH 1993, 48, 74.; 46/2003. (X. 16.) AB határozat, ABH 2003, 488, 502.]. Azaz [a]z alkotmánybírósági eljárásban a jogorvoslathoz való alapvető jog szempontjából valamely döntés érdemi, ügydöntő volta a tételes jogok által ilyennek tartott döntésekhez képest viszonylagos: a vizsgált döntés tárgya és személyekre gyakorolt hatása által meghatározott [22/1995. (III. 31.) AB határozat, ABH 1995, 108, 109.]. Így alkotmányjogi értelemben, a jogorvoslathoz való jog alapjogkénti gyakorlásakor érdemi határozatnak minősülhetnek kivételesen nem ügydöntő határozatok is [legutóbb összefoglalóan a 114/2010. (VI. 30.) AB határozatban, ABH 2010, 579, 585–586.] Abban is egyértelmű a gyakorlat, hogy a jogorvoslathoz való jogból, mint alapjogból az adott hatósági, illetve bírósági döntés ellen biztosított rendes jogorvoslati eszközök igénybevétele következik (1319/B/1993. AB határozat, ABH 1994, 690, 691.).” (Indokolás [27]–[28])

[115] Aligha férhet kétség ahhoz, hogy az OBH elnökének ügyáthelyező határozata (figyelemmel a „döntés tárgyára és az eljárás résztvevőire gyakorolt hatására”) érdeminek minősült, az „érintettek helyzetét és jogait lényegesen befolyásolta”. Számomra nem kétséges, hogy ilyenként érdemi, nem pedig igazgatási karakterű a döntés. A határozat rendelkező részének 1. és 2. pontjába írt alaptörvény-ellenesség megállapítása és a támadott törvényhelyek megsemmisítése is a támadott OBHE döntés érdemi karakterére enged következtetni.

[116] Mindezekre tekintettel a támadott OBHE határozatnak is osztania kellett volna a támadott és megsemmisített törvényi rendelkezéseknek a sorsát, hiszen érvényességét azokból nyerte, így az Alkotmánybíróságnak azt is meg kellett volna semmisítenie.

Budapest, 2013. december 2.

Dr. Kiss László s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Pokol Béla alkotmánybíró különvéleménye

[117] A határozathoz fűzött különvéleményekből is kiderülően a tizennégy, döntést meghozó bíró közül hét nem fogadta el a határozatot, és ezek között számomra is elfogadhatatlanok voltak mind a rendelkező rész törvényi rendelkezéseket alaptörvény-ellenesnek nyilvánító pontjai, mind az indokolás néhány érdemi megállapítása.

[118] Az alkotmánybírósági törvény (Abtv.) értelmében be sem fogadhattuk volna az indítványozók alkotmányjogi panaszát, mivel ez egy büntető eljárás közben hozott határozat ellen került benyújtásra, és az Abtv. 27. §-a szerint ilyen panaszt csak az ügy érdemében hozott határozat ellen lehet benyújtani,

vagy az eljárást befejező határozat ellen. De ez a határozat az Abtv. egy másik rendelkezését sem vette figyelembe. Feltéve, de meg nem engedve, hogy jogos lett volna a befogadás, időközben hatályon kívül helyezték az indítvánnyal támadott törvényi rendelkezést, és erre az esetre az Abtv. 41. § (3) bekezdés szabja meg döntésünk kereteit. E szerint „Az Alkotmánybíróság hatályon kívül helyezett jogszabály alaptörvény-ellenességét akkor állapíthatja meg, ha a jogszabályt konkrét esetben még alkalmazni kell.” A jelen esetben a már hatályon kívül helyezett és a szavazó alkotmánybírák fele által most alaptörvény-ellenesnek nyilvánított törvényi rendelkezéseket nem kell sem ebben az eljárásban, sem másban többé alkalmazni. El kellett volna tehát utasítani e rendelkezés értelmében az alkotmányjogi panaszt, ahogy a 27. § értelmében pedig eleve vissza kellett volna utasítani ezt.

[119] Az Alkotmánybíróság döntése ellen a jogrenden belül már nincs fellebbezés, és az alkotmánybírák felett az állami-politikai rendszerben sem áll semmilyen döntést ellenőrző szerv. Egyetlen ellenőrzést és felügyeletet felettük az alkotmányozó hatalom írott Alaptörvénye és az alkotmánybírói törvény rendelkezései jelentik, így amikor elszakadnak az Alaptörvénytől, annak előírásaitól, illetve az alkotmánybírói törvény rendelkezéseitől, akkor minden ellenőrzést levetnek magukról, és kilépnek a jogrendből. Ezt a lépést nem kívántam megtenni a határozat megszavazásával, és szavaztam ellene, és megnyugtatónak tartom, hogy a szavazó alkotmánybírák mintegy fele ugyanígy tett.

[120] Az alkotmánybíróság alkotmányoligarchiává válik, ha az írott alaptörvényi előírások és az alkotmánybírói törvény rendelkezései helyett saját döntéseiben kifejtett normákat tekintik alapnak a törvényi rendelkezések és bírói határozatok megsemmisítésénél. A törvényhozást és az alkotmányozó hatalmat gyakorló országgyűlési minősített többséget az állampolgárok milliói választják meg, és az ettől elszakadó alkotmánybírákat semmi nem legitimálja, amikor önmaguk hoznak létre saját „láthatatlan alkotmányt” és „láthatatlan alkotmánybírói törvényt”, melyet elegendőnek vélnék az igazságszolgáltatás, az állam és a társadalom legfelső irányítására. Különvéleményemben a leghatározottabban elutasítom az ebben való részvételt.

Budapest, 2013. december 2.

Dr. Pokol Béla s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Salamon László alkotmánybíró
különvéleménye

[121] Nem értek egyet a határozat rendelkező részének 1. és 2. pontjával.

[122] Álláspontom szerint nem voltak alaptörvény-ellenesek és nem ütköztek nemzetközi szerződésbe az 1. és 2. pontban hivatkozott törvényi rendelkezések, ezért az Alkotmánybíróságnak az ezekre vonatkozó indítványokat el kellett volna utasítania.

[123] A határozat indokolása szerint sérült az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésében rögzített törvényes bírótól való elvonás tilalma, valamint az ugyanezen cikk (7) bekezdésében biztosított jogorvoslathoz való jog.

I.

[124] Az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdése mindenki számára alapjogként fogalmazza meg, hogy az ellene emelt bármely vádat, vagy valamely perben a jogait és kötelezettségeit törvény által felállított, független és pártatlan bíróság tisztességes és nyilvános tárgyaláson, ésszerű határidőn belül bírálja el. Az Egyezmény 6. Cikk. 1. pontjának jelen ügyben releváns első mondata szinte szó szerint megegyezik az Alaptörvény hivatkozott rendelkezésével; tartalmilag azzal azonosan rendelkezik.

[125] A törvény által felállított és a tisztességes eljárás követelménye szerint működő bíróság azt jelenti, hogy a bíróságoknak olyan, a jogállami követelményeknek megfelelő rendes bíróságnak vagy különbíróságnak kell lenniük, melyeket törvény (és nem más alacsonyabb szintű jogforrás) létesít, azaz tilos alacsonyabb jogforrási szinten, rendkívüli, jogállami garanciákkal nem rendelkező (pl. statáriális) bíróságok – vagy bármilyen egyéb elnevezéssel, de funkciójában ítélezést végző grémium – létrehozása és működtetése. Ehhez tartalmilag szorosan kapcsolódik az is, hogy a bíróságok hatáskörét szintén kizárólag törvényben lehet megállapítani. Az OBH elnökének kijelölési jogosítványa e követelményeknek megfelelő bíróság kijelölésére vonatkozott.

[126] Az eljáró bíróság kijelölését – mint külső igazgatási aktust – a törvényes bíróhoz való jog biztosítását szolgáló belső – a bíróság elnöke által eszközölendő – igazgatási aktustól meg kell különböztetni. A törvényes bíróhoz való jog olyan, a bírói függetlenség elvének követelményéből következő, a tisztességes eljáráshoz való jog alapjogának fogalmi körébe tartozó elem, melynek biztosítása a hatáskörrel és illetékességgel rendelkező bíróságok elnökeire hárul az ezt szolgáló (irányított bíró kijelölést kizáró, ügyelvonási tilalmat biztosító) szabályok érvényesítése útján.

[127] Ezt tükrözi a Bszi. is, mely az Alapelvek között rögzíti a törvényes bíróhoz való jogosultságot, és meghatározza a törvény által rendelt bíró fogalmát. E szerint a törvényes bíró az eljárási szabályok szerint a hatáskörrel és illetékességgel rendelkező bíró.

ságon működő, előre megállapított ügyelosztási rend alapján kijelölt bíró.

- [128] Nem fogadható el az az érvelés, mely a bíróság kijelölésére vonatkozó sérelmezett szabályt nem tekintti illetékességet megalapozónak.
- [129] A Bszi. és a Be. támadott rendelkezései speciális illetékességi szabályt határoztak meg. A kijelölésre csak akkor kerülhetett sor, ha az adott ügy elbírálása a bíróság rendkívüli és aránytalan munkaterhe miatt ésszerű időn belül nem volt biztosítható. A kijelölés csak azonos hatáskörű bíróságra vonatkozhatott, és arra csak új ügy esetén kerülhetett sor (ez nem azonos a határozat indokolásában említett, több nemzetközi jogesetben is hivatkozott „bírói átszignálással”). A kijelölést nem az OBH elnöke kezdeményezte, az indítvány megtételére 15 nap állt rendelkezésre, azt részletesen indokolnia kellett az előterjesztőnek. A kijelöléssel érintett bíróság véleményét ki kellett kérni, a kijelölés nem járhatott a kijelölt bíróság aránytalan megterhelésével, és természetesen az eljáró bíró kijelölése a kijelölt bíróság elnökének jogkörében maradt (Bszi. 62–64. §).
- [130] Fentiekből megállapítható, hogy az anyagi és eljárásjogi szabályok előre és világosan rögzítették a kijelölés feltételeit, a diszkrecionális jogkör igen szűk körben érvényesült, a folyamatban a bírósági rendszer intézményei vettek részt, és a kijelölt bíróságon a Bszi. rendelkezéseinek megfelelően, az ügyelosztási rend alapján kijelölt bíró járt el.
- [131] Az sem merülhet fel, hogy a kijelölés az eljáró bíró pártatlanságát veszélyeztetheti, mert az adott ügyekben eljáró bírók esetében érvényesült a pártatlanság intézményi biztosítéka, a bírák kizárására vonatkozó büntetőeljárás szabályrendszer.
- [132] Az eljárás egészének figyelembevételével semmiképpen sem lehetett volna arra a következtetésre jutni, hogy a támadott rendelkezések alaptörvényellenesek, mert sértik a tisztességes eljáráshoz való jogot. Megjegyzem, hogy különvéleményemet külön is alátámasztja a többségi határozat azon megállapítása, miszerint az OBH elnökének a bíróságot kijelölő döntése olyan „igazgatási jellegű határozat, mely az alapügy részeként, de önálló eljárási rendben zajlik, és így az eljáró bíróságok kijelölésének kérdése nincs befolyással az alapügy mikénti eldöntésére”. (Indokolás [64])

II.

- [133] Az Alaptörvény XXVIII. cikk (7) bekezdése mindenki számára biztosítja, hogy jogorvoslattal éljen az olyan bírósági, hatósági és más közigazgatási döntés ellen, amely jogát vagy jogos érdekét sérti. Az Egyezmény 13. Cikke hasonló tartalmú szabályozással biztosítja ezt a jogot.
- [134] Álláspontom szerint az OBH elnökének döntése nem minősül sem bírósági, sem hatósági, sem köz-

igazgatási döntésnek, ennek következtében ezen döntésre a hivatkozott alaptörvényi rendelkezés nem vonatkozik. Az OBH elnökének az eljáró bíróság kijelölése tekintetében biztosított döntési jogkörre a bíróságok működését szolgáló külső igazgatási jogkört képezett, mellyel kapcsolatban az Alkotmány, illetve az Alaptörvény nem írta elő a jogorvoslati jog biztosításának kötelezettségét. A jogorvoslat intézményesítésének kérdésében a jogalkotót – alaptörvényi előírás hiányában – teljes szabadság illeti meg. Ebből következik, hogy jelen kérdés megítélése kapcsán nincs jelentősége annak, hogy utóbb a jogalkotó külön jogorvoslatot biztosított az OBH elnökének döntésével szemben, mert ez a jogalkotói elhatározás a jogalkotó szuverén döntésén alapul, nem pedig az Alaptörvény rendelkezésén.

III.

- [135] Az alkotmányjogi panaszokban kifogásolt Bszi. és Be. rendelkezéseket a jogalkotó 2013. augusztus 1-jével hatályon kívül helyezte. Ennek következtében az Alkotmánybíróságnak alkalmaznia kellett volna az Abtv. 41. § (3) bekezdésében foglaltakat, mely szerint az Alkotmánybíróság hatályon kívül helyezett jogszabály alaptörvény-ellenességét akkor állapíthatja meg, ha a jogszabályt konkrét esetben még alkalmazni kellene, vagyis a hatályon kívül helyezett, illetőleg módosított jogszabályi rendelkezés alkotmányosságának vizsgálatára az Alkotmánybíróság hatásköre csak akkor terjed ki, ha annak alkalmazhatósága is eldöntendő kérdés (lásd: 335/B/1990. AB végzés, ABH 1990, 261.)
- [136] Az alkalmazhatóság tekintetében figyelemmel kell lenni a Be. vonatkozó rendelkezéseire, ugyanis csak azok ismeretében ítéltető meg, hogy a támadott rendelkezéseket alkalmazni kellene-e.
- [137] A hatásköri és illetékességi szabályok megsértésének eljárásjogi következményei eltérőek. A Be. 373. § (1) bekezdésének II. c) pontja szerint hatályon kívül helyezéssel járó eljárási szabálysértés, ha a bíróság a hatáskörét túllépte, katonai büntetőeljárás hatálya alá tartozó vagy más bíróság kizárólagos illetékességébe tartozó ügyet bírált el. Az illetékességi szabályok esetleges más irányú megsértése olyan relatív eljárási szabálysértés [Be. 375. § (1) bekezdés], mely nem jár ilyen súlyos következménnyel. Mivel a tárgyalás megkezdése után olyan illetékességi okokból, melyek esetleges megsértése relatív eljárási szabálysértésnek minősülne, az ügy más bírósághoz történő áttételének nincs helye [Be. 308. § (1) bekezdés], nyilvánvaló, hogy ilyen természetű illetékességi szabályok sérelme esetén az ügyben hozott ítélet hatályon kívül helyezésére nem kerülhet sor.

[138] Ebből következően a támadott törvényi rendelkezések feltételezett megsemmisítése következtében nem áll elő olyan jogi helyzet, hogy a Be. előírásai alapján – a relatív eljárási szabálysértésnek minősülő illetékességi szabály megsértése miatt – a bírósági eljárást újra kellene, vagy lehetne kezdeni. Vagyis a támadott rendelkezések alaptörvény-ellenességének nyilvánítása nem felel meg az Abtv. 41. § (3) bekezdésében írtaknak, mert azokat már nem kell alkalmazni.

[139] Fentiek alapján eljárásjogi akadályát is látom az 1. és 2. pont kapcsán az alaptörvény-ellenesség, és ennek következtében a nemzetközi szerződésbe ütközés megállapításának.

Budapest, 2013. december 2.

Dr. Salamon László s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Szívós Mária alkotmánybíró
különvéleménye

[140] Nem értek egyet a határozat rendelkező részének 1. pontjával, amely kimondja, hogy a bíróságok szervezetéről és igazgatásáról szóló 2011. évi CLXI. törvénynek (a továbbiakban Bszi.) a 2012. január 1. napjától 2012. július 16. napjáig hatályban volt 62–63. §-ai alaptörvény-ellenesek voltak és ugyanakkor nemzetközi szerződésbe is ütköztek, valamint a határozat rendelkező részének 2. pontjával sem, amely szerint a Be. a 2011. január 7-étől 2013. július 31-éig hatályban volt 20/A. §-a alaptörvény-ellenes volt és ugyanakkor nemzetközi szerződésbe is ütközött.

[141] Az elfogadott határozatnak a rendelkező rész 1. és 2. pontjaihoz fűzött indokolásával sem értek egyet. Ugyanakkor a rendelkező rész 3., 4. és 5. pontjaival egyetérték.

I.

[142] 1. Álláspontom szerint az indítványokat nem lehetett volna befogadnia az Alkotmánybíróságnak. Az Alkotmánybíróság más büntető ügyek kapcsán már állást foglalt abban a lényeges kérdésben, hogy az Abtv. 26. § (1) bekezdése szerinti és a 27. § szerinti alkotmányjogi panasz akkor fogadható be, ha az érintett panaszos a büntető ügyet lezáró végső (érdemi) döntés alapját érintő alapjogi sérelem miatt fordul az Alkotmánybírósághoz.

[143] Az Alkotmánybíróság egyrészt a 3003/2012. (VI. 21.) AB végzésében kifejtette, hogy „[a]z alkotmányjogi panasz nem befogadható, mert az Abtv. 26. § (1) bekezdése, illetve a 29. §-a szerinti, az al-

kotmányjogi panasszal szemben támasztott tartalmi követelménynek nem felel meg.

A panasz [...] nem büntetőügyet lezáró végső döntés alapját érintő kérdésre [...] irányul.” (Indokolás [3], [4])

[144] Az Alkotmánybíróság másrészt a 3036/2013. (II. 12.) AB végzésében pedig kimondta, hogy „[a]z előzetes letartóztatásról szóló, a személyes szabadság elvonásával járó bírói döntés a terhelt szempontjából az eljárás során hozható leg súlyosabb „közbenső” határozat.” (ABH 2007, 211, 221.)

A jelen ügyben támadott, az előzetes letartóztatás meghosszabbításáról rendelkező végzést helybenhagyó döntés tehát nem az adott büntető ügyet érdemben lezáró végső döntés, ezért az alkotmányjogi panasz nem felel meg az Abtv. 27. §-ában előírt követelménynek.” (Indokolás [6], [7])

[145] Jelen eljárásban ennél sokkal kevesebbről döntött az OBH elnöke, nevezetesen nem a kényszerintézkedés elrendeléséről, vagy szakértői kérdésről, csupán igazgatási kérdésről, az ügy áthelyezéséről, melynek semmi köze az ügy érdemi elbírálásához, a bűnösség megállapítása esetén a büntetés kiszabásához, vagy annak kizárása esetén a felmentéshez. Ha az Alkotmánybíróság következetes, és az általa hozott határozataiban kimondott többségi álláspontot magára nézve is kötelező erejűnek ismeri el, akkor nem fogadja be a panaszokat, figyelemmel az Abtv. 26. § (1) bekezdésére, a 27. és a 29. §-okra.

[146] Az elfogadott határozat rendelkező részének 5. pontjához kapcsolódó indokolás leszögezi, Abtv. 27. §-a az ügy érdemében hozott döntés, vagy a bírósági eljárást befejező egyéb döntés ellen teszi lehetővé az alkotmányjogi panasz benyújtását. Az Alkotmánybíróság az OBH elnökének a bíróságot kijelölő döntése jogi minősítését illetően osztja a Kúriának a – jogorvoslati eljárásokban kifejtett – következetes álláspontját, miszerint az OBH elnökének a Bszi. 62. §-a és 63. §-a alapján meghozott határozata igazgatási jellegű határozat, amely az alapügy részeként, de önálló eljárási rendben zajlik és így az eljáró bíróság kijelölésének kérdése nincs befolyással az alapügy mikénti eldöntésére. Az Alkotmánybíróság álláspontja szerint ezért az OBH elnökének az eljáró bíróságot kijelölő határozata nem felel meg az Abtv. 27. §-ában előírt feltételnek. Ezen helyes indokolás alapján a panaszok teljes mértékben visszautasításra kerültek. Álláspontom szerint arra nincs hatásköre az Alkotmánybíróságnak, hogy az Abtv. 27. §-a alapján nem befogadhatónak minősített panaszokat mintegy utólagos normakontrollnak tekintse és elvégezze az érdemi vizsgálatot a Be. 20/A. §-a és a Bszi. 62–63. §-ai vonatkozásában, és megállapítsa, hogy azok alaptörvény-ellenesek voltak, valamint nemzetközi szerződésbe ütköztek. Utólagos normakontrollt az Abtv. 24. § (2) bekezdése alapján az alapvető jogok

- biztosa, valamint az Alaptörvény 24. cikk (5) bekezdés *b)* pontjában meghatározott indítványozásra jogosultak nyújthatnak be. Jelen eljárás panaszai nem tartoztak az indítványozásra jogosultak körébe. Az, hogy az Alkotmánybíróság a rendelkező rész 5. pontjában kifejtettek ellenére vizsgálta a jogszabályokat, álláspontom szerint törvénysértő, valamint az Alaptörvénybe is ütközik.
- [147] 2. A többségi állásponttal ellentétben szerintem az Alkotmánybíróság a következők miatt sem volt jogosult az alkotmányjogi panaszok érdemi vizsgálatára.
- [148] Az Alkotmánybíróság főszabályként a hatályos jogszabályok alaptörvény-ellenességét vizsgálja. Az Abtv. 41. § (3) bekezdése értelmében az Alkotmánybíróság hatályon kívül helyezett jogszabály alaptörvény-ellenességét akkor állapíthatja meg, ha a jogszabályt konkrét esetben még alkalmazni kellene, vagyis a hatályon kívül helyezett, illetőleg módosított jogszabályi rendelkezés alkotmányosságának vizsgálatára az Alkotmánybíróság hatásköre csak akkor terjed ki, ha annak további alkalmazhatósága is eldöntendő kérdés.
- [149] A Be. és Bszi. támadott rendelkezéseit a kijelölés tárgyában lefolytatott „igazgatási eljárásban” alkalmazták, amely az OBH elnökének határozatának meghozatalával befejeződött. A panaszosok ügyében az ellenük felhozott vádak megalapozottságát illetően jelenleg is folyik a büntetőeljárás, amely az ügyüket érdemben fogja eldönteni. A büntető ügyet tárgyaló bíróságoknak abban kell döntenie a bizonyítási eljárás lefolytatása után, hogy a vád tárgyává tett cselekményekben a terheltek bűnösök, vagy ártatlanok.
- [150] A büntetőeljárás során a Be. és a Bszi. támadott rendelkezései, melyeket igazgatási jellegű határozatok meghozatala során alkalmaztak, a továbbiakban nem kerülnek, és nem kerülhetnek alkalmazásra. Amennyiben az ügyet érdemben elbíráló elsőfokú bíróság által hozott határozat bármelyik félnek nem megfelelő, úgy fellebbezést nyújthat be, melyet a másodfokú bíróság fog felülvizsgálni.
- [151] Fontos még kiemelni, hogy az Országgyűlés alkotmányozó hatalomként eljárva Magyarország Alaptörvényének negyedik módosításával beemelte az Alaptörvénybe a bíróságok közötti ügyáthelyezés intézményét. Az Alaptörvény 27. cikk (4) bekezdése értelmében az ésszerű határidőn belüli bírói döntéshez való alapjog érvényesülése és a bíróságok kiegyensúlyozott ügyterhelése érdekében sarkalatos törvényben meghatározottak szerint az Országos Bírósági Hivatal elnöke sarkalatos törvényben meghatározott ügyek tárgyalására az általános illetékességű bíróságtól eltérő, azonos hatáskörű bíróságot jelölhetett ki. Az Alkotmánybíróság hatásköre az Alaptörvényre nem terjed ki, így nem volt felhatalmazása arra, hogy Be. 20/A. §, valamint a Bszi. 62–63. §-ainak Alaptörvénybe ütközését vizsgálja.
- [152] 3. Az Alkotmánybíróság feladata az Alaptörvény védelme, és nem a bírálata. Az Alkotmánybíróság határozata ellen nincs helye fellebbezésnek. Erre is tekintettel az Alkotmánybíróságnak az Alaptörvényben foglaltakat, valamint a jogszabályokat szigorúan be kell tartania. Szükségesnek tartom azt is kiemelni, hogy az ügyet érdemben felülbíráló másodfokú bíróságnak nincs hatásköre arra, hogy a 22/2012. (II. 16.) OBHE határozatot is felülvizsgálja, tekintettel arra, hogy a Be. 371. §, 372. §, 373. § és 375. §-ai pontosan szabályozzák, hogy a másodfokú bíróságoknak hogyan kell eljárni a felülvizsgálat során, és milyen esetben kell helybenhagyni, megváltoztatni, vagy hatályon kívül helyezni az elsőfokú bíróságok ítéletét.
- [153] A tárgyalás megkezdésével a bíróság hatásköre és illetékessége rögzül, vagyis áttételnek kizárólag akkor van helye, ha az ügy elbírálása a bíróság hatáskörét meghaladja, katonai büntetőeljárás alá tartozik, vagy az ügy elbírálása más bíróság kizárólagos illetékessége alá tartozik [Be. 308. § (1) bekezdés]. A panaszosok ügyében azonos hatáskörrel rendelkező bíróság járt el.
- [154] Az illetékességet pedig az akkor hatályos törvény alapján jelölte ki a 22/2012. (II. 16.) OBHE határozat, mely határozat jelenleg is hatályos, tekintettel arra, hogy jelen határozat 5. pontja a 22/2012. (II. 16.) OBHE határozat alaptörvény-ellenességének és nemzetközi szerződésbe ütközésének megállapítására és megsemmisítésére irányuló indítványt visszautasította.
- [155] A Be. 375. § (1) bekezdése alapján a másodfokú bíróság az elsőfokú bíróság ítéletét hatályon kívül helyezi és az elsőfokú bíróságot új eljárásra utasítja, ha a 373. § (1) bekezdésének II. pontjában fel nem sorolt, és a másodfokú eljárásban nem orvosolható olyan eljárási szabálysértés történt, amely lényeges hatással volt az eljárás lefolytatására, illetőleg a bűnösség megállapítására, a bűncselekmény minősítésére, illetőleg a büntetés kiszabására vagy intézkedés alkalmazására. Ilyennek kell tekinteni különösen, ha a bizonyítás törvényességére vonatkozó szabályokat megsértették, az eljárásban részt vevő személyek a törvényes jogait nem gyakorolhatták, vagy ezek gyakorlását korlátozták. A panaszosok ügyében ilyen körülmények nem merültek fel, mert az OBHE határozat igazgatási, szervezési jellegű, és nem az ügyet érdemben eldöntő határozat volt.
- II.
- [156] A fentiekben a befogadással kapcsolatban kifejtettek túl, nézetem szerint a határozat az ügy érdemében sem jutott helyes következtetésre.

- [157] 1. A Be. 20/A. §-ának vonatkozó szabálya (az ügyek ésszerű határidőben történő elbírálása és a bíróságok munkaterhének csökkentése céljából) az ügy áthelyezésének a lehetőségét nevesíti.
- [158] Ez a normaszöveg önmagában nem lehet alaptörvény-ellenes, hiszen csak megjelöli az áthelyezésről döntésre jogosultat, illetve az áthelyezés okát, célját. Márpedig a határozat többségi indokolása is arra az álláspontra helyezkedett, hogy bizonyos szűk körben lehet alkotmányos alapja az áthelyezésnek: „[...] egy, az általános illetékességi szabályok szerint eljáró bíróság helyett egy adott ügy, vagy ügycsoport ügyeinek egy másik bíróság illetékességébe történő áthelyezése csak abban az esetben egyeztethető össze az Egyezményvel, ha annak anyagi jogi és eljárásjogi szabályait, illetve előfeltételeit átlátható, előre rögzített, világos, objektív paraméterek felhasználásával rögzíti a törvényhozó, amely nem (vagy csak minimálisan) hagy teret a diszkrecionális jogkörnek” (lásd határozat Indokolása [41] bekezdés).
- [159] Annak megítélése, hogy a Be.-ben nevesített áthelyezés megfelel-e a mércének, csak a normát tartalommal megtöltő Bszi. vizsgálata alapján lehetséges, hiszen az áthelyezések pontos okát, feltételeit és eljárási rendjét e szabályok határozzák meg. Ezt implicite a határozat indokolása is elismeri, hiszen úgy fogalmaz, hogy „az OBH elnökének a Bszi. 62. §-a alapján meghozott határozata”. (lásd Indokolás [64] bekezdés).
- [160] 2. Álláspontom szerint nem ütköznek az Alaptörvénybe a Bszi. 62–63. §-aiban foglalt szabályai sem. A Bszi. támadott rendelkezései ugyanis – a Be. 20/A. §-a által – a büntetőügy áthelyezésének a lehetőségét nevesítik a fentiekben említett célból. A támadott jogszabályok a az általános és speciális illetékességi szabályok közé egy új illetékességi szabályt illesztnek. Az alaptörvény-ellenesnek kimondott szabály – csakúgy, mint bármely más hatáskört, vagy illetékességet meghatározó norma – a bírósági hierarchiában azonos szinten elhelyezkedő, teljesen azonos módon felépülő és jogosítványokkal rendelkező, azonos eljárási szabályok szerint eljáró bíróságok közül jelöli ki azt, amelyik az adott ügyben eljár. Teszi pedig mindezt azért, mert az egyébként illetékes bíróság rendkívüli munkaterhe miatt az eljárást ésszerű időn belül nem tudja befejezni. A büntetőperek – napjainkban tapasztalható többéves – elhúzódásának a megakadályozása nem csupán közérdek, de a terheltnek is érdekében áll. A vádlottak számára az a kedvezőbb, ha nem állnak hosszú évekig büntetőeljárás hatálya alatt. A szóban forgó ügyek ésszerű időn belül történő befejezésének biztosítása érdekében szükséges volt a Be. és a Bszi. jelen ügy tárgyát képező rendelkezéseivel a büntetőeljárások illetékességi szabályrendszerét úgy módosítani, hogy az igen jelentős terjedelmű ügyek esetén lehetőség nyíljon a büntetőeljárás kevésbé leterhelt bíróságok előtt történő megindítására.
- [161] 2.1. Álláspontom szerint – a többségi véleménnyel ellentétben – nem ütközik a Bszi. 62–63. §-a az Egyezmény 6. Cikk 1. bekezdésébe sem. Az Egyezmény 6. Cikk 1. bekezdése rögzíti, hogy „[m]indenkinek joga van arra, hogy ügyét a törvény által létrehozott független és pártatlan bíróság tisztességesen nyilvánosan és ésszerű időn belül tárgyalja, és hozzon határozatot polgári jogi jogai és kötelezettségei tárgyában, illetőleg az ellene felhozott büntetőjogi vádak megalapozottságát illetően. [...]” A Bszi. támadott rendelkezései éppen az eljárások ésszerű határidőben történő befejezése nemzetközi követelménynek való megfelelést hivatottak szolgálni. Mind az Egyezmény, mind az Alaptörvény előírja, hogy az ügyeket ésszerű időn belül kell befejezni. Amennyiben nem történik meg az ügyek áthelyezése, úgy ez az alapvető jog sérül. Az ügyáthelyezéssel érintett ügyek ugyanis nagy terjedelmű iratanyaggal rendelkező, sok vádlottas, úgynevezett „mega ügyek” voltak, melyre a Be. soron kívüli eljárást ír elő. Már az ügy tárgyalására való felkészülés is jóval időigényesebb, mint az egyszerűbb megítélésű ügyekben. A legtöbb marasztalás Magyarország ellen éppen az ügyek elhúzódása miatt volt a Bíróságon. Magyarország ellen eddig körülbelül 100 ítélet született az Egyezmény 6. Cikkében foglalt „ésszerű időn belüli tárgyaláshoz” való jog megsértése tárgyában. Ebből több mint 90 esetben megállapította a Bíróság az Egyezmény 6. Cikkének megsértését. Az eljárások elhúzódása miatt Magyarország ez idáig több mint 700 millió forintot meghaladó összegű kártérítést fizetett.
- [162] 2.2. Az Egyezmény 46. Cikk 1. pontja szerint a Bíróságnak egy-egy eseti határozata kizárólag az érintett, az eljárásban félként szereplő tagállamra kötelező. Az Egyezmény azonban program és keretjellegű. Az egyes emberi jogok lényegi tartalmát tehát a Bíróság esetjoga bontja ki és határozza meg kötelező jelleggel. Az állandósult, több eseti döntés nyomán kikristályosodott, elvi éllel rögzített bírói gyakorlat kötelezi az egyes tagállamokat, nem pedig egy adott ügyben, más részes állam vonatkozásában hozott, az eset összes körülménye által ihletett – és ezért speciálisnak tekinthető – konkrét döntés. A Bíróságnak nincs olyan elvi és ezért valamennyi részes államra kötelező gyakorlata, amelyet a határozat rendelkező részének fenti pontjai által érintett Be. és Bszi. rendelkezések bármelyike is sértene.
- [163] 2.3. A határozat által idézett strasbourgi ügyek, illetőleg a támadott jogszabály és annak alkotmányossági vizsgálata közötti bárminemű összefüggés tel-

jes hiányára jó példa a *Coëme kontra Belgium* ügy, amelynek lényege a következőképpen foglalható össze:

- [164] A belga alkotmány előírja, hogy a kormány tagja elleni büntetőeljárást a belga Semmítőszéknek kell lefolytatnia. Előírja továbbá azt is, hogy a Semmítőszék előtti eljárás egyes szabályait külön törvénynek kell megállapítania. A belga törvényhozás azonban elmulasztotta megalkotni a kormány tagjai elleni büntetőeljárásra vonatkozó szabályok megalkotását, és így került sor vádemelésre a bűncselekmény elkövetése idején miniszteri tisztséget betöltő Coëme úrral, valamint ilyen tisztséget soha be nem töltött társaival szemben. A belga büntetőügy terheltjeinek éppen azáltal sérült a tisztességes eljáráshoz való joga, hogy nem ismerhették előre azokat az eljárási szabályokat, amelyek alapján az ellenük emelt vád felől a Semmítőszék dönteni fog. Coëme úr – miniszteri tisztséget be nem töltött – terhelttársainak a tisztességes eljáráshoz való joga sérelmét okozta továbbá, hogy a büntetőeljárás során az ügyész minden terhelttel szemben egységesen a Semmítőszék előtt emelt vádat, amely azonban kizárólag a miniszteri tisztséget betöltött személyek büntetőügyének elbírálására rendelkezett hatáskörrel.
- [165] Meglátásom szerint az idézett ügy – figyelemmel arra, hogy azt a belga belső eljárásjogi szabályok hiánya és emiatti előzetes megismerhetetlensége, illetőleg a hatáskörre vonatkozó szabályok konkrét megsértése generálta – semmilyen összefüggésbe nem hozható az ebben a határozatban tárgyalt jogi problémával.
- [166] Kiemelendő, hogy az Egyezmény 6. Cikk 1. bekezdése kifejezetten a büntetőeljárás során a vád megalapozottságára vonatkozóan mondja ki a törvény által létrehozott független és pártatlan bírósághoz, a tisztességes, nyilvános eljáráshoz való jogát a terheltnek, valamint az ésszerű időn belül befejezését az ügynek. Jelen ügyben a panaszosok nem a büntetőeljárás során az ellenük felhozott vádatok érdemben tárgyaló bíróság eljárása miatt fordultak alkotmányjogi panasszal az Alkotmánybírósághoz, hanem az OBH elnökének igazgatási jellegű határozata miatt.
- [167] 3. Sajnálatos módon a határozat nem tartalmazza azokat az objektív szempontokat (garanciális feltételeket), amelyeket az ügyek áthelyezése során az OBH elnöke figyelembe vett. Ha az Alkotmánybírósághoz írásban benyújtott dokumentumokat, valamint az OBH elnöke által az Alkotmánybíróság általi meghallgatásán elmondottakat a határozat figyelembe vette volna, más következtetésekre kellett volna jutnia. Ezért téves a határozatban kimondott azon állítás, hogy az OBH elnöke szabad belátásán múlt az ügyek áthelyezése, illetve hogy az áthelyezések gyakorlata a pártatlanság látszatával kapcsolatban jogos kételyeket ébresztene.

- [168] Az ügyek áthelyezésére – a határozat indokolásában kifejtettekkel szemben – előre meghatározott feltételek és szempontok alapján, objektív alapon került sor, mivel a döntés meghozatalánál figyelembe vették az ekkor már elfogadott, de csak néhány nappal később közzétett, az ügyáthelyezések feltételeiről és eljárási rendjéről rendelkező 3/2012. (II. 20.) OBHE ajánlást. Ennek megfelelően az áthelyezésekre azért került sor, mert a panaszosok ügyében illetékes bíróság – a Fővárosi Törvényszék – elnöke kérelemmel fordult az OBH elnökéhez, hogy az illetékes bíróság helyett más, azonos hatáskörű bíróságot jelöljön ki az ügyek elbírálására, mert a Fővárosi Törvényszék bírái a rendkívüli munkateher miatt az ügyek ésszerű időn belül való elbírálására képtelenek. Kérelmét alátámasztotta a Fővárosi Törvényszéken készült, a Büntető Kollégium bíráira vonatkozó statisztikai adatokkal. Ebből egyértelműen megállapítható volt, hogy az egy bíróra jutó folyamatban lévő ügyek száma messze meghaladta az országos átlagot. Az OBH elnöke az országos statisztikai adatok alapján megkereste a legkevésbé leterhelt bíróságok vezetőit, akik közül többen úgy nyilatkoztak, hogy az adott bíróságon biztosítható az ügyek ésszerű határidőn belüli befejezése. Ezek után hozta meg a határozatot az OBH elnöke a panaszosok ügyében más bíróság kijelölésére. Míg az ésszerű időben lezajló eljáráshoz fűződő jog közvetlenül jelenti az ügyfél érdekét, addig a kiegyensúlyozott ügyteher biztosítása közvetve szolgálja ugyanezt. A bíróságok közötti ügyteher különbség nem elsősorban azért jelent problémát, mert az egyik bírónak több ügye van, mint a másiknak, hanem azért, mert ezáltal a leterheltebb bíróságokon az ügyfelek később juthatnak hozzá a bírói döntéshez, ami sérti a bírósághoz való hozzáférés egyenlőségét.
- [169] Fontosnak tartom hangsúlyozni, hogy az OBH elnöke által kijelölt bíróságokat is törvényesen hozták létre, ezek a bíróságok hosszú évtizede működnek. Nem bírót jelöltek ki az ügyek elbírálására, hanem az azonos hatáskörrel rendelkező bíróságokat. Ezek az ügyek új ügyek voltak, még egyetlen bíróra sem voltak kiszignálva. Az OBH elnöke által kijelölt bíróságok vezetője szignálta ki az ügyeket az általános ügyelosztási rend alapján az ugyanolyan hatáskörrel, képzettséggel, és gyakorlattal rendelkező bírókra, mint amilyen bírók a Fővárosi Törvényszéken bíráskodnak. Azt még közvetve sem mondhatja ki az Alkotmánybíróság, hogy azok a bírók, akikre az ügyeket kiszignálta a bírósági vezető nem függetlenek, nem pártatlanok. Magyarországon minden bíró személyében független és nem utasítható, döntését a jogszabályok és a legjobb szakmai meggyőződése alapján hozza meg. Amennyiben az ügy érdemben elbíráló bíró elfoglaltságát feltételezi bármelyik terhelt, úgy elfoglaltsági kifogást (kizárási indítványt) terjeszthet elő az eljárás során. Ilyen

- kifogást eddig egy terhelt sem adott be az eljáró bíróságon. Jelenleg az ügyek befejezés előtt állnak és eddig nem merült fel kifogás a tárgyalás menete, az eljáró bíró pártatlansága, tárgyalásvezetése ellen.
- [170] Megítélésem szerint a jelen határozat azon megállapításán keresztül, miszerint a szóban forgó illetékességi szabály a „pártatlanság látszatával” kapcsolatosan jogos kételyeket ébreszt, egy nem kívánatos értelmezéshez, illetve értékeléshez vezethet az áthelyezéssel érintett ügyek vonatkozásában: táptalajul szolgálhat olyan téves feltételezéseknek, mely szerint esély van arra, hogy a büntetőjogi főkérdések tekintetében más-más döntés szülessen attól függően, hogy a büntetőügyet az ország melyik részén, melyik bíró tárgyalja és ez alapján a döntés kimenetele „megjósolható”.
- [171] Összefoglalva megállapítható, hogy a sérelmezett jogszabályok által lehetővé tett ügyáthelyezések – figyelemmel azok objektív, előre lefektetett szabályaira, valamint az esetleges elfogultság vonatkozásában fennálló jogorvoslati lehetőségekre (kizárási indítvány) – nem ébresztenek semmilyen kétséget a pártatlanság látszatát illetően, ennek megfelelően nem sértik az Alaptörvényben, valamint az Egyezményben biztosított tisztességes eljárás követelményének részét képező törvényes bíróhoz való jogot.
- [172] 4. Az indítványozók hivatkoztak a fegyveregyenlőség elvének a megsértésére is, ezért fontosnak tartom kifejtteni a véleményemet ezzel kapcsolatban is. Az OBH elnökének azon joga, hogy a büntetőper helyét meghatározza, a fegyverek egyenlőségének elvét nem sérti, ez a jog önmagában a büntetőper érdemét egyáltalán nem befolyásolja. A fegyverek egyenlőségének elvét csak olyan eljárásjogi szabály sérti, amely az eljárásban részt vevő egyik fél számára több jogot biztosít olyan sarkalatos eljárásjogi kérdések tekintetében, amelyek érdemben befolyásolják a bizonyítást, az eljárás végkimenetelét.
- [173] A hatáskörre, illetőleg az illetékességre vonatkozó szabályok azonban a perbeli szereplők jogai és érdekei szempontjából közömbös, bárminemű – a büntetőjogi fő kérdések szempontjából – érdemi hatás kifejtésére alkalmatlan rendelkezések. Ebből fakadóan a fegyveregyenlőség elve a jelen alkotmányossági vizsgálat során szempontként fel sem merülhet.
- [174] A fentiekben kifejtettekre tekintettel tehát a Be. 20/A. §-a és a Bszi. 62–63. §-ai nem sértik a fegyverek egyenlőségének elvét, az Alaptörvénnyel összhangban állnak.
- [175] 5. Az Alkotmánybíróság korábbi határozataiban [pl.: 5/1992. (I. 30.) AB határozat, 22/1995. (III. 31.) AB határozat] már több alkalommal is rögzítette, hogy a jogorvoslati jog alkotmányos követelménye csak az érdemi, ügydöntő (az elítélt helyzetét, jogait lényegesen befolyásoló) határozatokra vonatkozatható. A tárgyalt határozatok viszont igazgatási jellegű döntések voltak, az ügy érdemi elbírálását nem befolyásolták. Az áthelyezéssel érintettek jogorvoslati joga az ügyben kijelölt bíróság, vagy a bíróságon belül kijelölt bíró vonatkozásában kizárási indítvány előterjesztésének a lehetőségével biztosítva volt.
- [176] 6. A határozat Indokolásának [62] bekezdése röviden szól a határozatban alkalmazott jogkövetkezményről. E pontban a határozat többségi indokolása szerint a megsemmisített jogszabályok vonatkozásában azért nem került sor alkalmazási tilalom megállapítására, mert a Bszi. és Be. támadott rendelkezései alaptörvény-ellenességének kimondása „a törvény erejénél fogva maga után vonja azok alkalmazása kizárását az alkotmánybírósági eljárás alapjául szolgáló ügyekben [...]” (lásd Indokolás [62]).
- [177] Ezzel kapcsolatban röviden utalok a különvéleményem [147]–[151] bekezdéseiben kifejtettekre, ami szerint az említett jogszabályokat már nem kell/lehet alkalmazni a még folyamatban lévő büntetőeljárás során.
- [178] Fontosnak tartom ismételten megjegyezni azt is, hogy az Alkotmánybíróság a 22/2012. (II. 16.) OBHE határozatot nem semmisítette meg, így az a büntetőeljárás során továbbra is irányadó az eljáró bíróság részére. Mindezek alapján szükségesnek tartom ismét hangsúlyozni, hogy a panaszosokat érintő, az illetékességet kijelölő OBHE határozat igazgatási jellegű döntés, amely a büntetőeljárás mikénti lefolyását érdemben nem érinti.

Budapest, 2013. december 2.

Dr. Szívós Mária s. k.,
alkotmánybíró

[179] A különvéleményhez csatlakozom.

Dr. Lenkovics Barnabás s. k.,
alkotmánybíró

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/2777/2012.
Közzétéve a Magyar Közlöny 2013. évi 202. számában

• • •

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 37/2013. (XII. 5.) AB HATÁROZATA

a cégnyilvánosságról, a bírósági cégeljárásról és a végelszámolásról szóló 2006. évi V. törvény egyes rendelkezései alaptörvény-ellenességének megállapítására irányuló bírói indítvány elutasításáról

Az Alkotmánybíróság teljes ülése folyamatban lévő ügyben alkalmazandó jogszabály alaptörvény-ellenességének megállapítására irányuló bírói kezdeményezés tárgyában meghozta a következő

h a t á r o z a t o t:

1. Az Alkotmánybíróság a cégnyilvánosságról, a bírósági cégeljárásról és a végelszámolásról szóló 2006. évi V. törvény 131/A. § (6) bekezdése alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére, valamint alkalmazási tilalom kimondására irányuló bírói kezdeményezést elutasítja.

2. Az Alkotmánybíróság a cégnyilvánosságról, a bírósági cégeljárásról és a végelszámolásról szóló 2006. évi V. törvény 131/A. § (1) bekezdés c) pontja alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló indítványt visszautasítja.

Az Alkotmánybíróság e határozatát a Magyar Közlönyben közzéteszi.

I n d o k o l á s

I.

[1] A Fővárosi Törvényszék Cégbíróságának bírāja (a továbbiakban: indítványozó) az előtte folyamatban lévő Cgt.01-12-018001. számú ügyben az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 25. §-a alapján az eljárást Cgt.01-12-018001/2. számú végzésével felfüggesztette, és kezdeményezte a cégnyilvánosságról, a bírósági cégeljárásról és a végelszámolásról szóló 2006. évi V. törvény (a továbbiakban: Ctv.) 131/A. § alaptörvény-ellenességének megállapítását és megsemmisítését, továbbá kérte annak megállapítását, hogy ezen rendelkezések általánosan (valamint a felfüggesztett egyedi ügyben) nem alkalmazhatók.

[2] Az indítványból és a Fővárosi Törvényszék Cégbíróságának ahhoz csatolt Cgt.01-11-021970/5. számú – az eljárás közvetlen előzményeül szolgáló – végzéséből az alábbi tényállás állapítható meg.

[3] A Nemzeti Adó- és Vámhivatal Észak-budapesti Adóigazgatósága törvényességi felügyeleti eljárás megindítását kérte a Fővárosi Törvényszék Cégbíróságától egy gazdasági társasággal szemben, mert az a bejegyzett székhelyén nem volt megtalálható. A törvényességi felügyeleti eljárás lefolytatása után a Fővárosi Törvényszék Cégbírósága 2012. február 9-én meghozott – és 2012. április 19. napján jogerőre emelkedett – Cgt.01-11-021970/5. számú végzésében a gazdasági társaságot – a törvényességi felügyeleti eljárás megindításakor hatályban volt – Ctv. 81. § (6) bekezdése alapján eltiltotta a további működéstől, egyben megszüntnek nyilvánította és a Ctv. 116. § (1) bekezdése alapján elrendelte a kényszer-végelszámolását. A végzés rendelkezett a kényszer-végelszámoló kirendeléséről, továbbá felhívta a kirendelt végelszámolót arra, hogy a kényszer-végelszámolást a Ctv. VIII. fejezetében előírtak szerint folytassa le. Rendelkezett a végzés továbbá arról is, hogy a végelszámoló díját a végelszámoló kérelmére a legfőbb szerv állapítja meg, amennyiben a legfőbb szerv határozatát nem hozza meg, úgy a végelszámoló díjáról a Cégbíróság dönt. A kényszerszünetelési eljárás 2012. március elsejétől, mint új jogintézmény lépett hatályba, mely a kényszer-végelszámolási eljárást hivatott felváltani. A jogszabályi változások következtében a kirendelt végelszámoló kérte a Cégbíróságot, hogy a Ctv. 131/A. §-a alapján rendelje el a gazdasági társaság kényszerszünetelési eljárását, és kötelezze a gazdasági társaság volt vezető tisztségviselőjét 100 000 Forint végelszámolói díj megfizetésére, mivel a társaság vagyona sem a hitelezői igények kielégítésére, sem a költségek fedezésére nem elegendő. A kényszerszünetelési eljárás megindítása során, 2012. december 11-én fordult az indítványozó bíró az Alkotmánybírósághoz.

[4] Az indítványozó szerint a jelen ügghöz hasonló eljárások – mely kapcsán indítványában kiemelte, hogy több ezer ügyről van szó – megindulásakor hatályban volt jogszabály alapján elrendelt kényszer-végelszámolások megszüntetése, és helyettük a kényszerszünetelési eljárások megindítása során számos aggály merült fel a Ctv. 131/A. §-át illetően.

[5] Az indítványozó bíró kifejtette, hogy az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdésben deklarált jogállamhoz hozzátartozik a jogbiztonság, a jogbiztonság pedig tiltja a visszamenőleges jogalkotást, vagyis azt, hogy a jogszabály a hatálybalépését megelőző időre állapítson meg hátrányos jogkövetkezményt vagy kötelezettséget tegyen terhesebbé, illetve jogot vonjon el, vagy korlátozzon. Az indítványozó szerint az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdésébe ütközik és ezért alaptörvény-ellenes a Ctv. 131/A. §-a a következők miatt.

[6] A kényszer-végelszámolási eljárás megindulásakor hatályban volt Ctv. 118. § (3) bekezdése a végelszámoló részére minimum 100 000 Forint végelszá-

molói díjat állapított meg, mely díjhoz biztosan hozzájutottak, mivel az a központi költségvetésből került számukra kiutalásra. Ehhez képest az új, hatályban lévő szabály, a Ctv. 131/A. § (6) bekezdése alapján a végelszámoló megállapított díjának, valamint az eljárásban meg nem térült és igazolt készkiadásainak megfizetésére a cégbíróság a vezető tisztségviselőt illetve a – legalább többségi befolyással rendelkező – tagot kötelezi. Amennyiben a vezető tisztségviselő illetve a – legalább többségi befolyással rendelkező – tag elhalálozott, jogutód nélkül megszűnt, vagy lakóhelye, székhelye és tartózkodási helye ismeretlen, úgy a végelszámoló meg nem térült és igazolt készkiadásait legfeljebb 20 000 Forint összeghatárig a cégbíróság a központi költségvetésből fizeti meg. Az indítvány érvelése szerint a jogszabályváltozásoknak köszönhetően a 2012. március elsején folyamatban lévő kényszer-végelszámolásokban és a 2006. július elsején folyamatban lévő, de be nem fejezett végelszámolásokban a kirendelt végelszámoló szervezetek joga korlátozásra került, mert az új szabály alapján csak arányos díjra jogosultak, melynek behajtása nehézségekbe ütközik, továbbá sok esetben eredménytelen, mert a díj megfizetésére kötelezett vezető tisztségviselő, vagy a tag gyakran fizetéképtelenek, illetve fellelhetetlenek. A központi költségvetésből a végelszámoló díja már nem téríthető meg, csak meghatározott körben és 20 000 Forint összeghatárig van erre lehetőség a készkiadások esetén. Az indítványozó álláspontja szerint a Ctv. 131/A. § (6) bekezdése nem csak a végelszámoló jogait korlátozza visszamenőleges hatállyal, hanem a vezető tisztségviselőre illetve a – legalább többségi befolyással rendelkező – tagra is visszamenőleges hatállyal kötelezettséget állapít meg, hiszen őket kell kötelezni a végelszámoló díjának megfizetésére.

- [7] Az indítványozó előadta továbbá, hogy az eljárás megindulásakor hatályban volt jogszabály alapján elrendelt kényszer-végelszámolás megszüntetésének és helyette a kényszerszüntelési eljárás megindításának leg súlyosabb, és visszamenőleges következménye, hogy a kényszerszüntelési eljárásban a Ctv. 118. § (7) bekezdése alapján a vezető tisztségviselőket, egyedüli vagy többségi befolyással rendelkező tagokat a bíróság eltiltja. Ennek következtében a gazdasági társaságokról szóló 2006. évi IV. törvény (a továbbiakban: Gt.) 5. § (10) és 23. § (3) bekezdései szerint a társaság törlését követő öt évig nem lehetnek más gazdasági társaság kizárólagos vagy többségi befolyást biztosító részesedéssel rendelkező tagjai, valamint közkereseti társaság és betéti társaság beltágjai, illetve gazdasági társaság vezető tisztségviselői. Az indítványozó ebben a körben utalt arra is, hogy ellentmondás van a Gt. és Ctv. ezen hivatkozott rendelkezései között.

- [8] Az indítványozó egy előtte folyamatban lévő másik – Cgt.01-12-019952. számú – ügyben, valamint a Fővárosi Törvényszék Cégbíróságának két másik bírója is indítványozta az előttük folyamatban lévő – Cgt.01-13-007695. és Cgt.01-11-026228. számú – ügyekben az Alkotmánybíróság eljárását. A tartalmilag (és szinte teljes egészében szövegszerűen is) egymással megegyező bírói kezdeményezéseket – azok tárgyi összefüggése folytán – az Alkotmánybíróság az Abtv. 58. § (2) bekezdése, valamint az Alkotmánybíróság Ügyrendjének 34. § (1) bekezdése alapján egyesítette, és egy eljárásban bírálta el.
- [9] Az Alkotmánybíróság mindenekelőtt megállapította, hogy az indítványok a Ctv. 131/A. § egészének megsemmisítésére irányulnak, azonban indokolást kizárólag a Ctv. 131/A. § (6) bekezdésével összefüggésben tartalmaznak, ezért az Alkotmánybíróság ennek megfelelően az indítványokat azok tartalma alapján vizsgálta és bírálta el.

II.

- [10] 1. Az Alaptörvény indítvánnyal érintett rendelkezése:

„B) cikk (1) Magyarország független, demokratikus jogállam.”

- [11] 2. Az Ctv. indítvánnyal érintett rendelkezései:

„118. § (7) Amennyiben a (2)–(3) bekezdésben említett szervezetek értesítése vagy a 117. § szerint tett bejelentés alapján a cégbíróság megállapítja, hogy a cég vagyona előreláthatóan nem fedezi a várható felszámolási költségeket, vagy a cég vagyona nem fellelhető, a cégbíróság – a 62. § (4) bekezdés figyelembevételével – a céget törli a cégjegyzékből, a Gt. 5. § (10) bekezdése és a 23. § (3) bekezdése alapján az egyedüli vagy legalább többségi befolyással rendelkező tagot, valamint a vezető tisztségviselőt eltiltja, egyidejűleg határidő tűzésével felhívja a vezető tisztségviselőt, hogy gondoskodjon az iratok elhelyezéséről, az adózás rendjéről szóló törvény szerinti kötelezettségek teljesítéséről, és ezek megtörténtét a cégbíróságnál igazolja.”

„131/A. § (1) A Módtv. 136. §-ának hatálybalépésekor folyamatban lévő kényszer-végelszámolásokban és a 2006. július 1-jén folyamatban lévő, be nem fejezett végelszámolásokban, – amennyiben a cégbíróság még nem kezdeményezett felszámolási eljárást – a végelszámoló 2013. január 1-jéig

a) kényszer-végelszámolás (végelszámolás) befejezésével egyidejűleg a cég törlésére irányuló változásbejegyzési kérelmet nyújt be, vagy

b) felszámolási eljárást kezdeményez, amennyiben a kényszer-végelszámolás (végelszámolás) befejezésére nincs mód, és a cég vagyona a hitelezők követelésének fedezésére nem elegendő, de megállapítható, hogy fedezni fogja a 118. § (6) bekezdésben meghatározott felszámolási költségeket, vagy

c) kényszersztörési eljárás megindítását kezdeményezi, ha sem az a), sem a b) pontban foglalt feltételek nem állnak fenn.”

[...]

(6) Az (1) bekezdés c) pontja szerinti esetben cégbíróság a végelszámoló megállapított díjának, valamint az eljárásban meg nem térült és igazolt készkiadásainak megfizetésére a vezető tisztségviselőt – illetve amennyiben a cégnek legalább többségi befolyással rendelkező tagja van, akkor a legalább többségi befolyással rendelkező tagot a vezető tisztségviselővel egyetemlegesen – kötelezi. Ebben az esetben a cégbíróság – az (5) bekezdés szerinti kivétellel – a végelszámolónak az eljárásban meg nem térült és igazolt készkiadásait (ideértve a számlában áthárított általános forgalmi adót is) indokolt esetben, és legfeljebb 20 000 Forint összeghatárig a központi költségvetésből megfizeti, ha a végelszámoló igazolja, hogy a vezető tisztségviselő – továbbá amennyiben a cégnek legalább többségi befolyással rendelkező tagja van, úgy a legalább többségi befolyással rendelkező tag – elhalálozott, jogutód nélkül megszűnt, vagy lakóhelye (székhelye) és tartózkodási helye ismeretlen.”

III.

[12] Az indítvány nem megalapozott.

[13] 1. Az Alkotmánybíróság az indítvány érdemi vizsgálata előtt áttekintette a kényszer-végelszámolás hatályban volt szabályait, és az azt felváltó, jelenleg is hatályos kényszersztörési eljárással kapcsolatos rendelkezéseket, melyek kapcsán az alábbiakat tartja fontosnak kiemelni.

[14] A kényszer-végelszámolással kapcsolatos rendelkezéseket a Ctv. a kihirdetése óta közel változatlan módon tartalmazta egészen 2012. március elsejéig. A végelszámolás egy különleges gazdasági állapot. A végelszámolás lényege – törvényi definíció hiányában – a következők szerint foglalható össze: a nem fizetéseképtelen gazdálkodó szervezet legfőbb szerve a cég jogutód nélküli megszűnését elhatározva, meghatározott időintervallumon belül hitelezőit kielégíti annak érdekében, hogy a végelszámolás végén a cégjegyzékből törlésre kerülhessen.

[15] Az önkéntesen folytatott végelszámoláshoz képest a kényszer-végelszámolás legfőbb eltérése az volt, hogy nem a cég legfőbb szerve, hanem a bíróság határozata döntött a jogutód nélküli megszűnésre kötelezésről és a kényszer-végelszámolás elrende-

léséről, továbbá a végelszámolót is a bíróság jelölte ki.

[16] További fontos eltérés volt az is, hogy sem a cég legfőbb szerve, sem a cégbíróság nem dönthetett a kényszer-végelszámolás megszüntetéséről. A kényszer-végelszámolásokra a speciális szabályokon túlmenően mögöttes joganyagként a végelszámolásra vonatkozó rendelkezéseket kellett alkalmazni.

[17] A csődeljárásról és a felszámolási eljárásról szóló 1991. évi XLIX. törvény, a gazdasági társaságokról szóló 2006. évi IV. törvény, a cégnyilvánosságról, a bírósági cégeljárásról és a végelszámolásról szóló 2006. évi V. törvény, továbbá az ezekkel összefüggő egyes törvények módosításáról szóló 2011. évi CXCVII. törvény (a továbbiakban: Módtv.) 136. §-a rendelkezett arról, hogy a Ctv. végelszámolásról szóló VIII. fejezetében található kényszer-végelszámolásról szóló 7. címének helyére – 2012. március első napjától – a kényszersztörési eljárásról szóló VIII/A. fejezet lépett. Az új, kényszersztörési eljárás célja megegyezik az általa felváltott korábbi kényszer-végelszámolással: a törvényi feltételeknek nem megfelelő működésű cégek kivezetése a gazdasági életből, mely a cégjegyzékből való törléssel zárul, azonban ezt más szabályokkal kívánja elérni. A két eljárás közötti – jelen ügy szempontjából – leghangsúlyosabb különbség, hogy immáron nem kerül sor végelszámoló kirendelésére, hanem a végelszámoló korábbi feladatait a cégbíróság hivatalból végzi el, továbbá szankció jellegű jogkövetkezmények és felelősséget megállapító szabályok is részét képezik az új szabályozási környezetnek.

[18] Az indítványozó által támadott Ctv. 131/A. §-a a kényszer-végelszámolások megszüntetésével – cégjegyzékből való törléssel, felszámolási vagy kényszersztörési eljárás megindításával – kapcsolatos részletszabályokat tartalmazza.

[19] 2. Az Alaptörvény nem tartalmaz kifejezetten a gazdasági társaságok létrehozására, megszűnésére, megszüntetésére vonatkozó speciális szabályokat. Ennek következtében az Alaptörvény keretei között a törvényhozó nagy szabadságot élvez a gazdasági társaságokkal kapcsolatos szabályok kialakításában, vagy éppen az ezzel kapcsolatos gazdaságpolitikai célok jogi szabályozásában. Ez a szabályozási szabadság azonban nem terjedhet odáig, hogy az Alaptörvényben deklarált más elveket – jelen esetben az Alaptörvény B) cikkét – a jogalkotó figyelmen kívül hagyhatná.

[20] Az indítványozó a Ctv. 131/A. § (6) bekezdésének alaptörvény-ellenességét állította, mert véleménye szerint az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdésébe ütközik.

[21] 2.1. Az Alkotmánybíróság az alábbiak szerint nem osztja az indítványban foglalt azon érvet, hogy az új szabályozás alkalmazása a végelszámoló szerveze-

- tek jogát korlátozná azzal, hogy az eljárás megindulásakor hatályban volt Ctv. 118. § (3) bekezdése alapján a minimum 100 000 Forint végelszámolói díjhoz nem fognak tudni hozzájutni.
- [22] A hatályban volt szabályozás szerint amennyiben a kényszer-végelszámolást lefolytatónak a cégbíróság egy végelszámoló szervezetet rendelt ki, úgy a kirendelt végelszámoló szervezet csak igen szűk körben, a csődeljárásról és felszámolási eljárásról szóló 1991. évi XLIX. törvény (a továbbiakban: Csődtv.) 27/A. §-ban részletezett kizárási és összeférhetetlenségi okokra való hivatkozással utasíthatta vissza a megbízatást. A kirendelt végelszámoló szervezet tehát nem csak az indítvány által is hivatkozott „garantált” végelszámolói díj reményében kezdte el az adott kényszer-végelszámolást, hanem a felszámolók névjegyzékében való szerepléséhez kötődő egyik kötelezettségének tett eleget. Továbbá – ahogyan jelen eljárásban is, a korábban részletezett, a Fővárosi Törvényszék Cégbíróságának Cgt.01-11-021970/5. számú végzése is határozott – az eljárás megindításakor hatályban volt Ctv. 118. § (1) bekezdése főszabályként úgy rendelkezett, hogy a végelszámoló díját kérelemre a cég legfőbb szerve állapítja meg. Csak ennek hiányában kerülhetett sor a végelszámolói díj cégbíróság általi megállapítására a Ctv. 118. § (1) bekezdésének második mondata és (3) bekezdése szerint. Ilyen esetben a végelszámoló díja a tevékenységet lezáró beszámoló mérlege szerinti eszközök könyvszerinti értékének 1,5 százaléka, de legalább 100 000 Forint és az azt terhelő általános forgalmi adó összege volt. Hangsúlyozza az Alkotmánybíróság azonban azt, hogy a hatályban volt Ctv. 118. § (3) bekezdésének második mondata lehetővé tette, hogy a bíróság ettől a mértéktől indokolt esetben eltérjen. Az eltérést a törvény nem csak felfelé, hanem lefelé is lehetővé tette a bíróság számára. Ennek kapcsán megjegyzi az Alkotmánybíróság, hogy az ezt megelőző szabályozás, a 2006. június 30-áig hatályban volt Csődtv. 78. § (2) bekezdése csupán a felfelé való eltérést tette lehetővé.
- [23] Kiemelést érdemel a támadott Ctv. 131/A. § (6) bekezdése szerinti végelszámoló megállapított díjának, valamint az eljárásban meg nem térült és igazolt készkiadásainak megfizetése kapcsán, hogy a jelen eljárásban nem egy befejezett kényszer-végelszámolás költségeinek megtérítéséről van szó, hanem éppen ellenkezőleg: egy be nem fejezett kényszer-végelszámolással kapcsolatos költségek megtérítéséről, hiszen ha az eljárás befejezésre került volna, úgy a Ctv. 131/A. § (1) bekezdés a) pontja került volna alkalmazásra. Ezzel szemben a hatályban volt Ctv. 118. § (1) és (3) bekezdéseiben részletezett végelszámolói díj a befejezett kényszer-végelszámolásokra vonatkozott.
- [24] Önmagában nem teremt alaptörvény-ellenes helyzetet az, hogy a be nem fejezett eljárásban a cégbíróság által arányos végelszámolói díj kerül megállapításra. Az Alkotmánybíróság szerint a kényszer-végelszámoló szervezet szempontjából az sem teremt alaptörvény-ellenes helyzetet, hogy a bíróság a Ctv. 131/A. § (6) bekezdése alapján a vezető tisztségviselőt – illetve amennyiben a cégnek legalább többségi befolyással rendelkező tagja van, akkor a legalább többségi befolyással rendelkező tagot a vezető tisztségviselővel egyetemlegesen – kötelezi a költségek viselésére, mert a behajtással kapcsolatos esetlegesen felmerülő, az indítvány által hivatkozott terhek és kockázatok az Alaptörvénnyel nem hozhatók közvetlen összefüggésbe.
- [25] 2.2. Az indítvány szerint a Ctv. 131/A. § (6) bekezdése nem csak a végelszámoló szervezeteket érinti hátrányosan, mert a végelszámolói díj és az eljárásban meg nem térült és igazolt készkiadások megfizetésére kötelezett vezető tisztségviselő és tag számára is az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdésébe ütköző módon, visszamenőlegesen kötelezettséget állapít meg.
- [26] Egy gazdasági társaság alapításával, működtetésével és megszüntetésével is szükségszerűen együtt járnak bizonyos költségek. Ezen szükségszerű költségeknek egy részét az államnak (pl.: illeték- és közzétételi költségek), míg más részét a magánszektorban (pl.: könyveléssel kapcsolatos kiadások, ügyvédi munkadíj stb.) fizeti meg a gazdasági társaság. A gazdasági élet szereplőire vonatkozó szabályok, mint például a vizsgált Ctv. vagy az említett Csődtv. is, időről-időre átdolgozásra kerülnek annak érdekében, hogy a gazdasági élet és környezet változásait hatékonyan tudják követni, a felmerülő jogalkalmazási problémákat orvosolni tudják. Minden bizonnyal megoldhatatlan feladat elé állítaná a jogalkalmazót az, ha minden cégre a megalapításukkor hatályos szabályokat kellene alkalmazni.
- [27] Az Alkotmánybíróság itt visszautal az Indokolás [21]–[24] bekezdéseiben kifejtettekre: főszabály szerint a kényszer-végelszámolással kapcsolatos költségeket a legfőbb szerv állapította meg, és – 2012. március 1-je után – csak ennek hiányában kerülhetett sor meghatározott feltételekkel az igazolt készkiadások bíróság általi megállapításra, illetve ennek a központi költségvetésből történő megfizetésére. Megjegyzendő az is, hogy a korábbi szabályok sokkal kedvezőbbek voltak, mint az önkéntesen lefolytatott végelszámolási eljárásnál alkalmazandó, a végelszámoló és az eljárás díjával kapcsolatos rendelkezések [Ctv. 98. § (3) bekezdés b) pont].
- [28] A cég megszüntetéséről jogkövető módon intézkedő cégnek nincs lehetősége arra, hogy a végelszámolással kapcsolatos költségek a központi költség-

vetésből legyenek megfizetve, ezzel szemben a kényszer-végelszámolásoknál a többségében nem feltétlen jogkövető módon eljáró cégek utáni költségeket az állam fizette meg. A vizsgált rendelkezés éppen ezt a visszas helyzetet változtatta meg.

- [29] Az Alkotmánybíróság – szem előtt tartva az Alaptörvény R) cikkének (3) bekezdésében foglaltakat, figyelemmel az Alkotmánybíróság hasonló kérdésekben kidolgozott korábbi érveire is – megállapítja, hogy önmagában az, hogy a jogalanyok másként cselekedtek volna, ha előre láthatták volna, hogy a jogszabály miként módosul, nem nyújt lehetőséget a jogbiztonság követelményére alapozva alaptörvény-ellenesség megállapítására. A visszaható hatályú jogalkotás tilalmának ilyen kiterjesztő értelmezése alkotmányjogilag nem indokolható. Az egyes szabályok módosítása lehetőségének időbeli korlátozását, illetőleg mindezek garanciáit a jogalkotónak kell kimunkálnia, hiszen erre az Alkotmánybíróságnak nincs felhatalmazása.
- [30] A fentiekben kifejtettekre tekintettel az Alkotmánybíróság elutasította az indítvány azon részét, mely a Ctv. 131/A. § (6) bekezdésének megsemmisítésére irányult.

IV.

- [31] A bírói kezdeményezés szerint az előtte folyamatban lévő ügyben, az eljárás megindulásakor hatályban volt jogszabály alapján elrendelt kényszer-végelszámolás megszüntetésének és helyette a kényszerszürtölési eljárás – Ctv. 131/A. § (1) bekezdés c) pontja alapján történő – „megindításának leg súlyosabb, és visszamenőleges következménye, hogy a kényszerszürtölési eljárásban a Ctv. 118. § (7) bekezdése alapján a vezető tisztségviselőket, egyedüli vagy többségi befolyással rendelkező tagokat a cégbíróság eltiltja”.
- [32] Megállapítható azonban, hogy a Ctv. 118. § (7) bekezdése „többses rendeltetésű”: ha a cégbíróság megállapítja, hogy a cég vagyona előreláthatóan nem fedezi a várható felszámolási költségeket, vagy a cég vagyona nem fellelhető, a cégbíróság a céget törli a cégjegyzékből, a Gt. 5. § (10) bekezdése és a 23. § (3) bekezdése alapján az egyedüli vagy legalább többségi befolyással rendelkező tagot, valamint a vezető tisztségviselőt eltiltja, egyidejűleg határidő tűzésével felhívja a vezető tisztségviselőt, hogy gondoskodjon az iratok elhelyezéséről, az adózás rendjéről szóló törvény szerinti kötelezettségek teljesítéséről, és ezek megtörténtét a cégbíróságnál igazolja. Ezen cselekmények a kényszerszürtölési eljárás befejező részéhez tartoznak, habár egy mondaton belül kerültek szabályozásra, egymástól jól elkülöníthetők.
- [33] Az Alkotmánybíróság eljárását kezdeményező indítványnak határozott kérelmet kell tartalmaznia. Az Abtv. nevesíti azokat az indítványi elemeket, melyek nélkül az indítvány elbírálásra alkalmatlannak minősül. Az indítvánnyal szemben támasztott követelmények egyaránt vonatkoznak a bírói kezdeményezésekre, az alkotmányjogi panasz eljárásra és minden más, az Alkotmánybíróság előtt zajló eljárásra is.
- [34] Az Abtv. 52. § (1) és (1b) bekezdései szerint „[a]z indítványnak határozott kérelmet kell tartalmaznia. [...] [A] kérelem akkor határozott, ha egyértelműen megjelöli [...] c) [...] az Alkotmánybíróság által vizsgálandó jogszabályi rendelkezést vagy bírói döntést, [...], e) indokolást arra nézve, hogy a sérelmezett jogszabály, jogszabályi rendelkezés, [...] miért ellentétes az Alaptörvény megjelölt rendelkezésével vagy a nemzetközi szerződéssel, továbbá a 34–36. §-ban meghatározott eljárás indítványozása esetén az indítványban foglalt kérelem részletes indoklását, valamint f) a kifejezett kérelmet a jogszabály, jogszabályi rendelkezés vagy a bírói döntés megsemmisítésére, illetve az Alkotmánybíróság döntésének tartalmára.”
- [35] Jelen ügyben az indítványozó a Ctv. 131/A. § egészének alaptörvény-ellenességét állítja, indokolást azonban csak bizonyos részei kapcsán terjesztett elő. Az eltiltásról azonban a Ctv. 131/A. §-a nem rendelkezik, arról – egyebek mellett – a Ctv. 118. § (7) bekezdése, illetve a Gt. rendelkezik. A Ctv. 118. § (7) bekezdése kapcsán – azon túlmenően, hogy ennek alaptörvény-ellenességét nem állította az indítványozó –, alkotmányjogi szempontokat nem tartalmaz az indítvány. Önmagában a kényszer-végelszámolás megszüntetésével és helyette más eljárás megindításával kapcsolatosan aggályokat az indítvány sem állított. Az eltiltás intézménye kapcsán nem derül ki az indítványból, hogy milyen jogkövetkezmény megállapítását kéri az indítványozó annak érdekében, hogy az előtte lévő ügyben az Alaptörvénynek megfelelő döntést hozhasson.
- [36] A fentiekre tekintettel az Alkotmánybíróság az indítványt e részében, az Abtv. 64. § d) pontja alapján – figyelemmel az Abtv. 52. § (1b) bekezdés c), e) és f) pontjaira – visszautasította.
- [37] Az Alkotmánybíróság eljárása során észlelte, hogy a Fővárosi Ítéltábla 14.Cgtf. 44770/2012/2. számú döntésében (BDT2013.2895) az indítvánnyal érintett hasonló ügyben eseti döntést hozott. Az ítéltábla fellebbezés kapcsán meghozott döntése azonban nem érinti jelen határozat III. részében foglaltakat, az eltiltás hatályon kívül helyezésével kapcsolatos érvrendszer pedig a korábbiakban kifejtettek

miatt nem képezhetette az alkotmánybírósági vizsgálat tárgyát.

[38] Hangsúlyozza az Alkotmánybíróság, hogy az általa lefolytatott vizsgálat az Abtv. 52. § (2) bekezdése alapján csak az indítványban megjelölt alkotmányossági kérelemre korlátozódik.

[39] Az Alkotmánybíróság határozatának a Magyar Közlönyben történő közzététele az Abtv. 44. § (1) bekezdésén alapul.

Budapest, 2013. december 2.

Dr. Paczolay Péter s. k.,
az Alkotmánybíróság elnöke

Dr. Balogh Elemér s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Balsai István s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Bragyova András s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Dienes-Oehm Egon s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Juhász Imre s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Kiss László s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Kovács Péter s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Lenkovics Barnabás s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Lévy Miklós s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Paczolay Péter s. k.,
az Alkotmánybíróság elnöke,
az aláírásban akadályozott
Dr. Pokol Béla
alkotmánybíró helyett

Dr. Salamon László s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Stumpf István s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Szalay Péter s. k.,
előadó alkotmánybíró

Dr. Szívós Mária s. k.,
alkotmánybíró

Alkotmánybírósági ügyszám: III/3689/2012.
Közzétéve a Magyar Közlöny 2013. évi 202. számában

• • •

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG TELJES ÜLÉSÉNEK A MAGYAR KÖZLÖNYBEN KÖZZÉ NEM TETT HATÁROZATAI ÉS VÉGGÉSEI

• • •

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3222/2013. (XII. 12.) AB VÉGGÉSE

alkotmányjogi panasz visszautasításáról

Az Alkotmánybíróság teljes ülése alkotmányjogi panasz tárgyában meghozta a következő

v é g z é s t:

1. Az Alkotmánybíróság a Budai Központi Kerületi Bíróság 14.Pg.XI.22.549/2009/9. és a Fővárosi Bíróság 1.Gf.75.447/2010/3. számú ítéletével összefüggésben benyújtott, Budapest főváros közigazgatási területén járművel várakozás rendjének egységes kialakításáról, a várakozás díjáról és az üzemképtelen járművek tárolásának szabályozásáról szóló 19/2005. (IV. 22.) Főv. Kgy. rendeletének 2009. május 31. napjáig hatályos 41. § (2) bekezdése és 53. §-a alaptörvény-ellenességének megállapítására irányuló alkotmányjogi panaszt visszautasítja.

2. Az Alkotmánybíróság a Budai Központi Kerületi Bíróság 14.Pg.XI.22.549/2009/9. és a Fővárosi Bíróság

1.Gf.75.447/2010/3. számú ítélete alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló alkotmányjogi panaszt visszautasítja.

3. Az Alkotmánybíróság Budapest főváros közigazgatási területén járművel várakozás rendjének egységes kialakításáról, a várakozás díjáról és az üzemképtelen járművek tárolásának szabályozásáról szóló 19/2005. (IV. 22.) Főv. Kgy. rendeletének 2009. május 31. napjáig hatályos 41. § (2) bekezdésének és 53. §-ának a Budai Központi Kerületi Bíróság előtt 14.Pg.XI.22.549/2009. és a Fővárosi Bíróság előtt 1.Gf.75.447/2010. szám alatt befejezett ügyben a perben történő alkalmazhatósága kizárására irányuló alkotmányjogi panaszt visszautasítja.

I n d o k o l á s

[1] Az indítványozó gazdasági társaság jogi képviselője útján 2011. január 12-én – a törvényben előírt hatvan napon belül – alkotmányjogi panaszt terjesztett elő az Alkotmánybíróságnál.

- [2] 1. Az indítványozót a Budai Központi Kerületi Bíróság 14.Pg.XI.22.549/2009/9. számú ítéletével – mely a Fővárosi Bíróság 1.Gf.75.447/2010/3. számú ítéletével 2010. szeptember 15. napján emelkedett jogerőre – parkolási díj megfizetésére kötelezte, mert a tulajdonát képező gépjárművel 2008. június 5-én szabálytalanul parkoltak. A bíróságok az ítéletüket – egyéb jogszabályi rendelkezések mellett – Budapest főváros közigazgatási területén járművel várakozás rendjének egységes kialakításáról, a várakozás díjáról és az üzemképtelen járművek tárolásának szabályozásáról szóló 19/2005. (IV. 22.) Főv. Kgy. rendeletének (a továbbiakban: Ör.) 2009. május 31. napjáig hatályos 41. § (2) bekezdésére és 53. §-ára alapították. Ezekről a rendelkezésekről a jogerős ítélet meghozatala előtt – jogszabály alkotmányellenességének utólagos vizsgálatára, mulasztásban megnyilvánuló alkotmányellenesség megállapítására, folyamatban lévő ügyekben alkalmazandó jogszabály alkotmányellenességének megállapítására irányuló indítvány, valamint alkotmányjogi panasz tárgyában folyamatban volt ügyben – közölt 109/2009. (XI. 18.) AB határozat megállapította, hogy alkotmányellenesek voltak. A jogerős ítéletet 2010. november 25. napján kézbesítették az indítványozó jogi képviselője számára.
- [3] 2. Az indítványozó az Alkotmánybíróságról szóló 1989. évi XXXII. törvény (a továbbiakban: régi Abtv.) 48. §-a alapján az Ör. 2009. május 31. napjáig hatályban volt 41. § (2) bekezdése és 53. §-a alkotmányellenessége megállapítását, és az indítvány alapjául szolgáló perben való alkalmazása tilalmának kimondását kérte az Alkotmánybíróságtól.
- [4] Az Alkotmánybíróság 2012. január 16-án kelt IV/820-1/2012. végzése alapján az indítványozó a megadott határidő alatt az eredeti indítványát az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLII. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 26. § (1) bekezdése szerinti indítványként tartotta fenn. Álláspontja szerint az Ör. támadott rendelkezései sértik az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdésében rögzített jogbiztonság elvét, az M) cikkből levezethető szerződési szabadságot, valamint a 32. cikk (3) bekezdését, amely kimondja, hogy az önkormányzati rendelet más jogszabállyal nem lehet ellentétes.
- [5] Az indítványozó 2012. március 29. napján az Abtv. 27. §-ára alapított alkotmányjogi panasszal egészítette ki az eredetileg előterjesztett indítványát, amelyben kérte annak megállapítását, hogy a Budai Központi Kerületi Bíróság 14.Pg.XI.22.549/2009/9. számú és a Fővárosi Bíróság 1.Gf.75.447/2010/3. számú ítélete alaptörvény-ellenes, továbbá kérte ezen ítéletek megsemmisítését. Az indítványozó szerint az Ör. támadott rendelkezéseinek perbeli alkalmazása az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdésébe és a 32. cikk (3) bekezdésébe ütközik. Arra is hivatkozott, hogy a perben eljáró másodfokú bíróság megsértette az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdését is azzal, hogy az indítványozó kérelme ellenére nem fordult az Alkotmánybírósághoz az Ör. támadott rendelkezései alkotmányellenességének utólagos vizsgálatának kezdeményezése iránt.
- [6] 3. Az Abtv. 56. § (2) bekezdése alapján az Alkotmánybíróság mérlegelési jogkörben vizsgálja az alkotmányjogi panasz befogadhatóságának törvényben írt feltételeit, különösen a 26.–27. § szerinti érintettséget, a jogorvoslat kimerítését, valamint a 29.–31. § szerinti feltételeket. Az Abtv. 29. §-a szerint az Alkotmánybíróság az alkotmányjogi panaszt a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség, vagy alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdés esetén fogadja be. Az Alkotmánybíróság megállapította, hogy az indítványozónak az Abtv. 26. § (1) bekezdésére alapított alkotmányjogi panasz a törvényben meghatározott feltételeknek az alábbi okok miatt nem felel meg.
- [7] Az Abtv. 26. § (1) bekezdése szerinti panasz érdemben akkor bírálható el, ha az indítványozó az Alaptörvényben biztosított jogai sérelmét állítja.
- [8] Az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdésének megsértésére csak kivételesen lehet alkotmányjogi panaszt alapítani, olyan esetekben, mint a visszaható hatályú jogalkalmazás, vagy a jogalkotással összefüggésben a megfelelő felkészülési idő hiánya [3066/2013. (II. 8.) AB végzés, Indokolás [9]]. A jelen ügyben azonban nem erről van szó. Az Alaptörvény M) cikk (1) bekezdéséből származtatott szerződési szabadság és az Ör. támadott rendelkezései között nem állapítható meg alkotmányjogilag értékelhető összefüggés. Az Alaptörvény 32. cikk (3) bekezdése pedig – mely az önkormányzati rendeletalkotás alaptörvényi kritériumát határozza meg – nem alapjogi rendelkezés, ezért arra nem lehet alkotmányjogi panaszt alapítani.
- [9] Mivel az Abtv. 26. § (1) bekezdésére alapított alkotmányjogi panasz nem felel meg a törvényben előírt feltételeknek, ezért az Alkotmánybíróság az Ügyrend 30. § (2) bekezdés h) pontja alapján a panaszt visszautasította.
- [10] 4. Az indítványozó a hiánypótlási felhívásra adott válaszában az eredeti – az Ör. 41. § (2) bekezdését és 53. §-át támadó – kérelmét kiterjesztette a bírósági döntések alkotmányossági felülvizsgálatára is, tehát az Abtv. 27. §-a szerinti alkotmányjogi panaszt is előterjesztett. Az Alkotmánybíróság megállapította, hogy ez a kérelem az eredetileg benyújtotthoz képest egy teljesen új indítvány, amely tekintetében a befogadhatóságot külön kell vizsgálni. Ebben a körben először azt kell megvizsgálni, hogy az új kérelem a törvényben meghatározott határidőn belül érkezett-e.
- [11] Az Abtv. 30. § (1) bekezdése szerint az alkotmányjogi panaszt a jogerős döntés kézbesítésétől – ez az időpont a jelen ügyben 2010. november 25. napja –

számított hatvan napon belül kell az első fokon eljáró bírósághoz benyújtani. A határidő betartása alól kizárólag az az indítványozó kap felmentést a törvény szerint, aki a 2012. január 1-je előtt benyújtott absztrakt utólagos normakontroll kérelmét terjeszti elő az Abtv. 71. § (3)–(4) bekezdése alapján alkotmányjogi panaszként, de a jelen ügy nem tartozik ebbe a körbe. Az Abtv. 74. § értelmében az Abtv. 26.–27. §-ában meghatározott panasz eljárás az Abtv. hatálybalépésekor folyamatban lévő eljárások tekintetében is kezdeményezhető. Az Alkotmánybíróság azonban a 3072/2012. (VII. 26.) AB végzésben kifejtette, hogy az Abtv. 74. §-ából is – mely az Abtv. hatályba lépésekor folyamatban lévő eljárások esetében kifejezetten lehetővé teszi alkotmányjogi panasz kezdeményezését – egyértelműen az következik, hogy a törvényalkotó az Abtv. hatályba lépése (2012. január 1-je) előtt már jogerősen lezárt bírósági eljárások tekintetében nem kívánta megnyitni az alkotmányjogi panasz lehetőségét {3072/2012. (VII. 26.) AB végzés, Indokolás [11]}.

[12] Az Alkotmánybíróság megállapította, hogy az Abtv. 27. §-ára – a bírói ítéletek alaptörvény-ellenességének megállapítása és megsemmisítése iránti – alapított alkotmányjogi panasz nem a törvény által előírt hatvan napos határidőn belül érkezett, így annak érdemi vizsgálatára nincs lehetőség. Az Alkotmánybíróság ezért a Budai Központi Kerületi Bíróság 14.Pg.XI.22.549/2009/9. számú és a Fővárosi Bíróság 1.Gf.75.447/2010/3. számú ítélete alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló alkotmányjogi panasz befogadását is visszautasította az Ügyrend 30. § (2) bekezdésének d) pontja alapján.

[13] 5. Az indítványozó kérte az Ör. megsemmisített 41. § (2) bekezdése és 53. §-ának az indítvány alapjául szolgáló ügyben történő alkalmazási tilalmának kimondását.

[14] A jogszabály alkotmányellenességét 2012. január 1-je előtt megállapító és a jogszabály megsemmisítéséről szóló alkotmánybírósági határozat hivatalos lapban történt közzétételét követően az alkotmányellenes jogszabály egyedi ügyben történő alkalmazási tilalma kimondásának a kezdeményezésére a jelen ügyben nincs lehetőség, mert a 2012. január 1-je előtt jogerősen befejezett bírósági eljárásokban az Abtv.-ben szabályozott alkotmányjogi panasz eljárás sem kezdeményezhető az Abtv. 74. §-a alapján. Az Alkotmánybíróság ezért az indítványt az erre irányuló részében is visszautasította az Ügyrend 30. § (1) bekezdés d) pontja alapján.

Budapest, 2013. december 2.

Dr. Paczolay Péter s. k.,
az Alkotmánybíróság elnöke,
előadó alkotmánybíró

Dr. Balogh Elemér s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Balsai István s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Bragyova András s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Dienes-Oehm Egon s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Paczolay Péter s. k.,
az Alkotmánybíróság elnöke,
az aláírásban akadályozott

Dr. Kiss László s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Juhász Imre
alkotmánybíró helyett

Dr. Lenkovics Barnabás s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Lévy Miklós s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Paczolay Péter s. k.,
az Alkotmánybíróság elnöke,
az aláírásban akadályozott

Dr. Salamon László s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Pokol Béla
alkotmánybíró helyett

Dr. Stumpf István s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Szalay Péter s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Szívós Mária s. k.,
alkotmánybíró

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/818/2012.

• • •

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3223/2013. (XII. 12.) AB VÉGZÉSE

alkotmányjogi panasz visszautasításáról

Az Alkotmánybíróság teljes ülése alkotmányjogi panasz tárgyában meghozta a következő

v é g z é s t:

1. Az Alkotmánybíróság a Budapesti II. és III. Kerületi Bíróság 14.G.II.22.038/2010/7. és a Fővárosi Bíróság 1.Gf.76.344/2010/4. számú ítéletével összefüggésben benyújtott, Budapest főváros közúti közlekedési területén járművel várakozás rendjének egységes kialakításáról, a várakozás díjáról és az üzemképtelen járművek tárolásának szabályozásáról szóló 19/2005. (IV. 22.) Főv. Kgy. rendeletének 2009. május 31. napjáig hatályos 41. § (2) bekezdése és 53. §-a alaptörvény-ellenességének megállapítására irányuló alkotmányjogi panaszt visszautasítja.

2. Az Alkotmánybíróság a Budapesti II. és III. Kerületi Bíróság 14.G.II.22.038/2010/7. és a Fővárosi Bíróság 1.Gf.76.344/2010/4. számú ítélete alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló alkotmányjogi panaszt visszautasítja.

misítésére irányuló alkotmányjogi panaszt visszautasítja.

3. Az Alkotmánybíróság Budapest főváros közigazgatási területén járművel várakozás rendjének egységes kialakításáról, a várakozás díjáról és az üzemképtelen járművek tárolásának szabályozásáról szóló 19/2005. (IV. 22.) Főv. Kgy. rendeletének 2009. május 31. napjáig hatályos 41. § (2) bekezdésének és 53. §-ának a Budapesti II. és III. Kerületi Bíróság előtt 14.G.II.22.038/2010. és a Fővárosi Bíróság előtt 1.Gf.76.344/2010. szám alatt befejezett ügyben a perben történő alkalmazhatósága kizárására irányuló alkotmányjogi panaszt visszautasítja.

I n d o k o l á s

- [1] Az indítványozó gazdasági társaság jogi képviselője útján 2011. július 20-án – a törvényben előírt hatvan napon belül – alkotmányjogi panaszt terjesztett elő az Alkotmánybíróságnál.
- [2] 1. Az indítványozót a Budapesti II. és III. Kerületi Bíróság 14.G.II.22.038/2010/7. számú ítéletével – mely a Fővárosi Bíróság 1.Gf.76.344/2010/4. számú ítéletével 2011. április 20. napján emelkedett jogerőre – parkolási díj megfizetésére kötelezte, mert a tulajdonát képező gépjárművel 2009. április 9-én szabálytalanul parkoltak. A bíróságok az ítéletüket – egyéb jogszabályi rendelkezések mellett – Budapest főváros közigazgatási területén járművel várakozás rendjének egységes kialakításáról, a várakozás díjáról és az üzemképtelen járművek tárolásának szabályozásáról szóló 19/2005. (IV. 22.) Főv. Kgy. rendeletének (a továbbiakban: Ör.) 2009. május 31. napjáig hatályos 41. § (2) bekezdésére és 53. §-ára alapították. Ezekről a rendelkezésekről a jogerős ítélet meghozatala előtt – jogszabály alkotmányellenességének utólagos vizsgálatára, mulasztásban megnyilvánuló alkotmányellenesség megállapítására, folyamatban lévő ügyekben alkalmazandó jogszabály alkotmányellenességének megállapítására irányuló indítvány, valamint alkotmányjogi panasz tárgyában folyamatban volt ügyben – közölt 109/2009. (XI. 18.) AB határozat megállapította, hogy alkotmányellenesek voltak. A jogerős ítéletet 2011. május 25. napján kézbesítették az indítványozó jogi képviselője számára.
- [3] 2. Az indítványozó az Alkotmánybíróságról szóló 1989. évi XXXII. törvény (a továbbiakban: régi Abtv.) 48. §-a alapján az Ör. 2009. május 31. napjáig hatályban volt 41. § (2) bekezdése és 53. §-a alkotmányellenessége megállapítását, és az indítvány alapjául szolgáló perben való alkalmazása tilalmának kimondását kérte az Alkotmánybíróságtól.
- [4] Az Alkotmánybíróság 2012. január 18-án kelt IV/818-1/2012. végzése alapján az indítványozó a megadott határidő alatt eredeti indítványát az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 26. § (1) bekezdése szerinti indítványként tartotta fenn. Álláspontja szerint az Ör. támadott rendelkezései sértik az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdésében rögzített jogbiztonság elvét, az M) cikkből levezethető szerződési szabadságot, valamint a 32. cikk (3) bekezdését, amely kimondja, hogy az önkormányzati rendelet más jogszabállyal nem lehet ellentétes.
- [5] Az indítványozó 2012. március 29. napján az Abtv. 27. §-ára alapított alkotmányjogi panasszal egészítette ki az eredetileg előterjesztett indítványát, amelyben kérte annak megállapítását, hogy a Budapesti II. és III. Kerületi Bíróság 14.G.II.22.038/2010/7. számú és a Fővárosi Bíróság 1.Gf.76.344/2010/4. számú ítélete alaptörvény-ellenes, továbbá kérte ezen ítéletek megsemmisítését. Az indítványozó szerint az Ör. támadott rendelkezéseinek perbeli alkalmazása az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdésébe és a 32. cikk (3) bekezdésébe ütközik. Arra is hivatkozott, hogy a perben eljáró másodfokú bíróság megsértette az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdését is azzal, hogy az indítványozó kérelme ellenére nem fordult az Alkotmánybírósághoz az Ör. támadott rendelkezései alkotmányellenességének utólagos vizsgálatának kezdeményezése iránt.
- [6] 3. Az Abtv. 56. § (2) bekezdése alapján az Alkotmánybíróság mérlegelési jogkörben vizsgálja az alkotmányjogi panasz befogadhatóságának törvényben írt feltételeit, különösen a 26.–27. § szerinti érintettséget, a jogorvoslat kimerítését, valamint a 29.–31. § szerinti feltételeket. Az Abtv. 29. §-a szerint az Alkotmánybíróság az alkotmányjogi panaszt a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség, vagy alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdés esetén fogadja be. Az Alkotmánybíróság megállapította, hogy az indítványozónak az Abtv. 26. § (1) bekezdésére alapított alkotmányjogi panasa a törvényben meghatározott feltételeknek az alábbi okok miatt nem felel meg.
- [7] Az Abtv. 26. § (1) bekezdése szerinti panasz érdemben akkor bírálható el, ha az indítványozó az Alaptörvényben biztosított jogai sérelmét állítja.
- [8] Az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdésének megsértésére csak kivételesen lehet alkotmányjogi panaszt alapítani, olyan esetekben, mint a visszaható hatályú jogalkalmazás, vagy a jogalkotással összefüggésben a megfelelő felkészülési idő hiánya [3066/2013. (II. 8.) AB végzés, indoklás [9]]. A jelen ügyben azonban nem erről van szó. Az Alaptörvény M) cikk (1) bekezdéséből származtatott szerződési szabadság és az Ör. támadott rendelkezései között nem állapítható meg alkotmányjogilag érté-

- kelhető összefüggés. Az Alaptörvény 32. cikk (3) bekezdése pedig – mely az önkormányzati rendeletalkotás alaptörvényi kritériumát határozza meg – nem alapjogi rendelkezés, ezért arra nem lehet alkotmányjogi panaszt alapítani. ugyancsak nem alapjogi rendelkezés.
- [9] Mivel az Abtv. 26. § (1) bekezdésére alapított alkotmányjogi panasz nem felel meg a törvényben előírt feltételeknek, ezért az Alkotmánybíróság az Ügyrend 30. § (2) bekezdés *h*) pontja alapján a panaszt visszautasította.
- [10] 4. Az indítványozó a hiánypótlási felhívásra adott válaszában az eredeti – az Ör. 41. § (2) bekezdését és 53. §-át támadó – kérelmét kiterjesztette a bírósági döntések alkotmányossági felülvizsgálatára is, tehát az Abtv. 27. §-a szerinti alkotmányjogi panaszt is előterjesztett. Az Alkotmánybíróság megállapította, hogy ez a kérelem az eredetileg benyújtotthoz képest egy teljesen új indítvány, amely tekintetében a befogadhatóságot külön kell vizsgálni. Ebben a körben először azt kell megvizsgálni, hogy az új kérelem a törvényben meghatározott határidőn belül érkezett-e.
- [11] Az Abtv. 30. § (1) bekezdése szerint az alkotmányjogi panaszt a jogerős döntés kézbesítésétől – ez az időpont a jelen ügyben 2011. május 25. napja – számított hatvan napon belül kell az első fokon eljáró bírósághoz benyújtani. A határidő betartása alól kizárólag az az indítványozó kap felmentést a törvény szerint, aki a 2012. január 1-je előtt benyújtott absztrakt utólagos normakontroll kérelmét terjeszti elő az Abtv. 71. § (3)–(4) bekezdése alapján alkotmányjogi panasként, de a jelen ügy nem tartozik ebbe a körbe. Az Abtv. 74. § értelmében az Abtv. 26.–27. §-ában meghatározott panasz eljárás az Abtv. hatálybalépésekor folyamatban lévő eljárások tekintetében is kezdeményezhető. Az Alkotmánybíróság azonban a 3072/2012. (VII. 26.) AB végzésben kifejtette, hogy az Abtv. 74. §-ából is – mely az Abtv. hatályba lépésekor folyamatban lévő eljárások esetében kifejezetten lehetővé teszi alkotmányjogi panasz kezdeményezését – egyértelműen az következik, hogy a törvényalkotó az Abtv. hatályba lépése (2012. január 1-je) előtt már jogerősen lezárt bírósági eljárások tekintetében nem kívánta megnyitni az alkotmányjogi panasz lehetőségét [3072/2012. (VII. 26.) AB végzés, Indokolás [11]].
- [12] Az Alkotmánybíróság megállapította, hogy az Abtv. 27. §-ára – a bírói ítéletek alaptörvény-ellenességének megállapítása és megsemmisítése iránti – alapított alkotmányjogi panasz nem a törvény által előírt hatvan napos határidőn belül érkezett, így annak érdemi vizsgálatára nincs lehetőség. Az Alkotmánybíróság ezért a Budapesti II. és III. Kerületi Bíróság 14.G.II.22.038/2010/7. és a Fővárosi Bíróság 1.Gf.76.344/2010/4. számú ítélete alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló alkotmányjogi panasz befogadását is visszautasította az Ügyrend 30. § (2) bekezdésének *d*) pontja alapján.
- [13] 5. Az indítványozó kérte az Ör. megsemmisített 41. § (2) bekezdése és 53. §-ának és az indítvány alapjául szolgáló perekben történő alkalmazási tilalmának kimondását.
- [14] A jogszabály alkotmányellenességét 2012. január 1-je előtt megállapító és a jogszabályt megsemmisítéséről szóló alkotmánybírósági határozat hivatalos lapban történt közzétételét követően az alkotmányellenes jogszabály egyedi ügyben történő alkalmazási tilalma kimondásának a kezdeményezésére a jelen ügyben nincs lehetőség, mert a 2012. január 1-je előtt jogerősen befejezett bírósági eljárásokban az Abtv.-ben szabályozott alkotmányjogi panasz eljárás sem kezdeményezhető az Abtv. 74. §-a alapján. Az Alkotmánybíróság ezért az indítványt az erre irányuló részében is visszautasította az Ügyrend 30. § (1) bekezdés *d*) pontja alapján.

Budapest, 2013. december 2.

Dr. Paczolay Péter s. k.,
az Alkotmánybíróság elnöke,
előadó alkotmánybíró

Dr. Balogh Elemér s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Balsai István s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Bragyova András s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Dienes-Oehm Egon s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Paczolay Péter s. k.,
az Alkotmánybíróság elnöke,
az aláírásban akadályozott
Dr. Juhász Imre
alkotmánybíró helyett

Dr. Kiss László s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Lenkovics Barnabás s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Lévay Miklós s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Paczolay Péter s. k.,
az Alkotmánybíróság elnöke,
az aláírásban akadályozott
Dr. Pokol Béla
alkotmánybíró helyett

Dr. Salamon László s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Stumpf István s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Szalay Péter s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Szívós Mária s. k.,
alkotmánybíró

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/820/2012.

• • •

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3224/2013. (XII. 12.) AB VÉGZÉSE

alkotmányjogi panasz visszautasításáról

Az Alkotmánybíróság teljes ülése alkotmányjogi panasz tárgyában meghozta a következő

v é g z é s t :

1. Az Alkotmánybíróság a Fővárosi Bíróság 52.Pf. 630.183/2010/9. számú ítélete alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló alkotmányjogi panaszt visszautasítja.

2. Az Alkotmánybíróság a Budapest főváros köz-igazgatási területén járművel várakozás rendjének egységes kialakításáról, a várakozás díjáról és az üzemképtelen járművek tárolásának szabályozásáról szóló 19/2005. (IV. 22.) Főv. Kgy. rendeletének 2009. május 31. napjáig hatályos 41. § (2)–(3) bekezdése, valamint a 61. § a) pontjának a Fővárosi Bíróság 52.Pf.630.183/2010. számú perben történő alkalmazhatósága kizárása iránt előterjesztett alkotmányjogi panaszt visszautasítja.

I n d o k o l á s

[1] Egy ügyvéd által képviselt – az eredeti alkotmányjogi panasz előterjesztésekor még személyesen eljáró – indítványozó 2011. január 24-én – a törvényben előírt hatvan napon belül – alkotmányjogi panaszt terjesztett elő az Alkotmánybíróságnál.

[2] 1. Az indítványozót a Pesti Központi Kerületi Bíróság 2009. május 18-án kelt 2.P.87.438/2009/4. számú ítéletével – mely a Fővárosi Bíróság 52.Pf. 630.183/2010/3. számú ítéletével 2010. október 14-én emelkedett jogerőre – parkolási díj megfizetésére kötelezte, mert a tulajdonát képező gépjárművel 2005. május 23-a és november 14-e között tizenhárom alkalommal szabálytalanul parkolt. A Fővárosi Bíróság az ítéletét – egyéb jogszabályi rendelkezések mellett – Budapest főváros közigazgatási területén járművel várakozás rendjének egységes kialakításáról, a várakozás díjáról és az üzemképtelen járművek tárolásának szabályozásáról szóló 19/2005. (IV. 22.) Főv. Kgy. rendeletének (a továbbiakban: Ör.) 2009. május 31. napjáig hatályos 41. § (2)–(3) bekezdésére és 61. § a) pontjára alapította. A jogerős ítéletet 2010. november 26. napján kézbesítették az indítványozó számára.

[3] 2. Az indítványozó az Alkotmánybíróságról szóló 1989. évi XXXII. törvény (a továbbiakban: régi Abtv.) 48. §-án alapuló alkotmányjogi panaszában sérelmezte, hogy az alapügyben eljáró bíróságok az

Ör. rendelkezéseit annak ellenére alkalmazták, hogy az Alkotmánybíróság egy korábbi – általa közelebbről meg nem határozott – eljárásában megállapította, hogy az Ör. alkotmányellenes volt. Álláspontja szerint az Alkotmányról szóló 1949. évi XX. törvény 57. § (1) bekezdésébe ütközik az, hogy a perben eljáró bíróságok már alkotmányellenesnek kimondott jogszabály alapján ítéleztek. Kérte a saját ügyére vonatkozóan az Ör. perben alkalmazott – pontosan meg nem határozott – rendelkezései perében való alkalmazhatóságának visszamenőleges kizárását.

[4] Az Alkotmánybíróság 2012. január 16-án kelt IV/821-1/2012. végzése alapján az indítványozó – meghatalmazott jogi képviselője útján – a megadott határidő alatt, 2012. március 29-én előterjesztett beadványában az alkotmányjogi panaszát a következőképpen egészítette ki, illetve részben módosította. Kérte, hogy az Alkotmánybíróság a Fővárosi Bíróság 52.Pf.630.183/2010/3. számú ítéletét semmisítse meg. Kérte azt is, hogy az ítélet alapjául szolgáló, már nem hatályos Ör. 41. § (2)–(3) bekezdéseinek és 61. § (1) bekezdésének (helyesen: 61. § a) pontja) alkalmazási tilalmát a perben – e rendelkezések Alkotmánybíróság által korábban kimondott alkotmányellenessége okán – mondja ki az Alkotmánybíróság.

[5] Az indítványozó 2012. március 29-én érkezett kiegészítésében azt állította, hogy a támadott jogerős ítélet az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdésébe, az I., a XIII., a XXVIII. cikkébe, valamint a 26. cikk (1) bekezdésébe és 28. cikkébe ütközik, és ezért kérte az Alkotmánybíróságtól a Fővárosi Bíróság ítéletének megsemmisítését. Előadta, hogy indítványát az Abtv. 26. § (1) bekezdése és 27. §-a szerinti alkotmányjogi panaszként kívánja fenntartani a Fővárosi Bíróság másodfokú eljárásában hozott 56.Pf.630.183/2010/3. számú ítéletével szemben. Arra is hivatkozott, hogy a jogerős ítéletet azért kell megsemmisíteni, mert az ítélet alaptörvény-ellenes jogszabályon alapul (az Alaptörvény B) cikkének és a XIII. cikk sérelme), másfelől nem alaptörvény-ellenes jogszabályon alapuló alaptörvény-ellenes bírói jogértelmezés okán (az Alaptörvény XXVIII. cikk sérelme).

[6] Az indítványozó a hiánypótlási felhívásra adott válaszában az eredeti kérelme helyett tartalmilag új kérelmet terjesztett elő. Az Abtv. 26. § (1) bekezdése és 27. §-a szerinti alkotmányjogi panaszában a bírósági döntés alkotmányossági felülvizsgálatát és – ezzel összefüggésben – az Ör. támadott rendelkezései alkalmazási tilalmának kimondását kérte. Az Alkotmánybíróság megállapította, hogy ez a kérelem az eredetileg benyújtotthoz képest egy teljesen új indítvány, amely tekintetében a befogadhatóságot külön kell vizsgálni. Ebben a körben először azt kell megvizsgálni, hogy az új kérelem a törvényben meghatározott határidőn belül érkezett-e.

[7] 3. Az Abtv. 30. § (1) bekezdése szerint az alkotmányjogi panaszt a jogerős döntés kézbesítésétől – ez az időpont a jelen ügyben 2010. november 26. napja – számított hatvan napon belül kell az első fokon eljáró bírósághoz benyújtani. A határidő betartása alól kizárólag az az indítványozó kap felmentést a törvény szerint, aki a 2012. január 1-je előtt benyújtott absztrakt utólagos normakontroll kérelmét terjeszti elő az Abtv. 71. § (3)–(4) bekezdése alapján alkotmányjogi panaszként, de a jelen ügy nem tartozik ebbe a körbe. Az Abtv. 74. § értelmében az Abtv. 26–27. §-ában meghatározott panasz eljárás az Abtv. hatálybalépésekor folyamatban lévő eljárások tekintetében is kezdeményezhető. Az Alkotmánybíróság azonban a IV/247/2012. számú ügyben hozott végzésében kifejtette, hogy az Abtv. 74. §-ából is – mely az Abtv. hatályba lépésekor folyamatban lévő eljárások esetében kifejezetten lehetővé teszi alkotmányjogi panasz kezdeményezését – egyértelműen az következik, hogy a törvényalkotó az Abtv. hatályba lépése (2012. január 1-je) előtt már jogerősen lezárt bírósági eljárások tekintetében nem kívánta megnyitni az alkotmányjogi panasz lehetőségét.

[8] Az indítványozó eredetileg kizárólag az Ör. megsemmisített rendelkezései alkalmazási tilalmának kimondása iránt terjesztette elő indítványát. A régi Abtv. alapján nem volt arra lehetőség, hogy az Alkotmánybíróság valamely jogszabály alkalmazhatóságának kizárásáról – az utólagos normakontrolltól elválasztva – önálló, külön eljárásban döntsön, ha korábban ugyanezen jogszabály alkotmányellenességét már elbírált. (ABH 2003, 1845–1846.) Az eredetileg előterjesztett alkalmazási tilalom kimondása iránti indítvány tehát nem joghatályosan előterjesztett indítvány. Az indítványozó jogi képviselője 2012. március 29-én terjesztette elő – az Abtv. 26. § (1) bekezdéséhez és 27. §-hoz kapcsolt – alkalmazási tilalom kimondása iránti indítványát.

[9] Az Alkotmánybíróság megállapította, hogy az Abtv. 26. § (1) bekezdésére és 27. §-ára alapított – a bírói ítélet alaptörvény-ellenességének megállapítása és megsemmisítése iránti, továbbá az Ör. támadott rendelkezései alkalmazási tilalmának kimondása iránti – alkotmányjogi panasz nem a törvény által előírt hatvan napos határidőn belül érkezett, így annak érdemi vizsgálatára nincs lehetőség. Az Alkotmánybíróság ezért a Fővárosi Bíróság 52.Pf.630.183/2010/3. számú ítéletével szemben előterjesztett alkotmányjogi panasz befogadását az Ügyrend 30. § (2) bekezdésének d) pontja alapján visszautasította.

Budapest, 2013. december 2.

Dr. Paczolay Péter s. k.,
az Alkotmánybíróság elnöke,
előadó alkotmánybíró

Dr. Balogh Elemér s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Balsai István s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Bragyova András s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Dienes-Oehm Egon s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Paczolay Péter s. k.,
az Alkotmánybíróság elnöke,
az aláírásban akadályozott

Dr. Kiss László s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Juhász Imre
alkotmánybíró helyett

Dr. Lenkovics Barnabás s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Lévy Miklós s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Paczolay Péter s. k.,
az Alkotmánybíróság elnöke,
az aláírásban akadályozott

Dr. Salamon László s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Pokol Béla
alkotmánybíró helyett

Dr. Stumpf István s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Szalay Péter s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Szívós Mária s. k.,
alkotmánybíró

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/821/2012.

• • •

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3225/2013. (XII. 12.) AB VÉGZÉSE

alkotmányjogi panasz visszautasításáról

Az Alkotmánybíróság teljes ülése alkotmányjogi panasz tárgyában meghozta a következő

v é g z é s t:

1. Az Alkotmánybíróság a Pesti Központi Kerületi Bíróság 4.P.85.715/2008/7. és a Fővárosi Bíróság 48.Pf.631.901/2009/11. számú ítéletével összefüggésben benyújtott, Budapest főváros közigazgatási területén járművel várakozás rendjének egységes kialakításáról, a várakozás díjáról és az üzemképtelen járművek tárolásának szabályozásáról szóló 19/2005. (IV. 22.) Főv. Kgy. rendeletének 2009. május 31. napjáig hatályos 41. § (2) bekezdése és 53. §-a alaptörvény-ellenességének megállapítására irányuló alkotmányjogi panaszt visszautasítja.

2. Az Alkotmánybíróság a Pesti Központi Kerületi Bíróság 4.P.85.715/2008/7. és a Fővárosi Bíróság 48.Pf.631.901/2009/11. számú alapügyben eljáró bíróságok ítélete alaptörvény-ellenességének meg-

állapítására és megsemmisítésére irányuló alkotmányjogi panaszt visszautasítja.

3. Az Alkotmánybíróság Budapest főváros közigazgatási területén járművel várakozás rendjének egységes kialakításáról, a várakozás díjáról és az üzemképtelen járművek tárolásának szabályozásáról szóló 19/2005. (IV. 22.) Főv. Kgy. rendeletének 2009. május 31. napjáig hatályos 41. § (2) bekezdésének és 53. §-ának a Pesti Központi Kerületi Bíróság előtt 4.P.85.715/2008. és a Fővárosi Bíróság előtt 48.Pf.631.901/2009. szám alatt befejezett ügyben a perben történő alkalmazhatósága kizárására irányuló alkotmányjogi panaszt visszautasítja.

I n d o k o l á s

- [1] Az indítványozó 2010. május 14-én – a törvényben előírt hatvan napon belül – alkotmányjogi panaszt terjesztett elő az Alkotmánybíróságnál.
- [2] 1. Az indítványozót a Pesti Központi Kerületi Bíróság 4.P.85.715/2008/7. számú ítéletével – mely a Fővárosi Bíróság 48.Pf.631.901/2009/11. számú ítéletével 2010. január 22. napján emelkedett jogerőre – parkolási díj megfizetésére kötelezte, mert a tulajdonát képező gépjárművel 2006. szeptember 21-én és 2006. október 18-án szabálytalanul parkolt. A bíróságok az ítéletüket – egyéb jogszabályi rendelkezések mellett – Budapest főváros közigazgatási területén járművel várakozás rendjének egységes kialakításáról, a várakozás díjáról és az üzemképtelen járművek tárolásának szabályozásáról szóló 19/2005. (IV. 22.) Főv. Kgy. rendeletének (a továbbiakban: Ör.) 2009. május 31. napjáig hatályos 41. § (2) bekezdésére és 53. §-ára alapították. Ezekről a rendelkezésekről a jogerős ítélet meghozatala előtt – jogszabály alkotmányellenességének utólagos vizsgálatára, mulasztásban megnyilvánuló alkotmányellenesség megállapítására, folyamatban lévő ügyekben alkalmazandó jogszabály alkotmányellenességének megállapítására irányuló indítvány, valamint alkotmányjogi panasz tárgyában folyamatban volt ügyben – közzétett 109/2009. (XI. 18.) AB határozat megállapította, hogy alkotmányellenesek voltak. A jogerős ítéletet 2010. március 16. napján kézbesítették az indítványozó jogi képviselője számára.
- [3] 2. Az indítványozó az Alkotmánybíróságról szóló 1989. évi XXXII. törvény (a továbbiakban: régi Abtv.) 48. §-a alapján az Ör. 2009. május 31. napjáig hatályban volt 41. § (2) bekezdése és 53. §-a alkotmányellenessége megállapítását, és az indítvány alapjául szolgáló perben való alkalmazása tilalmának kimondását kérte az Alkotmánybíróságtól.
- [4] Az Alkotmánybíróság 2012. január 16-án kelt IV/823-1/2012. végzése alapján az indítványozó a megadott határidő alatt eredeti indítványát az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 26. § (1) bekezdése szerinti indítványként tartotta fenn. Álláspontja szerint az Ör. támadott rendelkezései sértik az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdésében rögzített jogbiztonság elvét, az M) cikkből levezethető szerződési szabadságot, valamint a 32. cikk (3) bekezdését, amely kimondja, hogy az önkormányzati rendelet más jogszabállyal nem lehet ellentétes.
- [5] Az indítványozó 2012. március 29. napján az Abtv. 27. §-ára alapított alkotmányjogi panasszal egészítette ki az eredetileg előterjesztett indítványát, amelyben kérte annak megállapítását, hogy a Pesti Központi Kerületi Bíróság 4.P.85.715/2008/7. számú és a Fővárosi Bíróság 48.Pf.631.901/2009/11. számú ítélete alaptörvény-ellenes, továbbá kérte ezen ítéletek megsemmisítését. Az indítványozó szerint az Ör. támadott rendelkezéseinek perbeli alkalmazása az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdésébe és a 32. cikk (3) bekezdésébe ütközik. Arra is hivatkozott, hogy a perben eljáró másodfokú bíróság megsértette az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdését is azzal, hogy az indítványozó kérelme ellenére nem fordult az Alkotmánybírósághoz az Ör. támadott rendelkezései alkotmányellenességének utólagos vizsgálatának kezdeményezése iránt.
- [6] 3. Az Abtv. 56. § (2) bekezdése alapján az Alkotmánybíróság mérlegelési jogkörben vizsgálja az alkotmányjogi panasz befogadhatóságának törvényben írt feltételeit, különösen a 26.–27. § szerinti érintettséget, a jogorvoslat kimerítését, valamint a 29.–31. § szerinti feltételeket. Az Abtv. 29. §-a szerint az Alkotmánybíróság az alkotmányjogi panaszt a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség, vagy alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdés esetén fogadja be. Az Alkotmánybíróság megállapította, hogy az indítványozónak az Abtv. 26. § (1) bekezdésére alapított alkotmányjogi panasa a törvényben meghatározott feltételeknek az alábbi okok miatt nem felel meg.
- [7] Az Abtv. 26. § (1) bekezdése szerinti panasz érdemben akkor bírálható el, ha az indítványozó az Alaptörvényben biztosított jogai sérelmét állítja.
- [8] Az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdésének megsértésére csak kivételesen lehet alkotmányjogi panaszt alapítani, olyan esetekben, mint a visszaható hatályú jogalkalmazás, vagy a jogalkotással összefüggésben a megfelelő felkészülési idő hiánya {3066/2013. (II. 8.) AB végzés, indoklás [9]}. A jelen ügyben azonban nem erről van szó. Az Alaptörvény M) cikk (1) bekezdéséből származtatott szerződési szabadság és az Ör. támadott rendelkezései között nem állapítható meg alkotmányjogilag ér-

- tékelhető összefüggés. Az Alaptörvény 32. cikk (3) bekezdése pedig – mely az önkormányzati rendeletalkotás alaptörvényi kritériumát határozza meg – nem alapjogi rendelkezés, ezért arra nem lehet alkotmányjogi panaszt alapítani.
- [9] Mivel az Abtv. 26. § (1) bekezdésére alapított alkotmányjogi panasz nem felel meg a törvényben előírt feltételeknek, ezért az Alkotmánybíróság az Ügyrend 30. § (2) bekezdés *h*) pontja alapján a panaszt visszautasította.
- [10] 4. Az indítványozó a hiánypótlási felhívásra adott válaszában az eredeti – az Ör. 41. § (2) bekezdését és 53. §-át támadó – kérelmét kiterjesztette a bírósági döntések alkotmányossági felülvizsgálatára is, tehát az Abtv. 27. §-a szerinti alkotmányjogi panaszt is előterjesztett. Az Alkotmánybíróság megállapította, hogy ez a kérelem az eredetileg benyújtotthoz képest egy teljesen új indítvány, amely tekintetében a befogadhatóságot külön kell vizsgálni. Ebben a körben először azt kell megvizsgálni, hogy az új kérelem a törvényben meghatározott határidőn belül érkezett-e.
- [11] Az Abtv. 30. § (1) bekezdése szerint az alkotmányjogi panaszt a jogerős döntés kézbesítésétől – ez az időpont a jelen ügyben 2010. március 16. napja – számított hatvan napon belül kell az első fokon eljáró bírósághoz benyújtani. A határidő betartása alól kizárólag az az indítványozó kap felmentést a törvény szerint, aki a 2012. január 1-je előtt benyújtott absztrakt utólagos normakontroll kérelmét terjeszti elő az Abtv. 71. § (3)–(4) bekezdése alapján alkotmányjogi panaszként, de a jelen ügy nem tartozik ebbe a körbe. Az Abtv. 74. § értelmében az Abtv. 26.–27. §-ában meghatározott panasz eljárás az Abtv. hatálybalépésekor folyamatban lévő eljárások tekintetében is kezdeményezhető. Az Alkotmánybíróság azonban a 3072/2012. (VII. 26.) AB végzésben kifejtette, hogy az Abtv. 74. §-ából is – mely az Abtv. hatályba lépésekor folyamatban lévő eljárások esetében kifejezetten lehetővé teszi alkotmányjogi panasz kezdeményezését – egyértelműen az következik, hogy a törvényalkotó az Abtv. hatályba lépése (2012. január 1-je) előtt már jogerősen lezárt bírósági eljárások tekintetében nem kívánta megnyitni az alkotmányjogi panasz lehetőségét {3072/2012. (VII. 26.) AB végzés, Indokolás [11]}.
- [12] Az Alkotmánybíróság megállapította, hogy az Abtv. 27. §-ára – a bírói ítéletek alaptörvény-ellenességének megállapítása és megsemmisítése iránti – alapított alkotmányjogi panasz nem a törvény által előírt hatvan napos határidőn belül érkezett, így annak érdemi vizsgálatára nincs lehetőség. Az Alkotmánybíróság ezért a Pesti Központi Kerületi Bíróság 4.P.85.715/2008/7. és a Fővárosi Bíróság 48.Pf.631.901/2009/11. számú ítélete alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló alkotmányjogi panasz befogadását is visszautasította az Ügyrend 30. § (2) bekezdésének *d*) pontja alapján.
- [13] 5. Az indítványozó kérte az Ör. megsemmisített 41. § (2) bekezdése és 53. §-ának és az indítvány alapjául szolgáló perekben történő alkalmazási tilalmának kimondását.
- [14] A jogszabály alkotmányellenességét 2012. január 1-je előtt megállapító és a jogszabály megsemmisítéséről szóló alkotmánybírósági határozat hivatalos lapban történt közzétételét követően az alkotmányellenes jogszabály egyedi ügyben történő alkalmazási tilalma kimondásának a kezdeményezésére a jelen ügyben nincs lehetőség, mert a 2012. január 1-je előtt jogerősen befejezett bírósági eljárásokban az Abtv.-ben szabályozott alkotmányjogi panasz eljárás sem kezdeményezhető az Abtv. 74. §-a alapján. Az Alkotmánybíróság ezért az indítványt az erre irányuló részében is visszautasította az Ügyrend 30. § (1) bekezdés *d*) pontja alapján.

Budapest, 2013. december 2.

Dr. Paczoly Péter s. k.,
az Alkotmánybíróság elnöke,
előadó alkotmánybíró

Dr. Balogh Elemér s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Balsai István s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Bragyova András s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Dienes-Oehm Egon s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Paczoly Péter s. k.,
az Alkotmánybíróság elnöke,
az aláírásban akadályozott
Dr. Juhász Imre
alkotmánybíró helyett

Dr. Kiss László s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Lenkovics Barnabás s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Lévy Miklós s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Paczoly Péter s. k.,
az Alkotmánybíróság elnöke,
az aláírásban akadályozott
Dr. Pokol Béla
alkotmánybíró helyett

Dr. Salamon László s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Stumpf István s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Szalay Péter s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Szívós Mária s. k.,
alkotmánybíró

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/823/2012.

• • •

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG TANÁCSAINAK A MAGYAR KÖZLÖNYBEN KÖZZÉ NEM TETT HATÁROZATAI ÉS VÉGZÉSEI

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3226/2013. (XII. 12.) AB VÉGZÉSE

bírói kezdeményezés visszautasításáról

Az Alkotmánybíróság tanácsa folyamatban lévő ügyben alkalmazandó jogszabály alaptörvény-ellenességének megállapítására irányuló bírói kezdeményezés tárgyában meghozta a következő

v é g z é s t:

Az Alkotmánybíróság az épített környezet alakításáról és védelméről szóló 1997. évi LXXVIII. törvény 53/E. §, 53/F. § és 53/G. §-a, továbbá az egyes kereskedelmi építmények létesítésével összefüggő Bizottság működéséről, valamint a felmentési kérelem adattartalmáról szóló 367/2011. (XII. 30.) Korm. rendelet egésze alaptörvény-ellenességének megállapítása tárgyában előterjesztett bírói kezdeményezést visszautasítja.

I n d o k o l á s

- [1] 1. A Fővárosi Közigazgatási és Munkaügyi Bíróság bírójának az előtte 21.K.30.510/2013. számon folyamatban levő, közigazgatási határozat bírósági felülvizsgálata iránt indított pert felfüggesztette, és a polgári perrendtartásról szóló 1952. évi III. törvény 155/B. §-a alapján kezdeményezte a perben alkalmazandó, az épített környezet alakításáról és védelméről szóló 1997. évi LXXVIII. törvény (a továbbiakban: Étv.) 53/E. §, 53/F. § és 53/G. §-a, továbbá az egyes kereskedelmi építmények létesítésével összefüggő Bizottság működéséről, valamint a felmentési kérelem adattartalmáról szóló 367/2011. (XII. 30.) Korm. rendelet (a továbbiakban: Kr.) egésze alaptörvény-ellenességének megállapítását, a támadott jogszabályok megsemmisítését és a felfüggesztett perben való alkalmazhatóságuk tilalmának kimondását. A bírósági pert megelőző közigazgatási eljárásokban a felperes két, 1000 négyzetmétert meghaladó nettó alapterületű kereskedelmi építmény vonatkozásában kérte az Étv. 53/F. § (2) bekezdése szerinti felmentés megadását. [Az Étv. 53/F. § (1) bekezdése értelmében 300 m²-nél nagyobb alapterületű kereskedelmi építmény nem létesíthető vagy ezt meghaladó méretre nem bővíthe-

tő és ezen tilalom alóli felmentés megadásának kérésére ad lehetőséget az Étv. 53/F. § említett (2) bekezdése.] A közigazgatási eljárás során a bírósági perben alperesként szereplő minisztérium elutasította a felperes ez irányú kérelmét.

- [2] Az indítványozó bíró szerint az Étv. támadott szabályai valamint a Kr. egésze ütköznek az Alaptörvény M) cikkének (1) és (2) bekezdésébe, azaz a vállalkozás szabadságát biztosító alkotmányos értékkel, továbbá a tisztességes gazdasági verseny alkotmányos garanciájával. Az indítványozó vélekedése szerint a támadott jogi rendelkezések szempontok meghatározása nélkül nyújtanak széles lehetőséget a gazdasági vállalkozások vállalkozási tevékenységének befolyásolására, megtiltására. Erre az álláspontra az eljáró bíróság a felek által előadott iratok, dokumentumok és az előkészítő iratokba foglaltak alapján jutott. Érdemi érvelést az egyes támadott jogszabályok alaptörvény-ellenességének alátámasztására a bírói indítvány nem tartalmaz.

- [3] 2. A bírói kezdeményezés nem felel meg az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLII. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 52. §-ában meghatározott tartalmi követelményeknek, amelyek szerint az indítványnak határozott kérelmet kell tartalmaznia. Az Abtv. 52. § (1b) bekezdése szerint a kérelem – többek között – akkor határozott, ha egyértelműen megjelöli az indokolást arra nézve, hogy a sérelmezett jogszabály, jogszabályi rendelkezés miért ellentétes az Alaptörvény megjelölt rendelkezésével, vagyis nem elegendő az Alaptörvény egyes rendelkezéseire hivatkozni, az indítványban meg kell indokolni, hogy az Alaptörvény egyes felhívott rendelkezéseit a megsemmisíteni kért jogszabály miért és mennyiben sérti. {Legutóbb: 3201/2013. (X. 31.) AB határozat, Indokolás [35]} Az indítvány nem indokolja meg – egyenként – az Étv. támadott rendelkezéseire vonatkozóan, hogy miért sértik az Alaptörvény M) cikkének (1) és (2) bekezdését, és nem jelöli meg – ugyancsak egyenként – a Kr. mely rendelkezései ütköznek az Alaptörvénybe és miért. Emiatt az indítvány nem felel meg az Abtv. 52. § (1b) bekezdése e) pontjában foglalt feltételnek.

- [4] Az Abtv. 52. § (4) bekezdése értelmében az alkotmánybírósági eljárás feltételeinek fennállását az indítványozónak kell igazolnia. Az Abtv. 52. § (2) bekezdése szerint a vizsgálat kizárólag a megjelölt alkotmányossági kérelemre korlátozódik. Mivel a bí-

rói indítvány a fentiekben kifejtett okokból nem felel meg az Abtv. 52. § (1b) bekezdés e) pontjaiban foglalt feltételnek, az Alkotmánybíróság megállapította, hogy e tartalmi követelmény hiányában az indítvány érdemben nem bírálható el, ezért azt az Abtv. 64. § d) pontja alapján visszautasította.

Budapest, 2013. december 2.

Dr. Kovács Péter s. k.,
tanácsvezető,
előadó alkotmánybíró

Dr. Balsai István s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Bragyova András s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Juhász Imre s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Kiss László s. k.,
alkotmánybíró

Alkotmánybírósági ügyszám: III/1510/2013.

• • •

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3227/2013. (XII. 12.) AB VÉGZÉSE

alkotmányjogi panasz visszautasításáról

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz alapján indult eljárásban meghozta az alábbi

v é g z é s t :

Az Alkotmánybíróság a megváltozott munkaképességű személyek ellátásairól és egyes törvények módosításáról szóló 2011. évi CXCI. törvény 1. § (2) bekezdés 10. pontja, 2. § (1) bekezdés a) pontja, valamint 2. § (3) bekezdés b) pontja alaptörvény-ellenességének megállapítása és megsemmisítése iránti alkotmányjogi panaszt visszautasítja.

I n d o k o l á s

- [1] Az indítványozó jogi képviselője útján alkotmányjogi panaszt terjesztett elő.
- [2] Az indítványozó az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 26. § (1) bekezdése szerint alkotmányjogi panasszal élt a megváltozott munkaképességű személyek ellátásairól és egyes törvények módosításáról szóló 2011. évi CXCI. törvény (a továbbiakban: Mmtv.) 1. § (2) bekezdés 10. pontja, 2. § (1) bekezdés a) pontja, valamint 2. § (3) bekezdés b) pontja alaptörvény-ellenességének megállapítása és megsemmisítése iránt.
- [3] Az indítványozó előadta, hogy születése óta rokkant, 18 éves korától rokkantsági járadékban részesült, melyet arra tekintettel szüntettek meg, hogy egészségkárosodása már nem éri el a 80%-ot. A megváltozott munkaképességű személyek ellátása iránti igényét azonban azzal utasították el, hogy bár a szakhatóság állásfoglalása alapján 60%-os mértékű az egészségi állapota, a jogosultsághoz szükséges biztosítási idővel nem rendelkezik, mert a rokkantsági járadék folyósításának időtartama nem számítható be a szükséges biztosítotti jogviszonyba. A közigazgatási döntés ellen keresettel élt, a Gyulai Munkaügyi Bíróság 1.M.423/2012/2. szám alatt 2013. január 10-én kelt ítéletével – melynek kézbesítésére 2013. február 21-én került sor – a sérelmezett jogszabályi rendelkezésre alapítva, a keresetet elutasította.
- [4] Az indítványozó álláspontja szerint a megváltozott munkaképességű személyek csoportján belül hátrányos megkülönböztetést szenved el az a személy, aki a kérelem benyújtását megelőző 5 éven belül legalább 3 évi biztosítotti jogviszonnyal nem rendelkezik és rokkantsági járadékos volt. Szerinte ez a szabály megszorító jellegű, mivel indokolatlanul nem lehet ellátást megállapítani annak a személynek, aki ezen időszak alatt nem rendelkezik 3 éves biztosítotti jogviszonnyal.
- [5] Ezek alapján – álláspontja szerint – sérül az Alaptörvény XV. cikk (4) és (5) bekezdése, valamint az I. és II. cikke. Ezen túlmenően az indítványozó beidézt egy szövegrészletet a XIX. cikk (1) bekezdéséből.
- [6] Az indítványozó alkotmányjogi panasz beadványában kifejtette, hogy nem önmagában az adott rendelkezés alkotmányossági vizsgálata és megsemmisítésének elérése a célja, hanem azt szeretné, hogy a jogalkotó azt egészítse ki. Álláspontja szerint olyan jogtechnikai megoldás és tartalmi kiegészítő szabály kell, amely alkalmas arra, hogy a társadalom egy meghatározott csoportja (értelemszerűen a megváltozott munkaképességű személyek) számára ellátást biztosítson. A jogalkotónak tehát a főszabály mellett kiegészítő rendelkezéseket kellene beépítenie a törvénybe, annak érdekében, hogy akik nem rendelkeznek a szükséges biztosítotti jogviszonnyal, de korábban rokkantsági járadékban részesültek, szintén szerezhessenek jogosultságot a megváltozott munkaképességű személyeket megillető ellátásra.
- [7] Az indítványozó ezen túlmenően utalt arra, hogy az Mmtv. sérelmezett rendelkezései sértik az Európai Unió Alapjogi Chartájának 34. cikkét, valamint kitért arra is, hogy a diszkrimináció végső soron az emberi méltóságot sérti, ebből az aspektusból az Alkotmánybíróság még a pénzügyi tárgyú törvényeket is vizsgálhatja, tehát e tárgyban is fennáll hatásköre.
- [8] Végezetül kijelentette, hogy az ügyében született ítélet jogerős, ellene fellebbezésnek helye nincs, fe-

- lülvizsgálati eljárást nem kezdeményezett a Kúria előtt, és perújítással sem élt. Az ítéletet nem tartja jogszabálysértőnek, álláspontja szerint maga a jogszabály ütközik az Alaptörvénybe.
- [9] Az Alkotmánybíróság az Abtv. 56. § (2) bekezdése értelmében mérlegelési jogkörében megvizsgálta az alkotmányjogi panasz befogadhatósága törvényi feltételeinek fennállását.
- [10] Az Abtv. 26. § (1) bekezdése szerinti alkotmánybíróági eljárást az kezdeményezheti, aki egyedi ügyben érintett, és az ügyben folytatott bírósági eljárásban alaptörvény-ellenes jogszabály alkalmazása folytán az Alaptörvényben biztosított jogának sérelme következett be, és jogorvoslati lehetőségeit már kimerítette, vagy jogorvoslati lehetőség nincs számára biztosítva. Az indítványozó a saját ügyében hozott közigazgatási határozatot keresettel megtámadta, az ügyben jogerős döntés született, amely ellen további fellebbezésnek helye nincs, tehát e tekintetben az alkotmányjogi panasz a törvényi feltételeknek megfelel.
- [11] Az Abtv. 30. § (1) bekezdése értelmében az alkotmányjogi panasz benyújtására a sérelmezett döntés kézbesítésétől számított hatvan napon belül van lehetőség. A jogerős bírósági ítélet kézbesítése – a bíróság tájékoztatása szerint – 2013. február 21-én történt, az alkotmányjogi panasz 2013. április 8-án, tehát a törvényes határidőn belül érkezett a Gyulai Közigazgatási és Munkaügyi Bíróságra.
- [12] Az Abtv. 52. §-a értelmében az indítványnak határozott kérelmet kell tartalmaznia. Az indítványozó megjelölte az Abtv. 26. § (1) bekezdését, amely megalapozza az indítványozói jogosultságot, valamint az Mmtv. 1. § (2) bekezdés 10. pontját, 2. § (1) bekezdés a) pontját, valamint 2. § (3) bekezdés b) pontját, mint sérelmezett jogszabályi rendelkezést, és feltüntette az Alaptörvény azon rendelkezéseit, melyekbe álláspontja szerint a sérelmezett jogszabályi rendelkezések ütköznek. Előadta az eljárás megindításának indokait, ismertetve az alapul fekvő ügyet, melyben személyét érintően született az ellátás iránti igényt elutasító döntés, valamint kifejezett kérelmet terjesztett elő a sérelmezett jogszabályi rendelkezés megsemmisítésére vonatkozóan.
- [13] A beadvány indokolásában azonban az indítványozó nem az alaptörvény-ellenesség megállapítására irányuló érveket vonultatott fel, hanem a jogalkotó felé fogalmazott meg elvárásokat. Határozottan kijelentette, hogy nem célja a sérelmezett jogszabályi rendelkezés megsemmisítése, hanem azt szeretné elérni, hogy a sérelmezett jogszabályba olyan kiegészítő rendelkezések kerüljenek, amelyek lehetővé teszik, hogy a szükséges biztosítási idő hiányában is jogosulttá váljon a megváltozott munkaképességű személyeket megillető ellátásra. Ezzel valóban a jogosulti körre vonatkozó szabályozást alapjaiban kívánta átalakítani az indítványozó.
- [14] Az Alkotmánybíróság a beadványokat nem elnevezésük, hanem tartalmuk alapján bírálja el. Tekintettel arra, hogy jelen alkotmányjogi panasz tartalmát illetően jogalkotásra irányul, azonban az Alaptörvény 24. cikke értelmében az Alkotmánybíróság nem rendelkezik jogalkotási hatáskörrel, a beadványban foglalt kérelem teljesítésére nincs mód. Az Alkotmánybíróságnak a jogalkotás irányában fennálló lehetősége az Abtv. 46. §-ában szabályozott, a jogalkotó általi mulasztás megállapításának lehetősége lenne, azonban erre az Alkotmánybíróság egyéb hatáskörei gyakorlása során van mód akkor, ha nemzetközi szerződésből eredő jogalkotói feladat elmulasztása valósul meg, vagy kifejezett jogszabályi felhatalmazásból eredő jogalkotói feladat ellenére nem került sor a jogszabály megalkotására, illetve a jogi szabályozás Alaptörvényből levezethető lényeges tartalma hiányos.
- [15] Az Alkotmánybíróság ezért, az Abtv. 26. § (1) bekezdése alapján benyújtott alkotmányjogi panaszt, az Abtv. 56. §-a, valamint az Ügyrend 30. § (2) bekezdés f) pontja értelmében, tekintve, hogy annak elbírálása nem tartozik az Alkotmánybíróság hatáskörébe, visszautasította.

Budapest, 2013. december 2.

Dr. Kovács Péter s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró

Dr. Balsai István s. k.,
előadó alkotmánybíró

Dr. Bragyova András s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Juhász Imre s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Kiss László s. k.,
alkotmánybíró

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/706/2013.

• • •

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3228/2013. (XII. 12.) AB VÉGZÉSE

alkotmányjogi panasz visszautasításáról

Az Alkotmánybíróság tanácsa bírói döntés alkotmányellenességének vizsgálatára irányuló alkotmányjogi panasz tárgyában meghozta a következő

v é g z é s t:

Az Alkotmánybíróság a Fővárosi Törvényszék 43.Pkfv.630.030/2013/3. számú végzése alaptörvény-ellenességének vizsgálatára és megsemmisítésére irányuló alkotmányjogi panaszt visszautasítja.

Indokolás

- [1] Az indítványozó alkotmányjogi panasszal fordult az Alkotmánybírósághoz.
- [2] 1. Az indítványozó az Alaptörvény 24. cikk (2) bekezdés *d*) pontja, valamint a (3) bekezdés *b*) pontja alapján, az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLII. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 27. §-a szerinti alkotmányjogi panasszal fordult az Alkotmánybírósághoz, kérve a Fővárosi Törvényszék 43.Pkfv.630.030/2013/3. számú végzése megsemmisítését. Álláspontja szerint a végzés ellentétes az Alaptörvény több rendelkezésével, így az R) cikk (2) bekezdésével, a XV. cikk (2) bekezdésével, a XXIV. cikk (1) bekezdésével, a XXVIII. cikk (1) bekezdésével, a 28. cikkével, továbbá a polgári perrendtartásról szóló 1952. évi III. törvény (a továbbiakban: Pp.) 3. §-ával, a bírósági végrehajtásról szóló 1994. évi LIII. törvény (a továbbiakban: Vht.) rendelkezéseivel, valamint az 539/D/2005. AB határozattal is.
- [3] Előadja, hogy a Vht. – végrehajtási lap kibocsátásakor hatályban volt, 2009. november 1-jével hatályon kívül helyezett – 6. § (1) bekezdése értelmében a bírósági végrehajtás megindítása előtt meg kell kísérelni a (pénzforgalmi úton érvényesíthető) pénzkövetelés azonnali beszédését; a bírósági végrehajtásnak akkor van helye, ha az inkasszó nem vezetett eredményre. A (2) bekezdés további feltételeket is támaszt: eszerint pénzforgalmi úton lehet behajtani a pénzkövetelést, többek között ha a jogosult bankszámlával, a kötelezett pedig pénzforgalmi bankszámlával rendelkezik, illetve a végrehajtás általános feltételei fennállnak.
- [4] Ezzel szemben a bíróság nem kért igazolást az inkasszó megkísérléséről, hanem kibocsátotta a végrehajtási lapot, az indítványozó szerint törvény-, és alaptörvény-ellenesen. Az indítványozó ezért a Vht. 211. § (1) bekezdése, illetve 212. § (1) bekezdése alapján a végrehajtási lap visszavonását kérte. Az elsőfokú bíróság (a Pesti Központi Kerületi Bíróság) 4.Vh.19.440/2009/17. számú végzésében – egyebek mellett – az indítványozó (adós) végrehajtási lap visszavonási kérelmét elutasította. Indokolásában megállapította, hogy a végrehajtási lap kiállítása időpontjában az indítványozónak tartozása állt fenn a végrehajtást kérővel szemben – bár a végrehajtási lapon megjelölt összegnél alacsonyabb összegben, ez azonban nem a végrehajtási lap visszavonása útján volt orvosolható. Előadta azt is, hogy részben az indítványozó (adós) önkéntes – készpénzáttutalás útján való – teljesítése, részben a rendelkezésre álló iratok alapján az volt megállapítható, hogy az adós bankszámlával nem rendelkezett, ezért a végrehajtási lap visszavonása a Vht. 6. § (1) bekezdésben foglaltak elmulasztása miatt sem indokolt. Az elsőfokú bíróság nem fogadta el azt sem, hogy az adós szerint a végrehajtó nem vette figyelembe az adós időközbeni teljesítését, alap-
- posnak tartotta viszont a végrehajtási kifogást az egyik díjjegyzékben feltüntetett téves ügyérték és az arra alapított hibás számítások tekintetében.
- [5] Az indítványozó az elsőfokú végzés megváltoztatása iránt fellebbezést terjesztett elő, kérve elsősorban a végrehajtási lap visszavonását, másodlagosan a kamatok megfizetésére kötelezés és a perköltség törlését.
- [6] A másodfokú bíróság az indítványozó fellebbezését a jelen ügyben támadott végzésében részben alaposnak találta. A végzés indokolásában a bíróság megállapította, hogy a végrehajtást kérő valóban a teljesítési határidő lejárta előtt nyújtotta be a végrehajtási lap kibocsátása iránti kérelmét a bíróságra, illetőleg nem igazolta, hogy azonnali beszédéssel megkísérelte volna a pénzkövetelése behajtását a Vht. – végrehajtási lap kibocsátásakor hatályban volt – 6. § (1) bekezdésének megfelelően. Kimondta azonban azt is, hogy habár a végrehajtást kérő eljárása nem volt „aggálymentes”, az eljárás során rendelkezésre állt iratok azt igazolták, hogy az adóhatóság által nyilvántartott bankszámlaszám híján a végrehajtást kérőnek nem volt módja az inkasszó megkísérlésére. Az, hogy az indítványozó-adós utóbb a bankszámlaszámot az adóhatóságnak bejelentette, illetve igazolta, hogy 1993. óta van bankszámlája, nem bír jelentőséggel, mert erről a végrehajtást kérőnek nem kellett tudnia, az adós pedig ennek ellenkezőjét nem igazolta. A bíróság megállapította, hogy az inkasszó eredményesen nem volt megvalósítható, így a végrehajtási lap visszavonása sem volt indokolt (a végrehajtást kérő formai jogsértése ellenére). Kimondta továbbá, hogy a végrehajtási eljárás az adós teljesítésére tekintettel befejeződött, tehát a végrehajtási lap nem vonható vissza, így e tekintetben helybenhagyta az elsőfokú végzést, egyebekben – az alkotmányjogi panasszal nem érintett kérdésekben – az indítványozó fellebbezését részben alaposnak találta a másodfokú bíróság.
- [7] Az indítványozó ezt követően fordult az Alkotmánybírósághoz, kérve a Fővárosi Törvényszék 43.Pkfv.630.030/2013/3. számú végzése megsemmisítését. Panaszában arra hivatkozik, hogy a bíróság a Vht. „téves és okszerűtlen értelmezésével” hozta döntését, megsértve ezáltal az Alaptörvény XXIV. cikk (1) bekezdését, valamint XXVIII. cikk (1) bekezdését. Indokolásul az 539/D/2005. AB határozatra hivatkozik, szerinte e határozatnak megfelelően is csak az inkasszó megkísérlését és eredménye igazolását követően lehet a végrehajtási eljárást megindítani, esetében pedig erre nem került sor.
- [8] Hivatkozik arra is, hogy a Vht. 212. § (1) bekezdése értelmében a végrehajtási lap visszavonását a bíróság végzésével bármikor, így a végrehajtás befejezését követően is, elrendelheti. Az, hogy erre nem került sor, szintén sérti az Alaptörvény fent megjelölt cikkeit.

- [9] Úgy véli, hogy mivel az Alkotmánybíróság az inkasszó és a végrehajtási eljárás viszonyáról már határozott, a bíróság – az AB határozat figyelmen kívül hagyásával – megsértette az Alaptörvény XV. cikk (2) bekezdését is.
- [10] 2. Mivel az indítványozó nem adott elő kellően részletes indokolást az alaptörvény-ellenesség mielenlétére vonatkozóan, az Alkotmánybíróság főtítkárá határidő tűzésével hiánypótlásra hívta fel. Válaszul az indítványozó panaszát kiegészítette: megjelölte az Abtv. 26. § (1) bekezdését, 28–29. §-át, amelyek alapján az eljárást kezdeményezte, valamint hivatkozott az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdésére, R) cikk (3) bekezdésére, továbbá utal az Alkotmánybíróság 3387/2012. (XII. 30.) AB végzésében megállapítottakra.
- [11] Álláspontja szerint az adott ügyben kifogásolt végrehajtási eljárásban a jogalkalmazás kereteit a Vht. határozza meg, melynek rendelkezéseit a végrehajtás elrendelésére vonatkozóan teljesíteni kell. Ennek megfelelően végrehajtani csak lejárt követeléseket lehet, az eljáró bírónak pedig vizsgálnia kell, hogy a végrehajtási lap megfelel-e a jogszabályi rendelkezéseknek. Szerinte az ügyében nem ez történt, a Vht. inkasszóra vonatkozó szabályát figyelmen kívül hagyták, a végrehajtás elrendelésére a Vht. rendelkezéseinek megsértésével került sor. Az indítványozó hivatkozik az 539/D/2005. AB határozatra, melyben az Alkotmánybíróság kimondta, hogy ha az azonnali beszédési megbízás a bírósági végrehajtást megelőzi, és eredményes, a követelés teljesítettnek tekintendő, a bírósági végrehajtás nem indítható meg. Az indítványozó szerint az eljáró bíróság a Vht.-ban foglalt, és a fenti AB határozatban is részletezett követelményeknek nem felel meg, így ennek következtében a kifogásolt végzés nem felel meg az Alaptörvény 28. cikkében foglaltaknak sem. Úgy véli, a bíróság nem tett eleget a bizonyítékok értékelésére vonatkozó, valamint az indokolási kötelezettségének, többek között az indítványozó által a bírósági eljárás során is megjelölt 539/D/2005. AB határozatra a jogerős végzés nem utal.
- [12] Az indítványozó szerint a tisztességes eljárás elvének sérelmén túl a támadott végzés sérti a tulajdonhoz való jogát is: az indítványozó önkéntes részteljesítése ellenére a végrehajtási lap kiállítására a teljes összegre vonatkozóan került sor, és ennek megfelelően a végrehajtói díj is a teljes összeg alapján számítható, így, mint adós a végrehajtó költségét többszörösen fizette meg.
- [13] Minderre tekintettel kéri a Fővárosi Törvényszék 43.Pkfv.630.030/2013/3. számú végzése megsemmisítését.
- [14] 3. Az Abtv. 56. § (1) bekezdése alapján az Alkotmánybíróság az ügyrendjében meghatározottak szerinti tanácsban dönt az alkotmányjogi panasz befogadásáról, az 56. § (2) bekezdése értelmében pedig a befogadhatóságról dönteni jogosult tanács mérlegelési jogkörében vizsgálja az alkotmányjogi panasz befogadhatóságának törvényben előírt tartalmi feltételeit, különösen a 26–27. § szerinti érintettséget, a jogorvoslat kimerítését, valamint a 29–31. § szerinti feltételeket. Az Abtv. 56. § (3) bekezdése értelmében a befogadás visszautasítása esetén az Alkotmánybíróság rövidített indokolással ellátott végzést hoz, amelyben megjelöli a visszautasítás indokát.
- [15] Az Alkotmánybíróság megállapította, hogy az indítvány nem befogadható, mert az alkotmányjogi panasszal szemben támasztott tartalmi követelményeknek nem felel meg. Az Alkotmánybíróságnak kizárólag a bírói döntés alkotmányossági szempontú felülvizsgálatára van jogköre, amelynek célja a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség kiküszöbölése. Az indítványozó által felvetett eljárási, jogértelmezési és joggyakorlati aggályok azonban nem alkotmányossági kérdések. Az Alkotmánybíróság ezért megállapította, hogy az alkotmányjogi panasz nem felel meg az Abtv. 29. §-ban foglalt feltételnek, mivel az sem alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdést, sem bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenességet nem vetett fel.
- [16] 4. Az Alkotmánybíróság jelen ügyben is hangsúlyozza: „Az Alkotmánybíróság az Alaptörvény 24. cikkének (1) bekezdése alapján az Alaptörvény védelmének legfőbb szerve. A (2) bekezdés d) pontja fogalmazza meg, hogy az Alkotmánybíróság alkotmányjogi panasz alapján felülvizsgálja a bírói döntésnek az Alaptörvénnyel való összhangját. A bírói döntéseknek kizárólag az alkotmányossági szempontú vizsgálata tartozik a testület hatáskörébe. Ezért fogalmaz úgy az Abtv. 27. §-a, hogy alaptörvény-ellenes bírói döntéssel szemben az egyedi ügyben érintett személy vagy szervezet alkotmányjogi panasszal fordulhat az Alkotmánybírósághoz, ha az ügy érdemében hozott döntés vagy bírósági eljárást befejező egyéb döntés az indítványozó Alaptörvényben biztosított jogát sérti, és az indítványozó a jogorvoslati lehetőségeit már kimerítette, vagy jogorvoslati lehetőség nincs számára biztosítva. A jogalkotó ezzel a 2012. január 1-jétől hatályos rendelkezéssel teremtette meg a bírói jogalkalmazás és jogértelmezés alkotmányossága vizsgálatának korábban nem ismert lehetőségét. A bírói döntés elleni alkotmányjogi panasz azonban nem tekinthető a bírósági szervezeten belül jogorvoslati (már) nem támadható bírói határozatok által okozott valamennyi jogsérelem orvoslása eszközének. Miként az Alaptörvény és az Abtv. fent idézett rendelkezéseiből is kitűnik, az Alkotmánybíróság az alkotmányjogi panaszon keresztül is az Alaptörvényt, az abban biztosított jogokat védi. Önmaguk-

ban azonban a rendes bíróságok által elkövetett vélt vagy valós jogszabálysértések nem adhatnak alapot alkotmányjogi panasznak. Egyébként az Alkotmánybíróság burkoltan negyedfokú bírósággá válna. [...] A jogszabályokat a bíróságok értelmezik, az Alkotmánybíróság csak az értelmezési tartomány alkotmányos kereteit jelölheti ki. Ez a jogkör azonban nem teremthet alapot arra, hogy minden olyan esetben beavatkozzon a bíróságok tevékenységébe, amikor olyan (állítólagos) jogszabálysértő jogalkalmazásra került sor, mely egyéb jogorvoslati eszközzel már nem orvosolható. Sem a jogállamiság elvont elve, sem a tisztességes eljárás alapjoga [...] nem teremthet alapot arra, hogy az Alkotmánybíróság a bírósági szervezet feletti szuperbíróság szerepébe lépjen, és hagyományos jogorvoslati fórumként járjon el.” {Összegezve: IV/3713/2012. AB végzés, Indokolás [11]}.

- [17] Az Alkotmánybíróságnak az Alaptörvény 24. cikk (2) bekezdés *d)* pontja alapján a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség kiküszöbölésére van hatásköre. Az indítványozó sem a bíróság eljárásával, sem a döntés érdemével kapcsolatosan nem állított olyan pontosan körülírt alaptörvény-ellenességet, amelyet alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdésként lehetne értékelni,

vagy amely a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenességre mutatna. A bírói döntés nem sértette a panaszos alapjogait, akkor sem, ha az eljárásban előfordultak – alapjogokat nem sértő – rendellenességek. A tulajdonhoz való jog felvetett sérelméről nem lehet szó: az indítványozó szerint indokolatlan többletköltségek nem tekinthetők a tulajdonjog korlátozásának.

- [18] Az Alkotmánybíróság mindezekre figyelemmel az Ügyrend 30. § (2) bekezdés *a)* pontja alapján az alkotmányjogi panaszt visszautasította.

Budapest, 2013. december 2.

Dr. Kovács Péter s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró

Dr. Balsai István s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Bragyova András s. k.,
előadó alkotmánybíró

Dr. Juhász Imre s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Kiss László s. k.,
alkotmánybíró

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/1138/2013.

• • •

• • •

Az Alkotmánybíróság Határozatait az Alkotmánybíróság hivatalos lapja, mely elektronikus formában, időszakosan jelenik meg. A kiadvány az Alkotmánybíróság döntéseinek gondozott, szükség esetén anonimizált változatú szövegét tartalmazza. Az Alkotmánybíróság Határozatainak egyes számai bárki számára, személyazonosítás nélkül, korlátozástól mentesen, díjmentesen hozzáférhetők az Alkotmánybíróság honlapján: www.alkotmanybirosag.hu

A szerkesztésért felel: dr. Bitskey Botond, az Alkotmánybíróság főtárgyalója
layout: www.estercom.hu

Kiadja a Magyar Közlöny Lap- és Könyvkiadó, Budapest VIII., Somogyi Béla u. 6., www.mhk.hu
Felelős kiadó: Majláth Zsolt László ügyvezető
HU ISSN 2062–9273